Ársskýrsla 2023

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Ljósmynd á kápu: Hermann Sigurðsson

Ljósmyndir af starfsfólki og stjórn: Birgir Ísleifur Gunnarsson & Ásta Kristjánsdóttir

Hönnun og umbrot: Hermann Sigurðsson

Efnisyfirlit

Ávarp stjórnarformanns 4
Um sjóðinn 7
Ávöxtun og þróun verðbréfamarkaða 8
Iðgjöld og lífeyrir 9
Rekstur og áætlun 11
Áhættustefna 12
Fjárfestingarstefna 13
Tryggingafræðileg staða 14
Sjóðfélagalán 15
Verðbréfaeign og fjárfestingar 16
Helstu eignaflokkar samtryggingardeildar 18
Séreignardeild og tilgreind séreignardeild 20
Gagnsæi og nýliðun 22
Samfélagsleg ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar 23
Stjórn 27
Starfsmenn 28
Ársreikningur 29
Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra 30
Áritun óháðs endurskoðanda 33
Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris 38
Efnahagsreikningur 39
Sjóðstreymisyfirlit 40
Yfirlit um breytingar á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris 41
Efnahagsreikningur deilda 42
Sjóðstreymisyfirlit deilda 43
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu 44
Skýringar 45
Stjórnarháttayfirlýsing 63
Ófjárhagslegar upplýsingar 66

Ávarp stjórnarformanns

Árið 2023 einkenndist af miklum sveiflum og fremur lakri ávöxtun á flestum mörkuðum framan af árinu. Mikil hækkun varð þó á helstu eignamörkuðum síðustu tvo mánuði ársins sem bætti verulega ávöxtun ársins. Hrein raunávöxtun samtryggingardeildar var -0,7% á árinu 2023 en síðastliðin 5 ár er hrein raunávöxtun deildarinnar 3,7%. Raunávöxtun séreignadeilda Lífsverks var einnig neikvæð á árinu frá -1,9% til -2,3%. Hækkunin sem varð á mörkuðum, einkum erlendis, í lok ársins, olli því að ávöxtun ársins var þó ekki verri en raun ber vitni og hafa sumir markaðir haldið áfram að hækka í byrjun þessa árs. Við glímum enn við talsverða verðbólgu en nýir kjarasamningar til 4 ára gefa tilefni til bjartsýni. Óhætt er að segja að fjárfestingarumhverfi síðastu tveggja ára hafi verið mjög krefjandi og reyndi það verulega á fremur varfærna fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Heildartryggingafræðileg staða sjóðsins var í lok síðasta árs -4,0% en við lok árs 2022 var hún -4,6%. Staðan hefur því batnað örlítið milli ára. Tryggingafræðileg staða áfallinna skuldbindinga er -6,9% en staða framtíðarréttinda er 2,2%. Þessi tryggingafræðilega staða er innan skilgreindra marka sjóðsins og því ekki þörf á að gera breytingar á framtíðar réttindaávinnslu.

Ábyrgar fjárfestingar

Stefna sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar var uppfærð og endurskoðuð á árinu 2023. Lífsverk er aðili að samkomulagi við PRI auk þess sem sjóðurinn hefur ásamt 12 öðrum íslenskum lífeyrissjóðum skuldbundið sig á vettvangi CIC til að fjárfesta 580 ma.kr í grænum verkefnum fyrir árið 2030. Í stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar eru skilgreind viðmið út frá mikilvægi þeirra fyrir sjóðinn og því hvar sjóðurinn getur haft mest áhrif. Horft er til þessara viðmiða við mat á fjárfestingum og koma þau inn í ákvarðanatöku og áhættumat sjóðsins. Lögð er rík áhersla á gagnsæi í upplýsingagjöf stjórnar og stjórnenda fyrirtækja hvort sem um ræðir upplýsingar um stjórnarhætti, félagslega þætti eða umhverfisáhrif fyrirtækja. Stefna sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar er birt á heimasíðu sjóðsins.

Breyting á réttindatöflum og inntökuskilyrðum

Á síðasta aðalfundi voru þrjár samþykktarbreytingar samþykktar. Inntökuskilyrði í sjóðinn voru rýmkuð og hann opnaður fyrir alla sem eru í háskólanámi. Eitt af markmiðum sjóðsins er að lækka hlutfall rekstrarkostnaðar af heildareign og iðgjöldum. Leiðin að því markmiði er annars vegar að gæta aðhalds í rekstri og hinsvegar að fá í hópinn fleiri sjóðfélaga án þess að fórna sérstöðunni sem fólgin er í lágri örorkubyrði og litlum afföllum af sjóðfélagalánum. Sjóðfélagar hafa e.t.v. orðið varir við auglýsingar á samfélagsmiðlum og víðar en stefnan er að fjölga sjóðfélögum umtalsvert á komandi árum.

Jafnframt var samþykkt breyting á réttindatöflum sem er tilkomin vegna breytinga á reiknigrunni Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um lífslíkur. Lífslíkur byggja nú á áætlun um lífslíkur í stað sögulegra gagna og eru því lífslíkur nú metnar mismiklar eftir árgöngum. Þetta er veruleg breyting á reiknigrunninum og því hvernig réttindaöflun sjóðfélaga er reiknuð út. Undanfarin ár hafa breytingar á framtíðarréttindaöflun verið nokkuð tíðar vegna sífellt

hækkandi meðalaldurs en með því að miða við framtíðarspá um þróun á lífslíkum þá má ætla að réttindatöflurnar gildi lengur, að því gefnu að sjálfsögðu að spálíkanið reynist nokkuð rétt.

Þriðja samþykktarbreytingin var breytingar á grein 4.1 sem fól í sér að hlutfall lágmarksiðgjalds var breytt úr 12% í 15,5% til samræmis við breytingar á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, og lækkun á viðmiðunaraldri lágmarkstryggingaverndar úr 25 árum í 20 ár.

Vaxandi eftirspurn eftir sjóðfélagalánum

Eftirspurn eftir sjóðfélagalánum Lífsverks hélt áfram að aukast. Á undanförnum tveimur árum hafa sjóðfélagalán farið úr því að vera rúm 12% af heildareignum sjóðsins eða um 14 milljarðar, upp í 19,1% af heildareignum og um 25 milljarðar. Stýrivextir voru hækkaðir fjórum sinnum á árinu 2023 en hafa haldist óbreyttir frá því í ágúst í fyrra. Samkvæmt fjárfestingarstefnu sjóðsins, sem samþykkt var af stjórn í nóvember 2023, skal eignastýring stefna að því að sjóðfélagalán séu 19% af heildareignum samtryggingar og að hámarki 25%. Miðað við gildandi fjárfestingarstefnu getur sjóðurinn ekki haldið áfram að auka sjóðfélagalán jafn hratt og verið hefur og með þessu áframhaldi þarf að taka afstöðu til þess hvernig tekist verði á við vaxandi eftirspurn eftir sjóðfélagalánum.

Starfsemi sjóðsins eflist

Nýr markaðsstjóri hóf störf á haustmánuðum og verður það verðugt verkefni hennar að fjölga sjóðfélögum. Það er stefna stjórnar að efla faglegt starf sjóðsins og styrkja eignastýringuna.

Tekin var ákvörðun í lok árs 2023 um að færa eignastýringu séreignasjóðanna frá Kviku yfir til Lífsverks. Flutningurinn mun verða um mitt sumar og til að mæta auknum verkefnum verður eignastýringardeild sjóðsins styrkt með nýju stöðugildi. Horft verður til þess á komandi misserum að lækka kostnað við aðkeypta þjónustu og stýringu eigna og færa verkefnin í auknum mæli til sjóðsins samhliða fjölgun starfsfólks.

Í lok ársins 2023 var gengið frá nýjum leigusamningi fyrir sjóðinn að Laugavegi 182 og flutti sjóðurinn í það húsnæði snemma á þessu ári eins og sjóðfélagar hafa e.t.v. orðið varir við. Stærra húsnæði var forsenda þess að mögulegt væri að fjölga starfsfólki og færa eignastýringu séreignar yfir til sjóðsins. Stjórn Lífsverks þakkar starfsmönnum Lífsverks fyrir vel unnin störf og ánægjuleg samskipti. Störf þeirra hafa einkennst af fagmennsku, heilindum og metnaði fyrir árangri sjóðsins.

Eva Dereksdóttir,
formaður stjórnar Lífsverks

Um sjóðinn

Á fundi í Verkfræðingafélagi Íslands 28. september 1954 var samþykkt að stofna lífeyrissjóð og þá voru jafnframt ákveðin nokkur meginatriði reglna um sjóðinn. Sjóðurinn var stofnaður í framhaldi af samningum um kaup og kjör verkfræðinga haustið 1954, þar sem gert var ráð fyrir að vinnuveitendur greiddu ákveðið tillag til lífeyrissjóðs. Á framhaldsaðalfundi Verkfræðingafélags Íslands 29. mars 1955 var reglugerð fyrir sjóðinn samþykkt og hún síðan staðfest af hálfu fjármálaráðuneytisins 29. apríl 1955. Það hyllir því undir að sjóðurinn fagni 70 ára afmæli.

Sjóðurinn hét í fyrstu Lífeyrissjóður Verkfræðingafélags Íslands og síðar Lífeyrissjóður verkfræðinga. Árið 2014 var nafni sjóðsins breytt í Lífsverk lífeyrissjóður. Inngönguskilyrði hafa smám saman verið rýmkuð og sjóðurinn opnaður fyrir háskólafólki. Á árinu 2023 var samþykktum sjóðsins breytt þannig að þau sem eru í námi við viðurkenndan háskóla geta nú skráð sig í sjóðinn. Lífsverk er eini lífeyrissjóðurinn á Íslandi sem eingöngu er opinn háskólafólki. Öllum er hins vegar heimilt að greiða viðbótarlífeyrissparnað til séreignar- eða tilgreindrar séreignardeildar Lífsverks með gerð samnings þar um. Sjóðurinn var fyrsti lífeyrissjóðurinn sem byggði á aldurstengdum réttindum og tók upp sjóðfélagalýðræði. Stjórn sjóðsins er öll skipuð sjóðfélögum sem kosnir eru í rafrænu stjórnarkjöri, þar sem allir sjóðfélagar hafa jafnan kosningarétt.

Lífsverk er blandaður lífeyrissjóður sem starfrækir **samtryggingardeild og séreignar- og tilgreinda séreignardeild**. Sjóðurinn tekur bæði við skylduiðgjaldi í lífeyrissjóð og viðbótarlífeyrisparnaði. Í séreignardeild og tilgreindri séreignardeild býður sjóðurinn þrjár ávöxtunarleiðir með mismunandi áhættustigi, Lífsverk 1, Lífsverk 2 og Lífsverk 3. Í samtryggingardeild stendur sjóðfélögum til boða að velja milli þess að allt iðgjaldið renni í samtryggingarsjóð (samtryggingarleiðin), eða að 10% iðgjald renni í samtryggingarsjóð en það sem umfram er í séreignarsjóð (blandaða leiðin). Leiðirnar eru ólíkar með tilliti til erfanleika og útgreiðslna.

Samtryggingarleiðin felur í sér að allt skylduiðgjaldið rennur til samtryggingardeildar, sem veitir sjóðfélögum aukna tryggingavernd og hærri ævilangan lífeyri. Réttindaávinnsla fyrir greidd iðgjöld er afar góð hjá sjóðnum. Réttindin felast í greiðslu ævilangs lífeyris, auk tryggingaverndar við starfsorkumissi, þ.e. örorku og barnalífeyri og greiðslu til eftirlifandi maka og barna við fráfall. Tryggingaverndin hefur verið ríkari en hjá mörgum öðrum lífeyrissjóðum. Þá eykst mikilvægi þess að njóta ævilangs lífeyris stöðugt með hækkandi lífslíkum.

Blandaða leiðin er leið þar sem hluti skylduiðgjalds rennur í séreignardeild. Lífsverk er einn fárra lífeyrissjóða sem býður þennan valkost, sem veitir sjóðfélögum aukinn sveigjanleika þegar kemur að útgreiðslu lífeyris. Grunnur þessarar leiðar er sá að vegna góðrar réttindaávinnslu í sjóðnum nægir 10% iðgjald til samtryggingardeildar til þess að standa undir lágmarks samkvæmt lögum, sem miðast við að á 40 ára inngreiðslutíma ávinni sjóðfélagi sér 56% af meðallaunum í ævilangan lífeyri. Sjóðfélagi hefur því val um að ráðstafa iðgjaldi sem er umfram 10% til samtryggingar eða séreignar. Sá hluti sem rennur til séreignar erfist við andlát og enginn erfðafjárskattur er greiddur ef erfingjar eru maki eða börn. Hægt er að velja milli þriggja ávöxtunarleiða og þannig geta yngri sjóðfélagar og þeir sem hafa meira áhættuþol, valið áhættumeiri leiðir og þeir sem eldri eru dregið úr áhættunni. Sjóðfélagar geta flutt séreign sína milli leiða sér að kostnaðarlausu.

Sjóðurinn í heild stækkaði um 10,7% á árinu, nýir sjóðfélagar voru 284 talsins og námu heildareignir í árslok 167,8 milljörðum króna. Hrein eign til greiðslu lífeyris í samtryggingardeild nam 134,1 milljörðum og í séreignar- og tilgreindri séreignardeild 33,7 milljörðum.

Gildi sjóðsins eru:

▶ Heilindi ▶ Jákvæðni ▶ Ábyrgð

Ávöxtun og þróun verðbréfamarkaða

Ávöxtun samtryggingardeildar

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar Lífsverks var 7,3% en hrein raunávöxtun var -0,7% fyrir árið 2023, samanborið við hreina nafnávöxtun um -1,0% og hreina raunávöxtun um -9,5% fyrir árið 2022.

Þróun verðbréfamarkaða

Árið 2023 var krefjandi á helstu eignamörkuðum innanlands og erlendis, þó það hafi orðið viðsnúningur undir lok árs. Úrvalsvísitala innlendra hlutabréfa með arði (OMXI10GI) hækkaði um 1,2% eftir að hafa náð lágpunkti fáeinum vikum fyrr þegar hún hafði lækkað um 16,0%. Vísitala heildarmarkaðar með arði (OMXIGI) endaði árið með lækkun um 0,7%. Erlendar hlutabréfavísitölur sveifluðust einnig yfir árið en hækkuðu síðustu mánuði ársins, heimsvísitala hlutabréfa (MSCI All Country World Index) hækkaði um 22,2% og bandaríska S&P500 vísitalan hækkaði um 24,2%, báðar mældar í Bandaríkjadal. Hlutabréf í Evrópu hækkuðu einnig en þó minna eða um 12,7% m.v. MSCI Evrópa (MSCI Europe) vísitöluna sem er mæld í evrum. Hlutabréf á nýmarkaðssvæðum m.v. MSCI nýmarkaðsvísitölu (MSCI Emerging market) hækkuðu um 7,0% mælt í Bandaríkjadal. Ávöxtunarkrafa innlendra skuldabréfa sveiflaðist einnig á árinu og ríkisskuldabréfavísitalan OMX (NOMXIBB) hækkaði um 4,0% á árinu en aðrar innlendrar skuldabréfavísitölur hækkuðu á bilinu 3,1%-5,7%. Heimsvísitala erlendra skuldabréfa (Bloomberg Global Aggregate Index), hækkaði á árinu um 5,7% mælt í Bandaríkjadal. Íslenska krónan sveiflaðist á árinu en hafði í lok árs styrkst um 4,1% gagnvart Bandaríkjadal og um 0,7% gagnvart evru. Ársverðbólgan var 8,0% á árinu, mæld með vísitölu neysluverðs til verðtryggingar.

Hrein nafn- og raunávöxtun árin 2023 og 2022

Samtryggingardeild

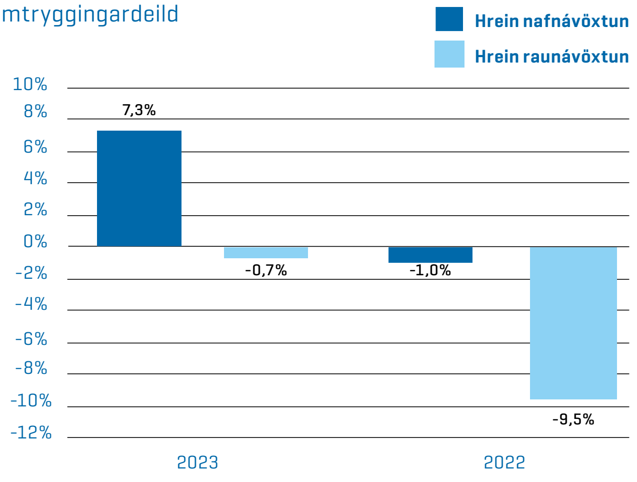

Hrein raunávöxtun

Samtryggingardeild

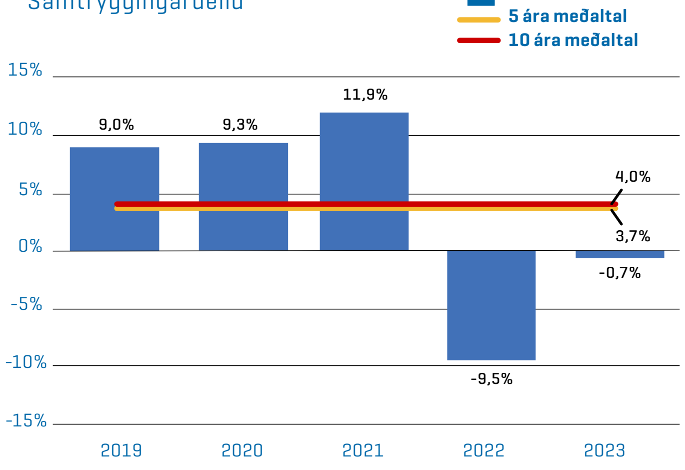

Iðgjöld og lífeyrir

Iðgjöld

Samanlögð iðgjöld ársins 2023 námu 8.360 m.kr. og námu samanlagðar lífeyrisgreiðslur 2.925 m.kr. Hlutfall lífeyris af samanlögðum iðgjöldum var 35,0%.

Iðgjaldagreiðslur sjóðfélaga til samtryggingardeildar sjóðsins námu 5.253 m.kr. sem er aukning um 13,0% frá fyrra ári.

Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.430 og jókst um 4,7% frá fyrra ári. Af þeim eru um 71% karlar og 29% konur. Hlutfall kvenna hækkar um 1% milli ára. Meðalaldur virkra sjóðfélaga er 44,1 ár. Fjöldi launagreiðenda sem greiddu í sjóðinn var 1.515 samanborið við 1.456 árið áður. Alls eiga 6.039 réttindi í sjóðnum í lok árs 2023 sem er 4,7% aukning frá fyrra ári.

Iðgjöld - samtryggingardeild	2023	2022	% breyting milli ára
Iðgjöld í m.kr.	5.253	4.649	13,0%
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	3.430	3.275	4,7%
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	6.039	5.766	4,7%

Aldurstengd réttindaávinnsla samtryggingardeildar er góð í samanburði við aðra samtryggingarsjóði. Iðgjald til öflunar lágmarkstryggingaverndar er 10% af heildarlaunum sjóðfélaga, sem hafa val um að ráðstafa því sem umfram er í séreign sína. Í byrjun árs 2023 hækkaði lágmarksiðgjald samkvæmt lögum úr 12% í 15,5% og var samþykktum sjóðsins breytt á aðalfundi 2023 til samræmis. Á sama fundi voru gerðar breytingar á réttindatöflum þannig að hver fæðingarárgangur fékk sína réttindatöflu, sem miðar að því að greidd iðgjöld standi undir skuldbindingum þess árgangs.

Iðgjöld í séreignardeild námu 3.108 m.kr. Er það hækkun um 12,6% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.706 og jókst um 5,7% frá fyrra ári. Fjöldi lífeyrisþega var 237 og lífeyrisgreiðslur voru 594 m.kr. eða sem nemur 19,1% af iðgjöldum.

Iðgjöld
Samtryggingardeild

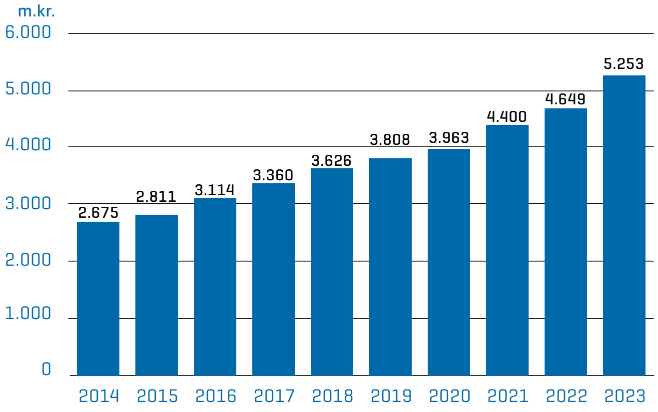

Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga
Samtryggingardeild

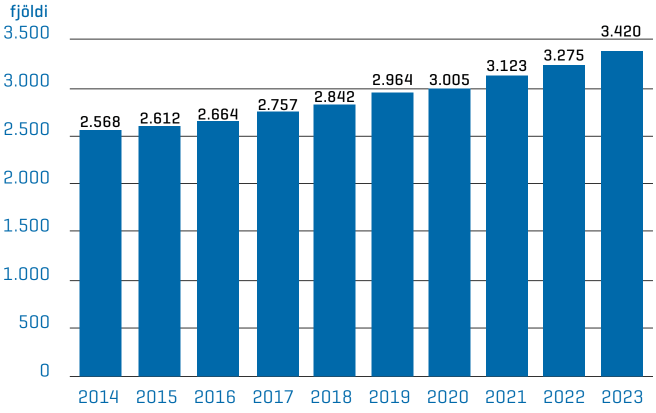

Iðgjöld og lífeyrir (frh)

Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur til lífeyrisþega samtryggingardeildar samanstanda af ævilöngum lífeyri til sjóðfélaga auk maka-, barna- og örorkulífeyris. Tryggingaverndin er betri en tilskilið lágmark samkvæmt lögum og ríkari en hjá mörgum öðrum lífeyrissjóðum.

Á árinu námu lífeyrisgreiðslur í samtryggingardeild 2.331 m.kr. og jukust um 28,1% frá fyrra ári. Hlutfall lífeyrisgreiðslna af iðgjöldum var 44,4% og hækkaði um 5,3% milli ára. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 746 og fjölgaði um 117 milli ára.

Hlutfallsleg skipting lífeyrisgreiðslna var þannig að greiðslur til ellilífeyrisþega voru 84,0% af heildar lífeyrisgreiðslum ársins, eða samtals 1.915 m.kr., makalífeyrir var 7,4% eða 169 m.kr., örorkulífeyrir var 7,7% eða 176 m.kr. og barnalífeyrir var 0,9% eða 20 m.kr.

Örorkutíðni sjóðfélaga er enn með því lægsta sem gerist hjá lífeyrissjóðum. Það þýðir að sjóðurinn getur varið hærra hlutfalli af iðgjöldum til eftirlaunagreiðslna en margir aðrir sjóðir.

Lífeyrir	2023	2022	% breyting milli ára
Lífeyrisgreiðslur	2.331	1.820	28,1%
Meðalfjöldi lífeyrisþega	746	629	18,6%

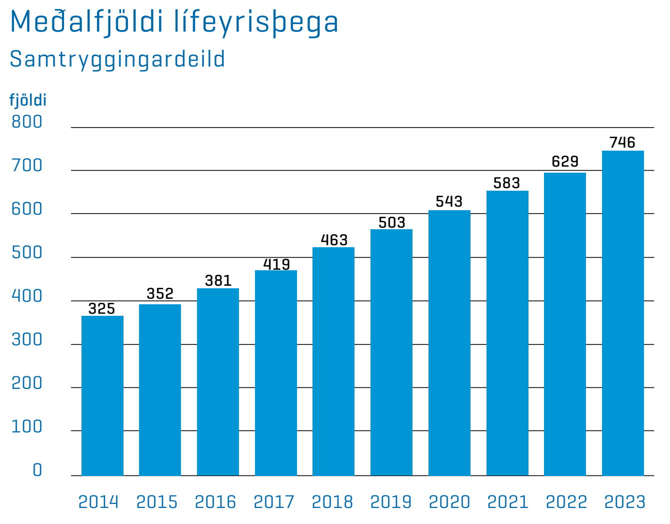

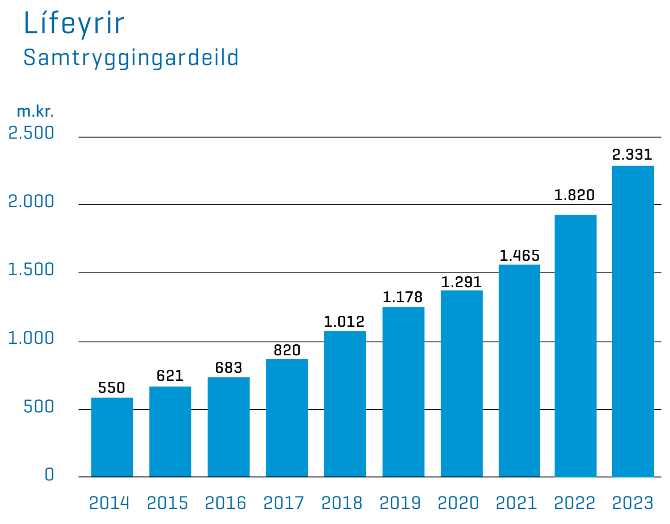

Rekstur og áætlun

Rekstur sjóðsins gekk vel á árinu 2023 en hlutfall rekstrarkostnaðar af meðalstöðu eigna hækkar þó frá fyrra ári, sem skýrist af auknum umsvifum og kostnaðarhækkunum án þess að eignir hafi hækkað samsvarandi. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður var 405,6 m.kr. á árinu samanborið við 353,2 m.kr. árið 2022 og hækkar um 14,8% milli ára en áætlun gerði ráð fyrir 15,7% hækkun milli ára. Fjölgað var um eitt stöðugildi á árinu og voru starfsmenn sjóðsins 10 í lok árs. Laun framkvæmdastjóra, forstöðumanns eignastýringar, stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar námu 73,8 m.kr. á árinu 2023 samanborið við 69,4 m.kr. á árinu 2022 og hækka um 6,3% milli ára.

Áætlun ársins 2024 gerir ráð fyrir 29,5% hærri heildarkostnaði en árið 2023 sem skýrist einkum af auknum umsvifum í tengslum við eignastýringu og umsjón séreignarleiða, sem verið hefur útvistað síðustu ár en sjóðurinn mun annast frá miðju ári 2024. Gert er ráð fyrir ráðningu tveggja starfsmanna vegna þessa. Þessi breyting mun leiða til lækkunar á fjárfestingargjöldum til þriðja aðila en aukins rekstrarkostnaðar hjá sjóðnum en samtryggingardeild mun þó ekki bera þann kostnaðarauka sem rakinn verður beint til séreignarstýringar. Rekstrarkostnaður sem hlutfall af meðalstöðu eigna samtryggingar var 0,28% 2023 en var 0,25% á árinu 2022. Í erfiðu fjárfestingarumhverfi er áskorun að halda þessu hlutfalli í skefjum. Áhersla á aukna nýliðun í sjóðinn og stærðarhagkvæmni er forsenda þess að hægt sé að halda kostnaðarhlutfalli innan ásættanlegra marka.

Í lok árs 2023 var gengið frá nýjum leigusamningi fyrir sjóðinn að Laugavegi 182 og flutti sjóðurinn í það húsnæði í janúar 2024. Stærra húsnæði var forsenda þess að mögulegt væri að fjölga starfsfólki og færa eignastýringu séreignar yfir til sjóðsins.

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

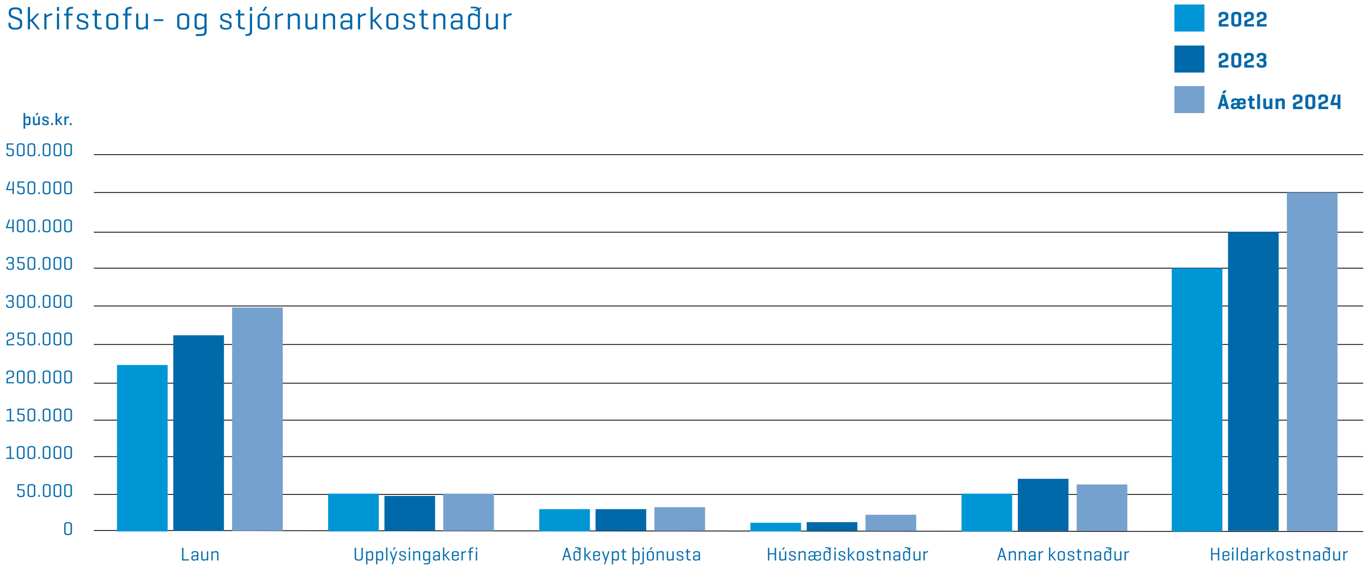

Áhættustefna

Áhættustefna Lífsverks er stefna stjórnar um áhættu í starfsemi sjóðsins sem hún er reiðubúin að taka í samræmi við markmið og framtíðarsýn sjóðsins. Stefnan er sett í samræmi við reglugerð nr.590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Áhættustefnan lýsir umgjörð áhættustýringar sjóðsins, skilgreinir þá áhættuþætti sem mikilvægastir eru fyrir sjóðinn og setur fram áhættuvilja og áhættuþol stjórnar. Áhættustefnan nær yfir alla starfsemi sjóðsins en ekki til félaga í eigu hans. Áhættustefna tekur bæði til samtryggingardeildar og séreignar- og tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins.

Áhætta Lífsverks er skilgreind sem hætta á atburði sem dregur úr líkunum á því að lífeyrissjóðurinn nái markmiðum sínum, en meginmarkmið samtryggingardeildar er að greiða lífeyri samkvæmt samþykktum. Áhætta samtryggingardeildar er því öll þau atvik er geta marktækt haft áhrif á getu lífeyrissjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar, þ.e. að tryggingafræðileg staða verði neikvæð til skemmri eða lengri tíma, samanber 2. mgr. 39. laga nr. 129/1997. Áhætta samtryggingardeildar nær bæði til atvika er lúta að eignum og skuldbindingum á meðan áhætta séreignadeilda snýr aðeins að eignum þeirra.

Áhættu sjóðsins er skipt í sex meginflokka, sem eru markaðsáhætta, lausafjáráhætta, mótaðilaáhætta, lífeyristryggingaráhætta (eingöngu samtryggingardeild), rekstraráhætta og áhætta tengd sjálfbærni. Þessum meginflokkum er síðan skipt í 31 áhættuþátt í rekstri sjóðsins, sem sjá má hér að neðan.

Markaðsáhætta

Ársfjórðungslega gerir sjóðurinn ítarlega skýrslu um markaðsáhættu, þar sem greindir eru undirþættir markaðsáhættu sem sýndir eru í töflunni hér fyrir neðan.

Næmigreiningar eru gerðar til að meta áhrif breytinga tiltekinna þátta á eignasafnið, svo sem vaxta verðtryggðra og óverðtryggðra eigna, gengi gjaldmiðla, gengi hlutabréfa og verðbólgu. Bæði eru skoðuð áhrif einfaldra breytinga hvers þáttar fyrir sig og flóknari sviðsmynda þar sem samspil mismunandi þátta er skoðað. Í sviðsmyndagreiningunni eru metin áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins vegna breytingar á virði eigna og þátta sem hafa áhrif á skuldbindingar sjóðsins svo sem verðbólgu og breytingar ávöxtunarkröfu.

Greining byggð á árlegu fé í húfi (e. VaR) er notuð til að meta líkindi á stóru tapi í eignasafninu þar sem líkindadreifing er metin út frá sögulegum gögnum. Miðað er við 99% vissu og reiknað bæði út frá uppgjöri á kaupkröfu og markaðskröfu. Fé í húfi er bæði metið miðað við stöðu eignasafnsins hverju sinni og svo fyrir tilteknar sviðsmyndir.

Ítarlega er fjallað um áhættuþætti í starfsemi sjóðsins og áhættustýringu í skýringu nr. 32 í ársreikningi.

Lífeyristryggingaráhætta	Lausafjáráhætta	Mótaðilaáhætta	Markaðsáhætta	Rekstraráhætta	Áhættu tengd sjálfbærni
• Skerðingaráhætta • Iðgjaldaáhætta • Umhverfisáhætta • Lýðfræðileg áhætta • Réttindaflutningsáhætta • Ósamræmisáhætta	• Seljanleikaáhætta • Útstreymisáhætta	• Útlánaáhætta • Samþjöppunaráhætta • Landsáhætta • Afhendingar- og uppgjörsáhætta	• Vaxta og endurfjárfestingaáhætta • Uppgreiðsluáhætta • Verðáhætta (hlutabréfa og hlutdeildarskírteina) • Gjaldmiðlaáhætta • Verðbólguáhætta • Áhætta vegna skuldbindinga utan efnahags	• Starfsmannaáhætta • Hlítingaráhætta • Sviksemisáhætta • Áhætta vegna upplýsingatækni • Orðsporsáhætta • Pólitísk áhætta / lög og reglur • Skjalaáhætta • Úrskurðaráhætta lífeyris • Áhætta vegna útvistunar • Upplýsingaáhætta	• Áhætta tengd umhverfisþáttum • Áhætta tengd félagslegum þáttum • Áhætta tengd stjórnarháttum

Ítarlega er fjallað um áhættuþætti í starfsemi sjóðsins og áhættustýringu í skýringu nr. 32 í ársreikningi.

Fjárfestingarstefna

Fjárfestingarstefna sjóðsins er mótuð árlega og samþykkti stjórn Lífsverks stefnu sjóðsins fyrir árið 2024 í nóvember 2023. Hver eignaflokkur var metinn út frá stöðu markaða og framtíðarhorfa þar sem litið var til samspils áhættu og ávöxtunar. Við mat á áhættustigi sjóðsins var litið til mats á skuldbindingum hans, framtíðargreiðsluflæði, aldurssamsetningar sjóðfélaga og tryggingafræðilegrar stöðu. Í framhaldi af þessari vinnu var fjárfestingarstefna sjóðsins sett fram.

Fjárfestingarstefna 2024
Samtryggingardeild

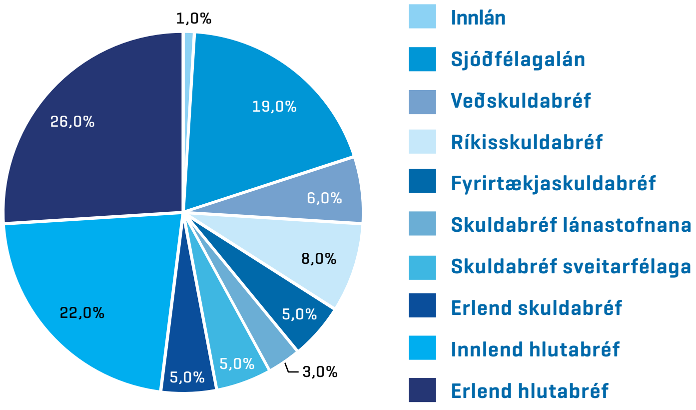

Auk stefnu í hverjum eignaflokki eru sett ákveðin vikmörk en tilgangur þeirra er að sjóðurinn geti nýtt sér markaðsaðstæður á hverjum tíma eða brugðist við óvæntum aðstæðum.

Þegar borin er saman eignasamsetning samtryggingardeildar í lok árs 2023 við fjárfestingarstefnu fyrir árið 2024 sést að auka skal hlutfall erlendra hlutabréfa en aðrar breytingar eru minniháttar. Innlán eru umfram stefnu m.v. árslok sem eru tímabundnar aðstæður. Samsetning verðbréfasafns samtryggingardeildar við árslok 2023 var innan vikmarka fjárfestingarstefnu sjóðsins. Hlutfall erlendra eigna er lítillega undir stefnu við árslok 2023. Markmið sjóðsins til lengri tíma er að auka enn vægi erlendra eignaflokka. Lögð er áhersla á virka áhættudreifingu í eignasafninu en markmið sjóðsins er að hámarka ávöxtun til lengri tíma litið að teknu tilliti til áhættu.

Fjárfestingarstefna 2024 og eignastaða við árslok 2023
Samtryggingardeild

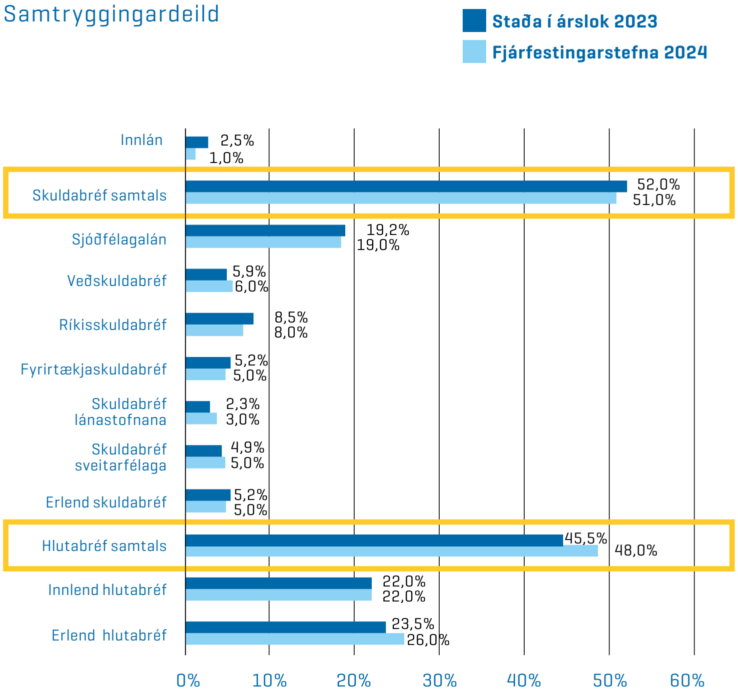

Viðmið eignaflokka

Hver undireignaflokkur hefur sína viðmiðunarvísitölu og er árangur og flökt hvers flokks borinn reglulega saman við árangur og flökt viðmiðs. Viðmiðunarvísitölur eignaflokka er að finna í töflu hér fyrir neðan.

Eignaflokkur	Vísitala	Auðkenni
Lausafé	Hagkvæmustu vextir sem Lífsverk býðst á innlánsreikningum lánastofnana hverju sinni	-
Ríkisskuldabréf	Markaðsvegin vísitala ríkisskuldabréfa OMX	NOMXIBB
Fyrirtækjaskuldabréf	Vísitala fyrirtækjaskuldabréfa	KVIKAc
Skuldabréf lánastofnana	Vísitala sértryggðrar útgáfu bankastofnana	KvikaAcb
Skuldabréf sveitarfélaga	Skuldabréfavísitala sveitarfélaga og opinberra fyrirtækja	KVIKAp
Veðskuldabréf	Kaupkrafa safns við áramót 2023/2024	-
Erlend skuldabréf	Bloomberg Global Aggregate TR (Heimsvísitala skuldabréfa)	LEGATRUU
Innlend hlutabréf	OMX Iceland All-Share GI	OMXIGI
Erlend hlutabréf	MSCI All Country World Index (heimsvísitala hlutabréfa)	NDUEACWF

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg athugun er gerð af tryggingastærðfræðingi sjóðsins. Í henni felst samanburður á verðmæti eigna sjóðsins og iðgjalda, sem metið er samkvæmt tryggingafræðilegri aðferð, við þær skuldbindingar til greiðslu lífeyris sem leiða af samþykktum sjóðsins. Lög um starfsemi lífeyrissjóða og samþykktir sjóðsins setja vikmörk fyrir þann mun sem leyfilegur er milli eignaliða og skuldbindinga án þess að gera þurfi nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Ef munur eigna og skuldbindinga fer upp fyrir 10% eða helst meiri en 5% samfellt í 5 ár þarf samkvæmt lögum að skerða eða auka réttindi sjóðfélaga.

Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu í lok árs 2023 byggir á reiknilíkani Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um lækkun aldursbundinnar dánartíðni þegar horft er til framtíðar. Eru þetta sömu forsendur og notaðar voru við síðustu tryggingafræðilega athugun í lok árs 2022. Er nú byggt á spá um lífslíkur en ekki sögulegum gögnum eins og líkurnar voru áður byggðar á.

Heildarstaða sjóðsins batnar milli ára, er neikvæð um 4,0% samanborið við 4,6% í lok fyrra árs. Munurinn felst einkum í stöðu framtíðarskuldbindinga sem er jákvæð um 2,2% en var neikvæð um 0,2% í lok fyrra árs. Á aðalfundi sjóðsins 2023 voru teknar upp árgangsmiðaðar réttindatöflur til framtíðar, sem útskýra þennan mun en einnig hefur endurmat eigna samkvæmt reglugerð um tryggingafræðilega athugun jákvæð áhrif á stöðuna. Staða áfallinna skuldbindinga er neikvæð um 6,9% samanborið við 6,7% í lok fyrra árs.

Samkvæmt samþykktum sjóðsins þarf að gæta þess að réttindatöflur endurspegli sanngjarna réttindaávinnslu og því þarf að leiðrétta réttindatöflur ef munur á verðmæti iðgjalda og framtíðarskuldbindinga fer umfram tiltekin mörk, sem eru meira en 3% eða minna en -1%. Í lok árs 2023 er staða framtíðarskuldbindinga innan þessara marka og því þarf ekki að gera breytingar á réttindatöflum.

Tryggingafræðileg staða

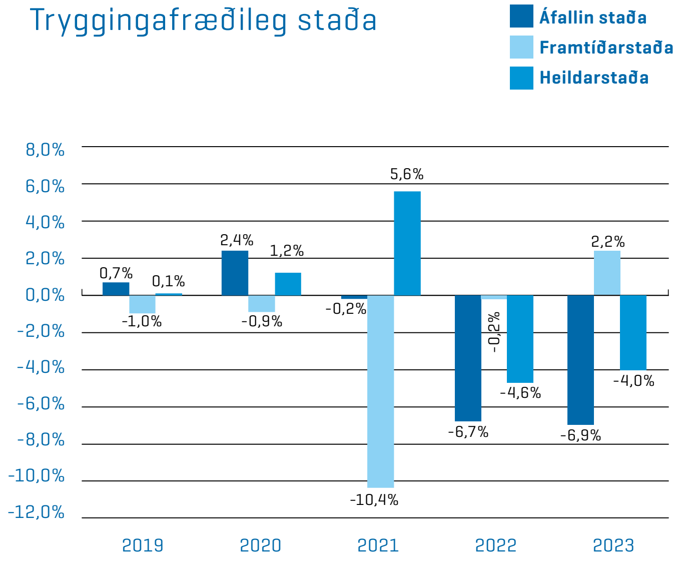

Mismunur heildareigna og heildarskuldbindinga

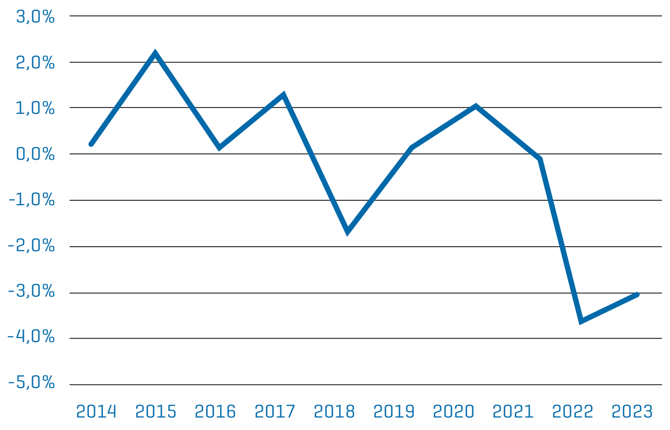

Sjóðfélagalán

Sjóðfélagar hafa lánsrétt hjá sjóðnum en þurfa að greiða lágmarksiðgjald á ári til að njóta bestu lánakjara. Hámarksfjárhæð grunnlána er 70 m.kr. og viðbótarlána 70 m.kr. Sjóðfélagar geta því tekið allt að 140 m.kr. lán hjá sjóðnum. Lágmarkslán er 2 m.kr. Heimilt er að taka fleiri en eitt grunnlán og viðbótarlán upp að þessum mörkum svo fremi að veðhlutfall leyfi en lánað er upp að 65% af markaðsvirði fasteignar samkvæmt nýlegum kaupsamningi. Miðað er við gildandi fasteignamat við endurfjármögnun. Lánstími er frá 5 – 40 árum. Ekkert uppgreiðslugjald er á lánunum og lántakendur geta greitt inn á höfuðstól lána að vild.

Sjóðfélögum, sem eru að kaupa sína fyrstu eign, gefst kostur á láni upp að 85% veðhlutfalli af söluvirði samkvæmt kaupsamningi. Með því vill stjórn sjóðsins sérstaklega koma til móts við þá sjóðfélaga sem eru að kaupa sína fyrstu fasteign. Sjóðfélagar geta valið milli verðtryggðra lána með breytilegum eða föstum vöxtum, eða óverðtryggðra lána með breytilegum vöxtum.

Mikil aukning hefur verið í lánveitingum frá síðasta ári og var sett nýtt met í útlánum til sjóðfélaga á árinu 2023. Heildarfjárhæð nýrra sjóðfélagalána nam 10.052 m.kr. samanborið við 8.756 m.kr. á árinu 2022 og hækkar um 14,8%. Heildarfjárhæð sjóðfélagalána í árslok 2023 nam 25.636 m.kr. í samanburði við 19.878 m.kr. í árslok 2022. Sjóðfélagalán nema nú 19,1% af eignum samtryggingardeildar, samanborið við 16,3% í lok fyrra árs. Sjóðurinn hefur frá upphafi verið þekktur fyrir hagstæð lán til sjóðfélaga og hefur ekki orðið breyting á þeirri stefnu. Hins vegar er hlutfall sjóðfélagalána nú við þau mörk sem stefnt var að í fjárfestingarstefnu 2024, þó að vikmörk séu rýmri. Haldi þessi þróun áfram er sýnt að grípa þurfi til einhverra ráðstafana, t.d. að takmarka lánaheimildir með einhverjum hætti.

Ný sjóðfélagalán

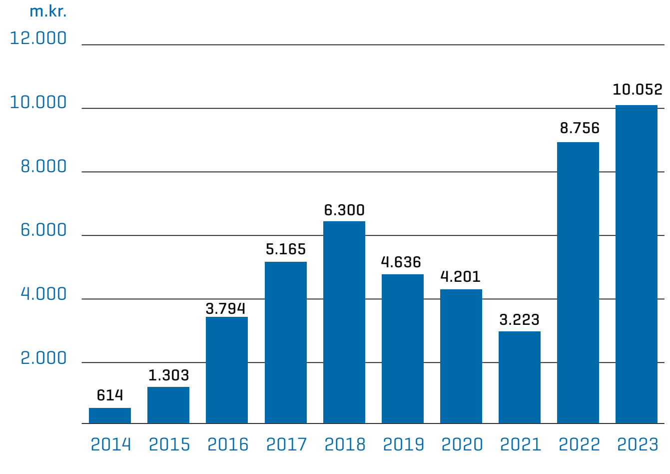

Staða sjóðfélagalána í lok árs

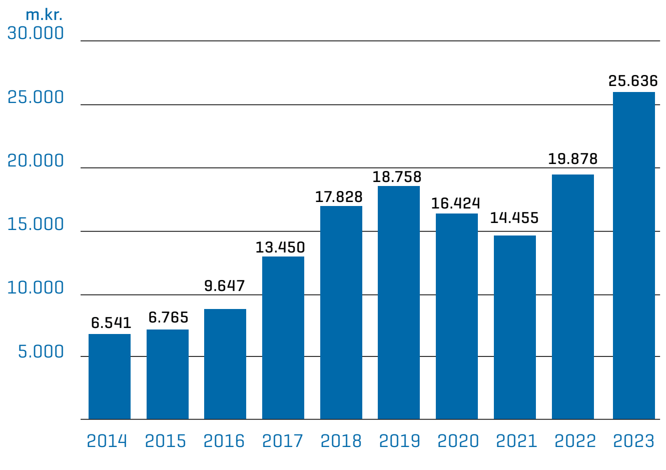

Verðbréfaeign og fjárfestingar

Verðbréfaeign

Alls nam verðbréfaeign og handbært fé samtryggingardeildar 133.637 m.kr. í lok árs 2023 en var 120.761 m.kr. í lok ársins 2022, sem er aukning um 10,7% milli ára. Hrein eign samtryggingardeildar var 134.097 m.kr. í árslok 2023 í samanburði við 122.156 m.kr. árið áður og hafði aukist 9,8%.

Lausafé var 2,5% af verðbréfaeign í árslok 2023. Samtals voru innlend skuldabréf 46,8%, þar af voru veðskuldabréf 25,0% og önnur innlend skuldabréf 21,8%. Erlend skuldabréf vógu 5,2%. Samtals voru skuldabréf 52,0% af verðbréfaeign. Innlend hlutabréf voru 22,0%, og erlend hlutabréf voru 23,5%, samtals vógu hlutabréf 45,5% af verðbréfaeign samtryggingardeildar. Vægi innlendra skuldabréfa hefur hækkað milli ára, að miklu leyti vegna þess að hlutfall sjóðfélagalána jókst. Heildarvægi hlutabréfa stóð í stað, en hlutfall innlendra hlutabréfa lækkaði og erlendra hækkaði.

Hlutfall erlendra eigna var lítillega undir stefnu um síðastliðin áramót en eignir samtryggingardeildar í erlendum gjaldmiðlum námu 30,3% í árslok samanborið við 28,7% í árslok 2022. Meirihluti eigna samtryggingardeildar var í íslenskum krónum eða um 69,7% eigna. Eignir í erlendum myntum voru í dollar og evrum en aðrar myntir voru hverfandi. Rétt er þó að minna á að gjaldmiðlaskipting undirliggjandi eigna erlendis er önnur en þessi skipting gefur til kynna.

Verðbréfaeign í árslok 2023 og 2022
Samtryggingardeild

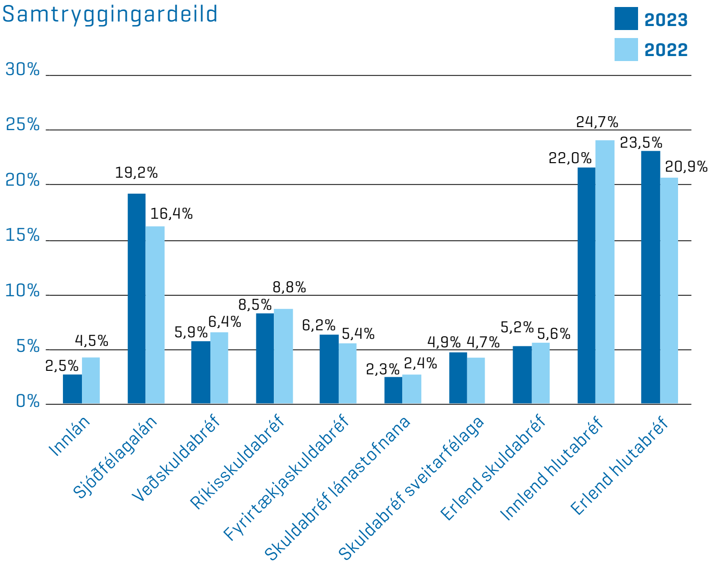

Eignir í erlendri mynt og íslenskum krónum í árslok 2023 og 2022
Samtryggingardeild

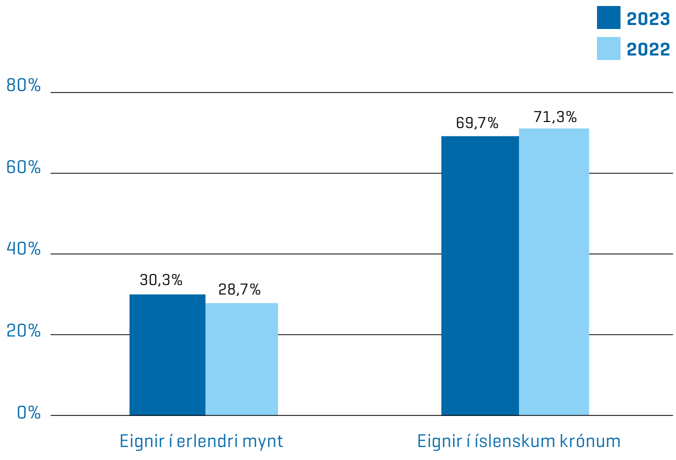

Skipting eigna eftir gjaldmiðlum í árslok 2023
Samtryggingardeild

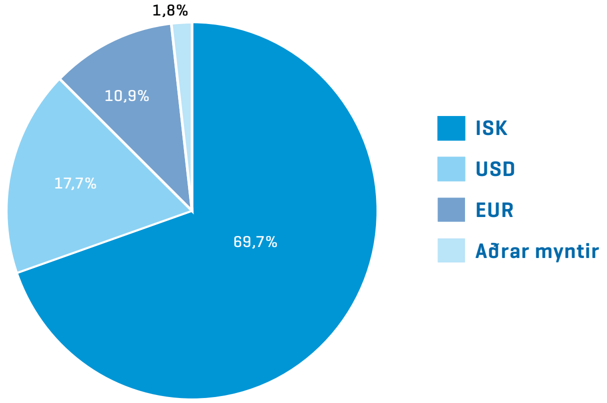

Fjárfestingar

Samtryggingardeild Lífsverks fjárfesti samtals fyrir 25.045 m.kr. á árinu 2023 en seldi verðbréf eða fékk afborganir af skuldabréfum fyrir 20.944 m.kr., nettó fjárfestingar voru því 4.101 m.kr. Mest viðskipti voru með veðskuldabréf, innlend skuldabréf, innlend og erlend hlutabréf á árinu. Veðskuldabréf, sem samanstanda af sjóðfélagalánum og öðrum veðlánum, voru með nettó innstreymi þar sem eftirspurn eftir sjóðfélagalánum jókst á árinu. Nettó innstreymi var í erlendum hlutabréfum þar sem áhersla var á að auka erlenda hlutabréfaeign og sömuleiðis var nettó innstreymi í innlendum skuldabréfum og það þrátt fyrir afborganir af skuldabréfum.

Kaup og sala á árinu 2023

Samtryggingardeild

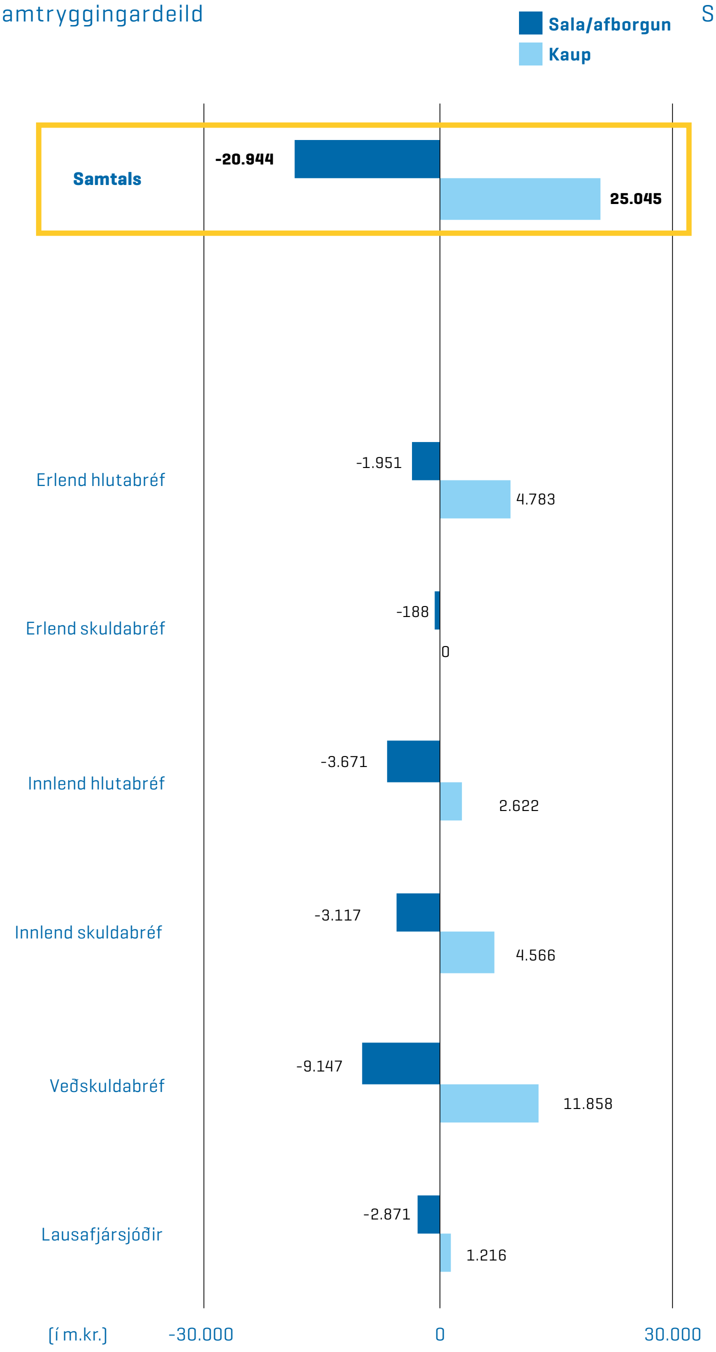

Nettó fjárfesting á árinu 2023

Samtryggingardeild

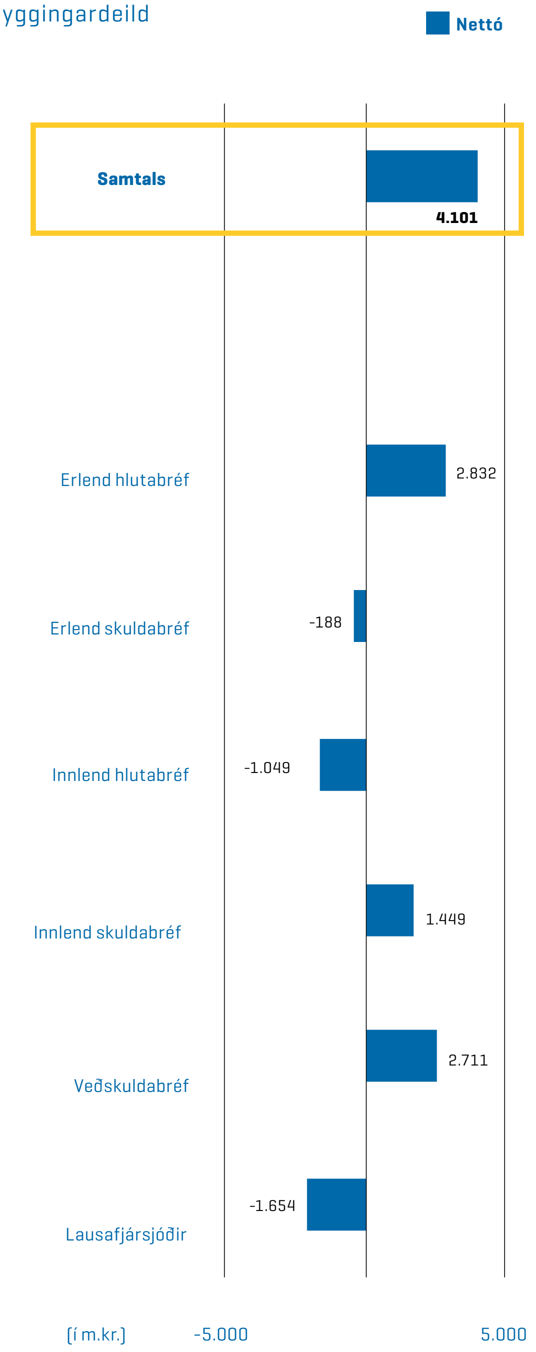

Helstu eignaflokkar

Verðbréfasafn samtryggingardeildar Lífsverks samanstendur af fjölda eigna sem eru í mismunandi eignaflokkum. Hér á eftir verður fjallað stuttlega um helstu eignflokka í safninu sem eru innlend skuldabréf, innlend hlutabréf og erlend hluta- og skuldabréf sem fjallað verður um sameiginlega undir erlendum verðbréfum.

Innlend skuldabréf

Safn innlendra skuldabréfa nam samtals 62.602 m.kr. í árslok 2023 eða 46,8% að heildarsafni. Sjóðfélagalán eru stærsti hluti safns innlendra skuldabréfa og þar á eftir eru ríkisskuldabréf. Skuldabréf með ábyrgð ríkisins eru langstærsti einstaki útgefandi í safni skuldabréfa samtryggingardeildar Lífsverks en þar á eftir eru það Lánasjóður sveitarfélaga og Orkuveita Reykjavíkur.

Skipting innlends skuldabréfasafns í árslok 2023
Samtryggingardeild

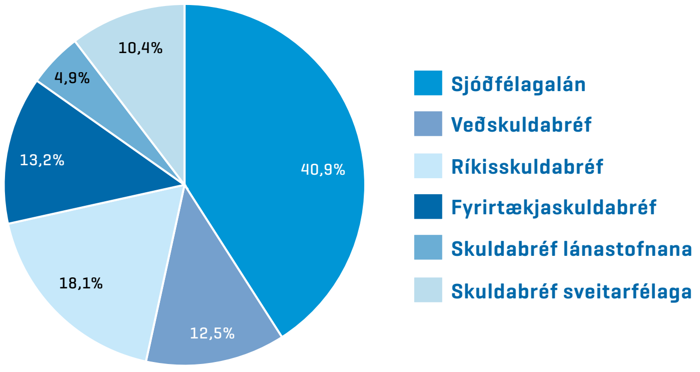

Innlent skuldabréfasafn, stærstu útgefendur í árslok 2023 (% af verðbréfaeign)
Samtryggingardeild

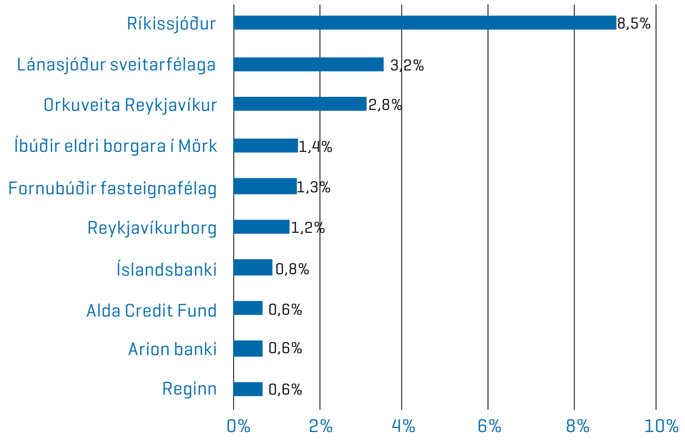

Innlend hlutabréf

Virði innlends hlutabréfasafns nam 29.349 m.kr. í árslok 2023 eða 22,0% af heildarsafni. Innlent hlutabréfasafn er að mestu í skráðum hlutabréfum á Aðallista Nasdaq Iceland. Stærstu einstöku eignirnar eru Hampiðjan, Íslandsbanki og Arion banki. Óskráð hlutabréfaeign er að mestu í framtaks-, nýsköpunar- og innviðasjóðum og í félögum utan um einstakar fjárfestingar á innlendum markaði auk þess á sjóðurinn í nokkrum einstökum óskráðum hlutabréfum.

Skipting innlends hlutabréfasafns í árslok 2023
Samtryggingardeild

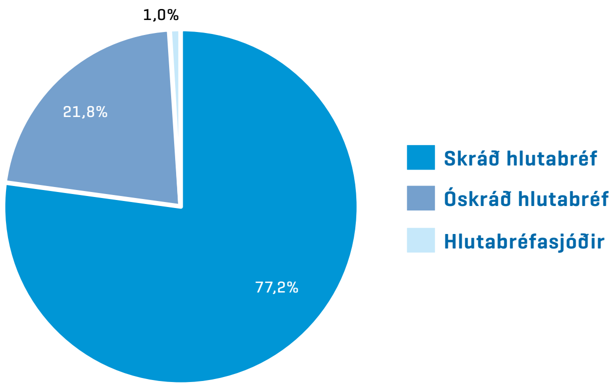

Innlent hlutabréfasafn, stærstu eignir í árslok 2023 (% af verðbréfaeign)
Samtryggingardeild

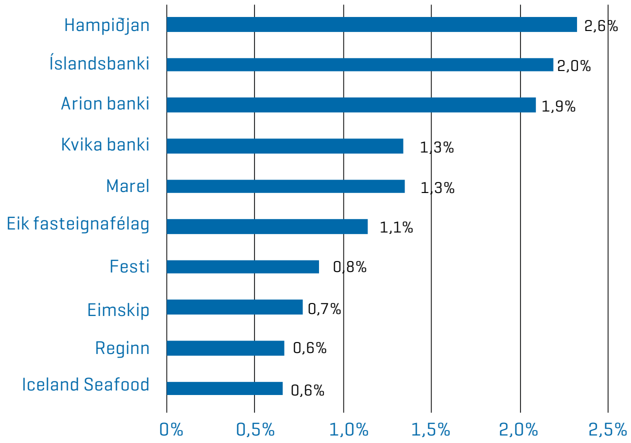

Erlend verðbréf

Erlend verðbréf eru erlend hluta- og skuldabréf og nam samtals virði þeirra eigna 38.336 m.kr. í árslok 2023 eða 28,7% af heildarsafni. Þessi eignaflokkur er að meginupplagi skráðir erlendir hlutabréfasjóðir. Stærstu eignir eru sérgreint sjóðastýringarsafn hjá GAM sem í eru 13 hlutabréfa- og kauphallarsjóðir, UFS vísitölusjóður hjá Vanguard, LGT Substainable Equity Fund, Storebrand Global ESG Fund auk sérgreinds UFS safns erlendra hlutabréfa. Óskráð hlutabréf eru aðallega í framtaks-, innviða- og fasteignasjóðum. Skuldabréf eru einnig að mestu í skráðum sjóðum en sjóðurinn á einnig í óskráðum skuldabréfasjóðum.

Skipting erlends verðbréfasafns í árslok 2023
Samtryggingardeild

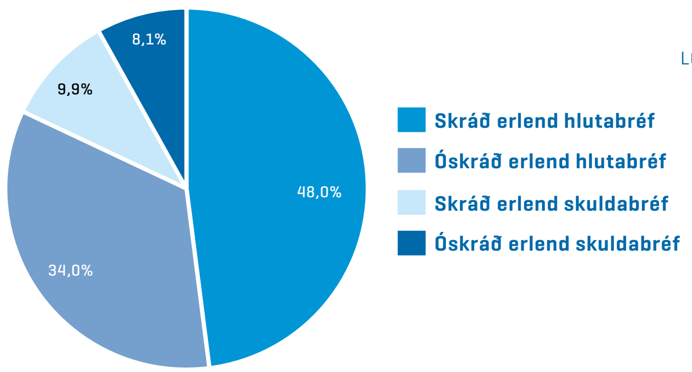

Erlent verðbréfasafn, stærstu skráðu eignir í árslok 2023 (% af verðbréfaeign)
Samtryggingardeild

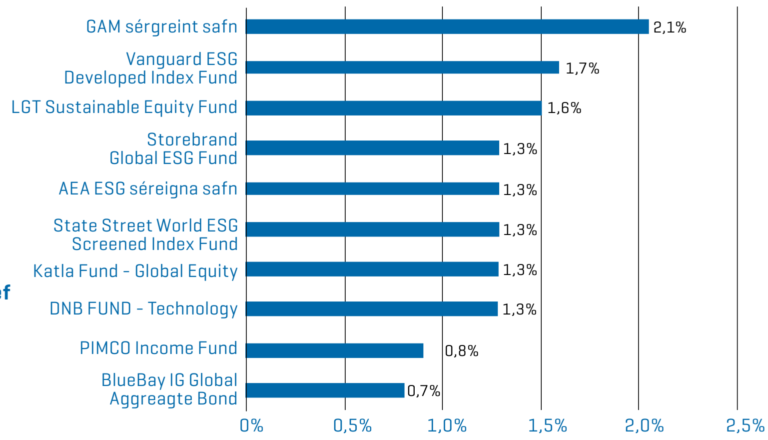

Ávöxtun eignaflokka

Árið 2023 var lengst af krefjandi á flestum verðbréfamörkuðum heims þó síðustu mánuði ársins hafa rofað til svo um munaði, sérstaklega á erlendum hlutabréfamörkuðum. Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar Lífsverks á árinu 2023 var jákvæð um 7,3%. Nafnávöxtun safns erlendra hlutabréfa var jákvæð um 12,9%, mælt í íslenskum krónum. Nafnávöxtun safns innlendra hlutabréfa var neikvætt um 0,3% á árinu. Erlend skuldabréf voru með 4,6% ávöxtun mælt í íslenskum krónum. Innlend skuldabréf skiluðu jákvæðri nafnávöxtun, á bilinu 8,2% til 12,0%. Þess ber að geta að stór hluti eignasafns Lífsverks í skuldabréfum er gerður upp á kaupkröfu og breytingar á ávöxtunarkröfu hafa því takmörkuð áhrif á skuldabréfasafn sjóðsins.

Nafnávöxtun eignaflokka á árinu 2023
Samtryggingardeild

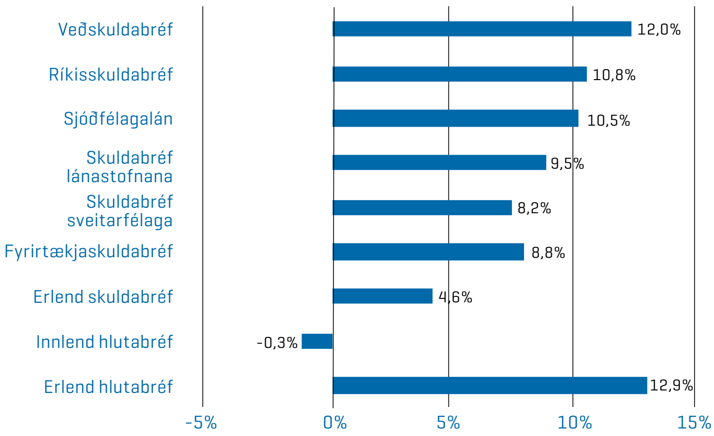

Séreignardeild og tilgreind séreignardeild

Öllum er heimilt að greiða viðbótarlífeyrissparnað til séreignardeildar Lífsverks með gerð samnings þar um. Erfitt er að finna sparnaðarform sem stenst samanburð við viðbótarlífeyrissparnað.

Í maí 2014 voru samþykkt lög á Alþingi sem heimila skattfrjálsa ráðstöfun iðgjalda séreignarsparnaðar inn á höfuðstól húsnæðislána eða til húsnæðiskaupa. Heimildin var upphaflega tímabundin til 30. júní 2019 en hefur verið framlengd, nú síðast til ársloka 2024. Lög um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð voru samþykkt á Alþingi í október 2016. Samkvæmt þeim má nýta séreignarsparnað skattfrjálst í allt að 10 ár vegna fyrstu kaupa, sem hluta af útborgun og síðan greiðslur inn á höfuðstól verðtryggðra lána eða inn á afborganir og höfuðstól óverðtryggðra lána.

Þegar valin er blönduð leið hjá sjóðnum greiðast 10% af skylduiðgjaldi í samtryggingarleið en það sem umfram er rennur til séreignar viðkomandi sjóðfélaga. Frá 1. janúar 2023 er skylduiðgjald 15,5% samkvæmt lögum. Með því að velja blönduðu leiðina gefst sjóðfélögum aukið svigrúm til úttektar á lífeyri og meiri sveigjanleiki við starfslok. Þannig er heimilt samkvæmt lögum að hefja úttekt á séreignarsparnaði við 60 ára aldur með eingreiðslu eða jöfnum greiðslum yfir tiltekið tímabil. Úttektarmörk tilgreindrar séreignar eru miðuð við 62 ára aldur og þarf að dreifa greiðslum til 67 ára aldurs. Séreign erfist við fráfall sjóðfélaga og ef erfingjar eru maki eða börn greiðist enginn erfðafjárskattur.

Fjárfestingarstefna séreignardeilda tekur mið af áætluðum fjárfestingartíma sjóðfélaga í hverri deild. Meirihluti yngri sjóðfélaga er í Lífsverki 1 og 2 og þar gefst því aukið rými til fjárfestinga í eignum sem gefa meira af sér til lengri tíma. Hlutfallslegur aldur sjóðfélaga í Lífsverki 3 er hærri heldur en í hinum leiðunum og þar af leiðandi eru fjárfestingar hugsaðar til skemmri tíma. Fjárfestingarstefna séreignarleiðanna kveður á um markmið eignasamsetningar verðbréfa eftir helstu eignaflokkum með ákveðnum vikmörkum. Við gerð fjárfestingarstefnu fyrir árið 2024 er lagt til að stefnur leiðanna verði óbreyttar. Allar séreignarleiðir eru að megninu til í auðseljanlegum eignum og áfram er því ekki þörf fyrir að vera með háar fjárhæðir í lausu fé.

Á árinu 2024 verður áfram lögð áhersla á að rýna fjárfestingar séreignar með tilliti til stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum svo öll þau markmið sem stjórn sjóðsins hefur sett sér þar, endurspeglist í fjárfestingum leiðanna þriggja.

Sjóðfélagar geta fært séreign á milli ávöxtunarleiða sjóðsins endurgjaldslaust eða ákveðið að breyta um ávöxtunarleið sem greitt er til með því að fylla út beiðni þar um. Við hvetjum sjóðfélaga til þess að skoða áhættuþol sitt sem getur breyst með hækkandi aldri og þegar nær dregur töku lífeyris. Sjóðfélögum er velkomið að hafa samband við starfsmenn sjóðsins til að fara yfir áhættustig og eignasamsetningu séreignarleiðanna.

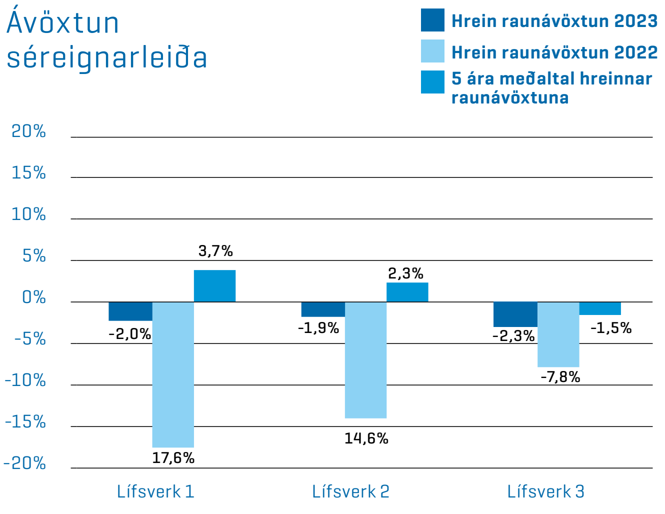

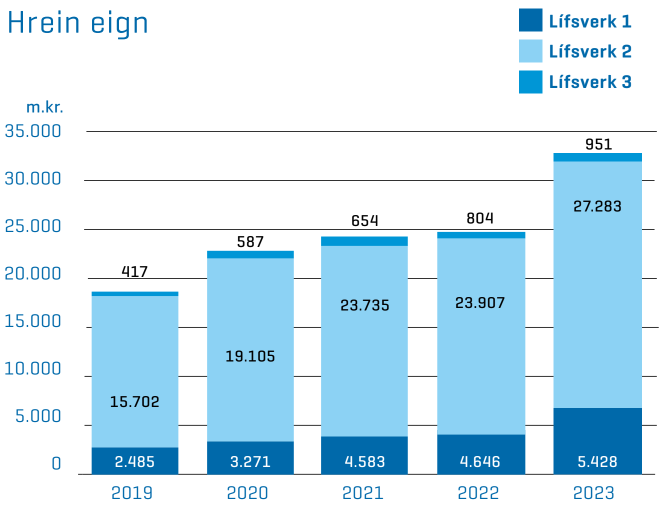

Séreignarleiðir Lífsverks skiluðu jákvæðri nafnávöxtun á árinu 2023 en hrein raunávöxtun var neikvæð. Séreignarleiðirnar eru gerðar upp á markaðsvirði og er gengi reiknað daglega.

Lífsverk 1

Nafnávöxtun Lífsverks 1 var 5,8% og hrein raunávöxtun -2,0%. Hrein eign í árslok var 5.428 m.kr. og jókst um 16,8% á milli ára. Iðgjöld námu 662 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 162 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 5.428 m.kr. Alls greiddu 859 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 24 fengu greiddan lífeyri.

Lífsverk 2

Nafnávöxtun Lífsverks 2 var 5,9% og hrein raunávöxtun -1,9%. Hrein eign í árslok nam 27.283 m.kr og hækkaði um 14,1% á milli ára. Iðgjöld námu 2.298 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 384 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 27.283 m.kr. Alls greiddu 2.680 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 196 fengu greiddan lífeyri.

Lífsverk 3

Nafnávöxtun Lífsverks 3 var 5,5% og hrein raunávöxtun -2,3%. Hrein eign í árslok var 951 m.kr. og hafði hækkað um 18,2% frá árslokum 2022. Iðgjöld námu 147 m.kr., lífeyrisgreiðslur voru 48 m.kr. og hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok var 951 m.kr. Alls greiddu 167 sjóðfélagar að jafnaði iðgjald í leiðina á árinu og 17 fengu greiddan lífeyri.

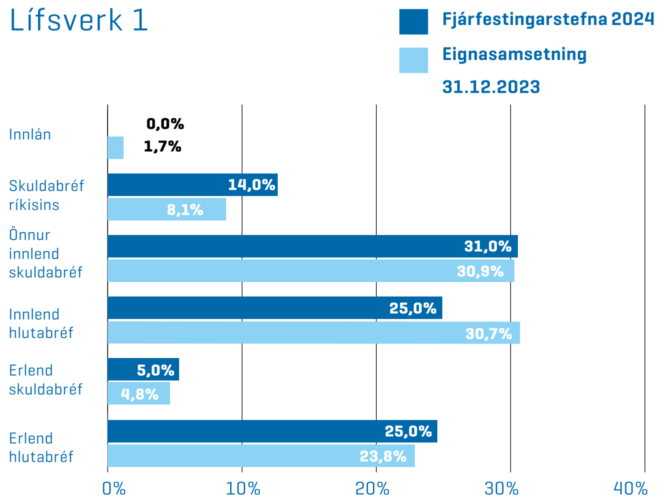

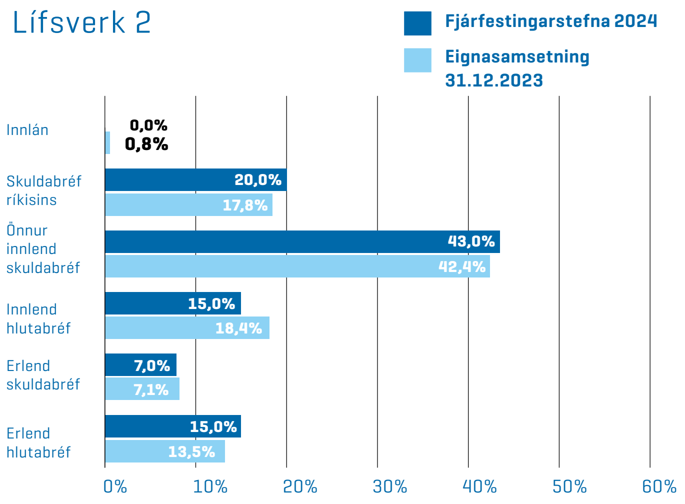

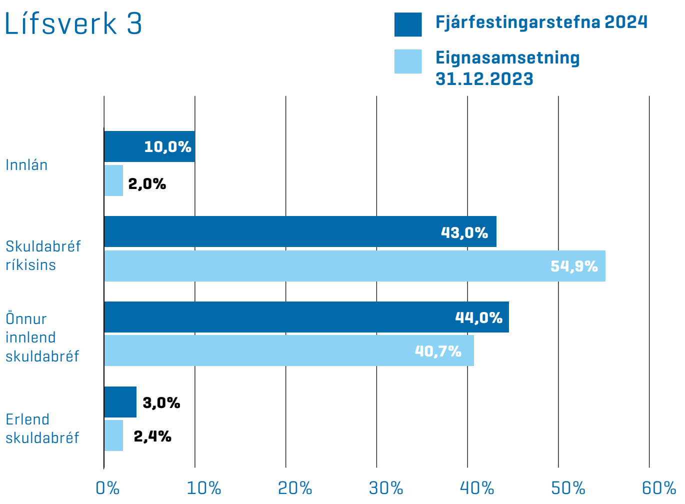

Gagnsæi og nýliðun

Nýir sjóðfélagar

Undanfarin ár hefur það verið forgangsmál hjá sjóðnum að ná til nýrra sjóðfélaga, kynna þeim sérstöðu sjóðsins og hlusta á kröfur yngri kynslóða. Stefna um ábyrgar fjárfestingar, aukið gagnsæi og heiðarleiki eru þær kröfur sem ekki aðeins ungir sjóðfélagar gera til síns sjóðs heldur einnig þeir eldri. Til að mæta þeim kröfum hefur Lífsverk bætt upplýsingaflæði á síðustu árum, m.a. með því að;

- birta í ársreikningi mun meiri sundurliðun á eignasafni sjóðsins en krafa er um samkvæmt lögum
- uppfæra stefnu um ábyrgar fjárfestingar og setja markmið í umhverfismálum, félagslegum þáttum og stjórnarháttum
- gefa upp hvernig við nýtum atkvæðisrétt Lífsverks á aðalfundum hlutafélaga
- senda út fleiri tölvupósta til sjóðfélaga til að koma á framfæri upplýsingum um sjóðinn

Lífsverk er eini lífeyrissjóðurinn á Íslandi sem eingöngu er opinn háskólamenntuðum og nemendum í háskólanámi þó að allir geti greitt til séreignaleiða sjóðsins. Af sögulegum ástæðum koma flestir sjóðfélagar úr röðum verkfræðinga eða raungreinafólks en sjóðfélagar úr öðrum námsgreinum sækja stöðugt í sig veðrið, einkum úr viðskipta- og hagfræðigreinum og lögfræði. Nýir sjóðfélagar koma fæstir af menntavísinda- og hugvísindasviði. Eðli máls samkvæmt þá er hlutfall karla yfirgnæfandi í hópi eldri sjóðfélaga og í hópi ellilífeyrisþega eru 93% karlar. Hlutur kvenna hefur hins vegar aukist jafnt og þétt síðustu ár. Í hópi nýrra sjóðfélaga á árinu 2023 eru 41% konur.

Hlutfall nýrra sjóðfélaga eftir námsgreinum 2023

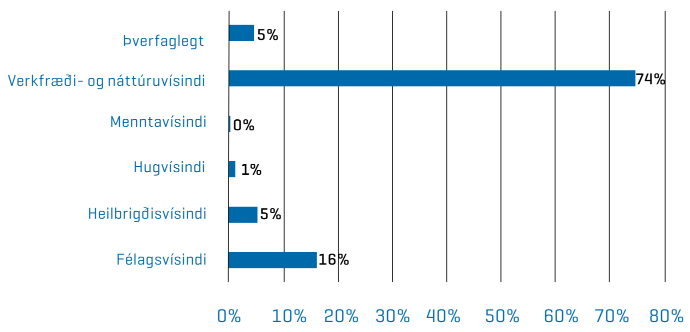

Nýir sjóðfélagar, þróun umsókna

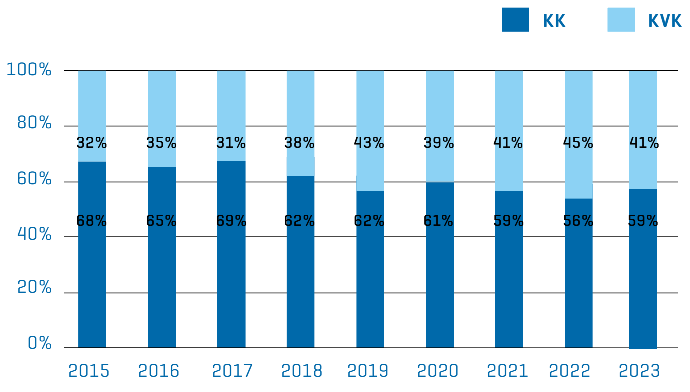

Samfélagsleg ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar

Endurskoðun á stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum hófst á árinu 2022 og stóð fram á árið 2023. Ný stefna var samþykkt af stjórn í maí 2023. Endurskoðuð stefna er í raun ný stefna um ábyrgar fjárfestingar enda mikið breytt frá fyrri stefnu. Sjóðurinn setti sér fyrst stefnu um ábyrgar fjárfestingar árið 2017. Starfsárið 2023 var gert upp með tilliti til nýrrar stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar.

Hin nýja stefna Lífsverks lífeyrissjóðs um ábyrgar fjárfestingar skilgreinir sjálfbærniviðmið í fjárfestingum og áhættustýringu sjóðsins, m.a. í samræmi við 36. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Það er mat stjórnar að fjárhagsleg og ábyrg markmið fari saman og stuðli í sameiningu að bættum hag sjóðfélaga og gildir stefnan um fyrirtæki og aðra útgefendur fjármálagerninga í samtryggingardeild og séreignardeildum sjóðsins. Við mat á sjálfbærni horfir sjóðurinn til viðmiða um umhverfismál, félagslega þætti og stjórnarhætti (UFS viðmið) og koma þau á margþættan hátt inn í ákvarðanatöku og áhættumat sjóðsins. Til að skerpa á mikilvægi eftirfylgni með sjálfbærniviðmiðum í fjárfestingum sjóðsins, þá hefur hluthafastefna sjóðsins verið sameinuð við stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Nýja stefnan um ábyrgar fjárfestingar er gefin út á íslensku og ensku og birt á vefsíðu sjóðsins.

Lífsverk er aðili að samkomulagi við PRI (e. Principles for Responsible Investments) og hefur þar með samþykkt að fylgja sex meginreglum samtakanna. Lífsverk hefur ásamt 12 öðrum íslenskum lífeyrissjóðum skuldbundið sig á vettvangi Climate Investment Coalition (CIC) til að fjárfesta 580 ma.kr. í græn verkefni fyrir árið 2030 sem mun styðja við markmið Parísarsamkomulagsins og Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna. Sjóðurinn er á meðal stofnaðila IcelandSIF, íslenskra samtaka með þann tilgang að efla þekkingu fjárfesta á aðferðafræði sjálfbærra og ábyrgra fjárfestinga og auka umræðu um ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar. Þá er Lífsverk aðili að Festu, miðstöð um sjálfbærni, frá árinu 2020.

Eins og áður sagði þá var ný stefna um ábyrgar fjárfestingar fyrir sjóðinn sett á árinu 2023. Framkvæmd og umfjöllun um ábyrgar fjárfestingar fyrir árið 2023 er gerð til samræmis við þá stefnu og umfjöllun tekur mið af því, sem er töluvert breytt frá fyrri stefnu og fyrri umfjöllun. Í stefnunni kemur fram að Lífsverk leggur áherslu á gagnsæi um kolefnisspor eignasafns og vill vinna með fyrirtækjum og samstarfsaðilum við að tryggja gæði gagna og aðferðafræði við útreikninga á kolefnisspori. Markmið til skemmri tíma er að ná utan um upplýsingar um kolefnislosun í innlendu og erlendu eignasafni, þ.e. umfang 1, 2 og helstu þáttum 3, á liðnu fjárhagsári. Innlend fyrirtæki eru enn að skila inn upplýsingum um kolefnisspor sitt og við útgáfu ársskýrslunnar liggur því ekki fyrir heildstæð mynd af umfangi kolefnislosunar eignasafns sjóðsins. Vonir standa til að þegar Lífsverk gefur út skýrslu um ábyrgar fjárfestingar síðar á árinu þá muni þær upplýsingar liggja fyrir, auk upplýsinga um kolefnisspor erlends eignasafns.

Fjárfestingar og eignasafn á árinu 2023

Sjónarmið ábyrgra fjárfestinga koma fram í mati á nýjum fjárfestingakostum og eftirliti með fjárfestingum í safni sjóðsins.

Lífsverk gerðist aðili að PRI (e. Principles for Responsible Investment) árið 2017. Fyrstu skýrslu um eignasafn Lífsverks var skilað árið 2019 og skilaði Lífsverk skýrslu öðru sinni í apríl 2020. Árið 2021 og 2022 var ekki unnt að skila skýrslu vegna kerfisbreytinga hjá PRI. Árið 2023 var hægt að skila inn skýrslu með upplýsingum um eignastöðu m.v. árslok 2022, en ekki er hægt að sjá samanburð á milli ára vegna fyrrnefndra kerfisbreytinga. Skýrsla PRI endurspeglar skuldbindingu og frammistöðu í tengslum við ábyrgar fjárfestingar. Einkunnargjöf PRI metur ýmsa þætti ábyrgra fjárfestinga, þar með talið hvernig sjóðurinn innleiðir viðmið fyrir umhverfis-, félagsþætti og stjórnarhætti í ákvarðanatöku um fjárfestingar. PRI eru stærsta samvinnuverkefni um upplýsingaöflun ábyrgra fjárfestinga í heimi.

Einkunnargjöf PRI fyrir eignasafn Lífsverks árið 2022

Samtryggingardeild

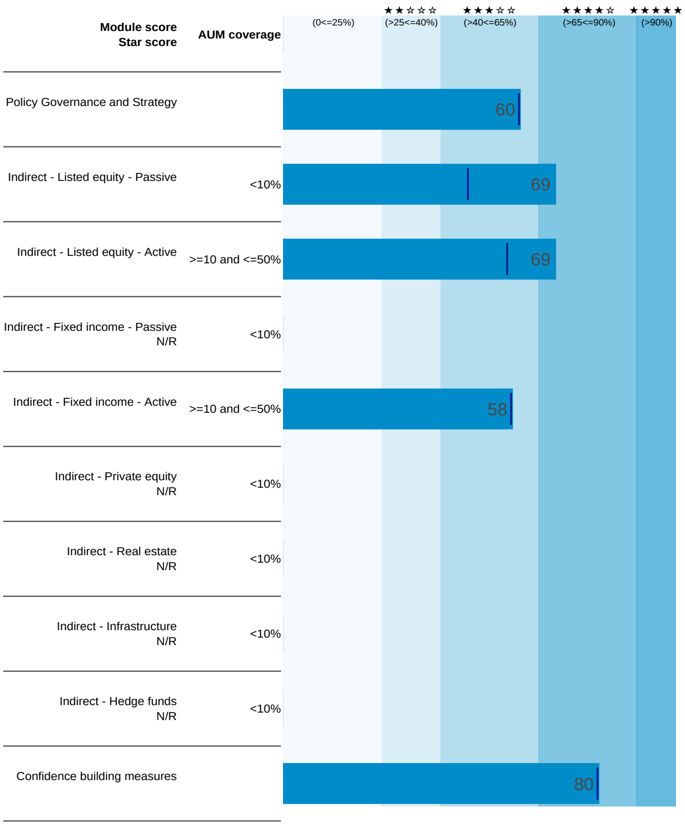

Samfélagsleg ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar (frh)

Í einkunnargjöf PRI kemur fram að Lífsverk stendur sig ágætlega í samanburði við aðra meðlimi PRI. Á myndinni sést að Lífsverk er jafnstæð meðaltali PRI meðlima þegar kemur að mati á stjórnarháttum og stefnu um ábyrgar fjárfestingar (e. Policy Governance and Strategy) og sömu sögu er að segja um traust til aðferðafræði um ábyrgar fjárfestingar innan sjóðsins (e. Confidence bulding measures). Þegar kemur að einkunn PRI á einstökum eignaflokkum þá sést að einkunn skráðrar hlutabréfaeignar í hlutlausri stýringu (e. Listed equity – passive) og í virkri stýringu (e. Listed equity – active) er töluvert yfir meðaltali. Eign sjóðsins í skuldabréfum í virkri stýringu (e. Fixed income – active) er jafnstæð meðaltali annarra meðlima PRI. Lífsverk skráði ekki upplýsingar um aðra eignaflokka, vegna stærðartakmarkana PRI. Markmið samkvæmt stefnu Lífsverks er að fylgja sex meginreglum PRI enda leggja þær grunn að aðferðafræði Lífsverks við að samþætta sjálfbærniviðmið í ákvaðanaferli við fjárfestingar.

Græn skuldabréf eru hluti af safni Lífsverks, en það eru skuldabréf sem gefin eru út í þeim tilgangi að fjármagna framkvæmdir eða breytingar sem hafa jákvæð áhrif á umhverfið. Slík skuldabréf eru vottuð fyrir útgáfu og lúta eftirliti yfir líftíma sinn. Í lok árs 2023 voru græn skuldabréf 4,7% af hreinni eign sjóðsins sem er nokkur hækkun frá fyrra ári þegar hlutfallið var 3,4%. Hlutfall grænna skuldabréfa var aukið í fjárfestingarstefnu fyrir árið 2024 upp í 6,0%. Græn skuldabréf eru meginuppistaða í grænum fjárfestingum Lífsverks, en auk þeirra teljast ákveðnar fjárfestingar í hlutabréfum til grænna fjárfestinga.

Lífsverk hefur innleitt UFS mat fyrir innlendan hluta eignasafnsins, rétt eins og þann erlenda, út frá UFS sjónarmiðum. Stuðst er við gögn frá Reitun, sem er greiningar- og matsfyrirtæki sem sérhæfir sig meðal annars í UFS mati fyrir innlendan fjármálamarkað. Auk þess koma gögn frá Reitunar í stað kostgæfnisathugunar sem hefur verið send árlega út á útgefendur fjármálagerninga í innlendu eignasafni sjóðsins.

Gerð var úttekt á völdum umhverfis-, félags- og stjórnarháttum (UFS) í samræmi við stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum tengdri útgefendum fjármálagerninga í innlendu verðbréfasafni sjóðsins. Niðurstöðu þess er að finna í mynd hér að neðan þar sem sjá má hlýtni innlendra útgefenda fjármálagerninga við helstu stefnur tengdum UFS málefnum

Innlendar eignir eru 69,7% heildareigna m.v. árslok 2023, þar af fá 58,5% af innlendum eignum UFS mat frá Reitun eða 40,8% af heildareignum sjóðsins. Niðurstaðan er að vegin heildar UFS einkunn innlendra eigna Lífverks er 80,0 þar sem 0 er lægsta og 100 er hæsta einkunn. UFS einkunn skiptist svo í þrjá undirþætti, þ.e. félagsþættir með einkunn uppá 82,9, umhverfisþættir fá 80,0 og stjórnarhættir 76,1. Mikil meirihluti innlendra skráðra hlutabréfa fá UFS einkunn frá Reitun og sömuleiðis fjöldi útgefenda innlendra skuldabréfa. Vegin UFS einkunn innlends skuldabréfasafns er 83,1, skráð innlent hlutabréfasafn fær UFS einkunn uppá 76,7 en óskráð innlend hlutabréf eru með 76,6.

Hlýtni innlendra útgefenda fjármálagerninga í verðbréfasafni Lífsverks við helstu UFS stefnur árið 2023

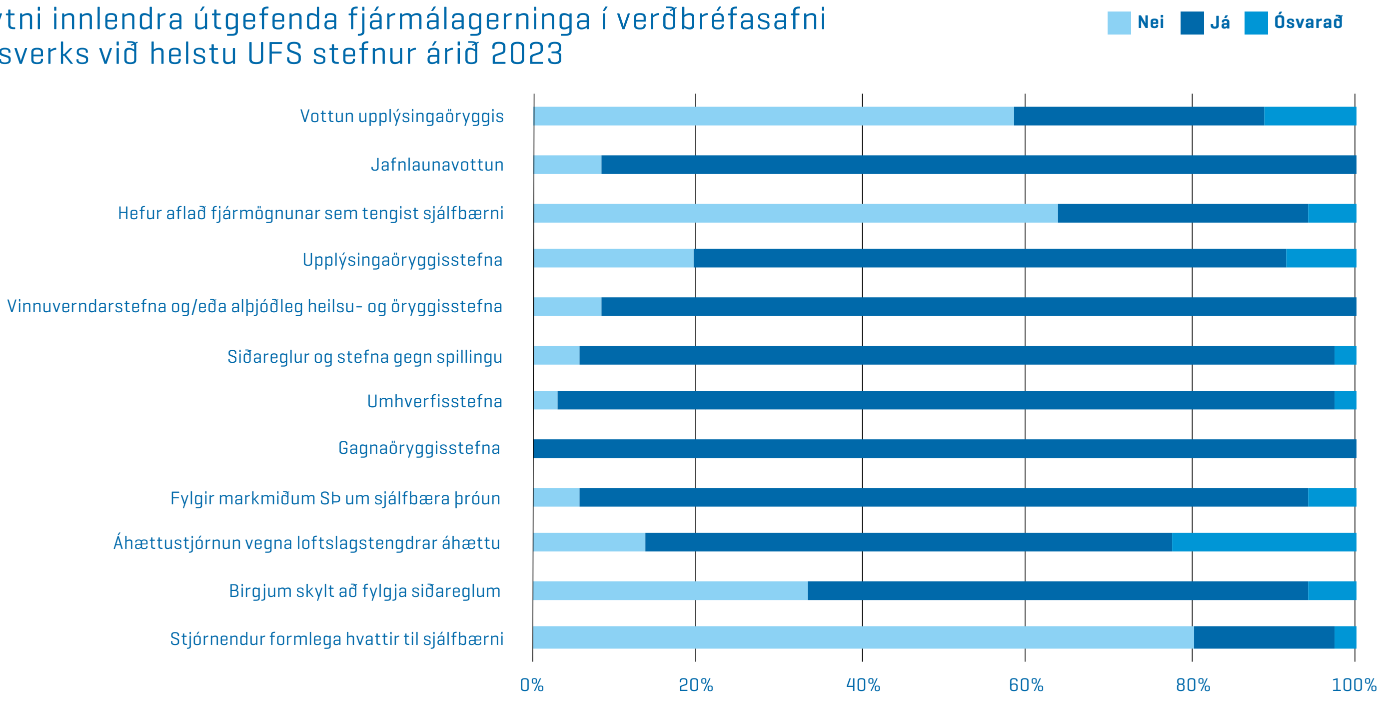

Samfélagsleg ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar (frh)

UFS einkunn innlends verðbréfasafns Lífsverks fyrir árið 2023
Samtryggingardeild

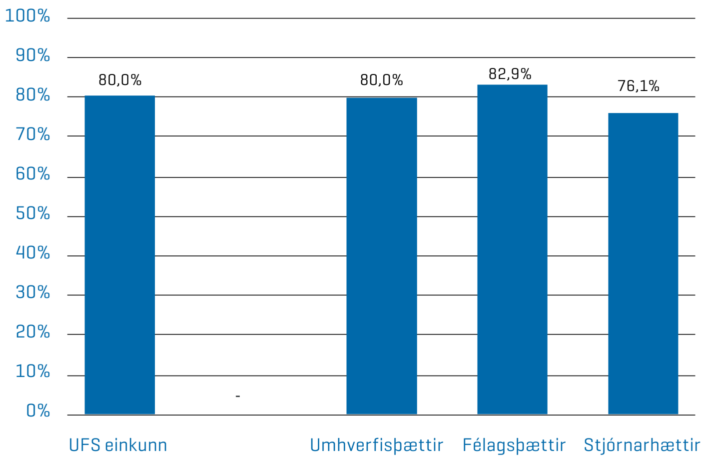

UFS einkunn innlendra undir verðbréfasafna Lífsverks fyrir árið 2023
Samtryggingardeild

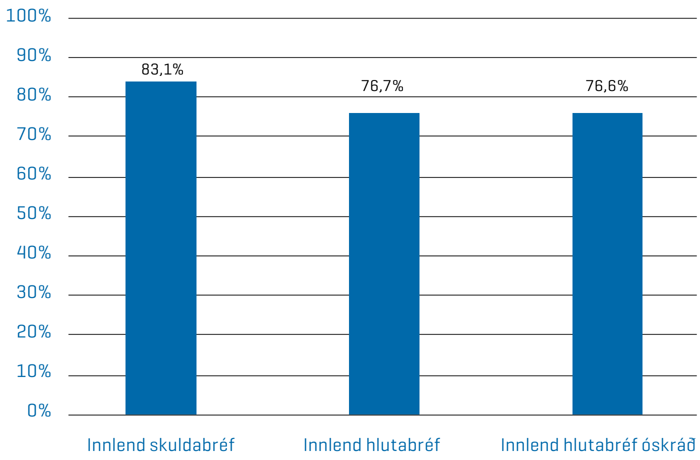

Allt hlutlaust safn erlendra hlutabréfasjóða er í UFS vísitölusjóðum, auk þess er Lífsverk fjárfest í UFS útgáfu sérgreinds safns erlendra hlutabréfa og hluti virkra erlendra hlutabréfa- og skuldabréfasjóða eru sérstakir UFS sjóðir, t.d. LGT Sustainable Equity Fund og PIMCO Climate Bond Fund.

Lífsverk fékk utanaðkomandi aðila til að gera UFS mat og meta erlendan hluta eignasafnsins út frá UFS sjónarmiðum. Annars vegar var gerð UFS samantekt á safni erlendra verðbréfa gegnum UFS matskerfi MSCI og hins vegar gerði LGT Capital Partners (LGT CP) UFS úttekt. LGT CP er sjóðastýringarhús með langa hefð í ábyrgum fjárfestingum þar sem Lífsverk er fjárfestur í einum UFS hlutabréfasjóði LGT.

UFS einkunn erlendra verðbréfasjóða Lífsverks árin 2023 og 2022 - Samtryggingardeild

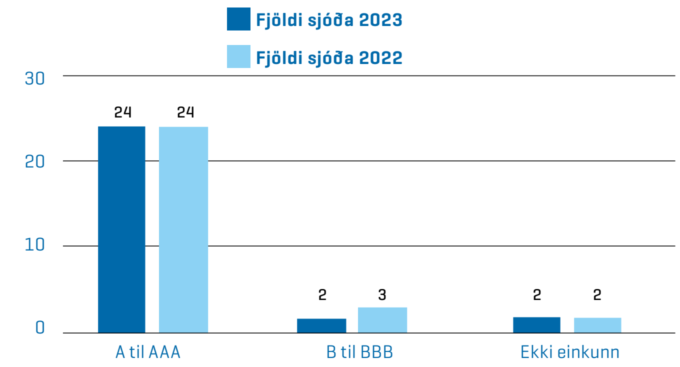

UFS einkunn erlendra verðbréfasjóða skv. eignaskiptingu árið 2023
Samtryggingardeild

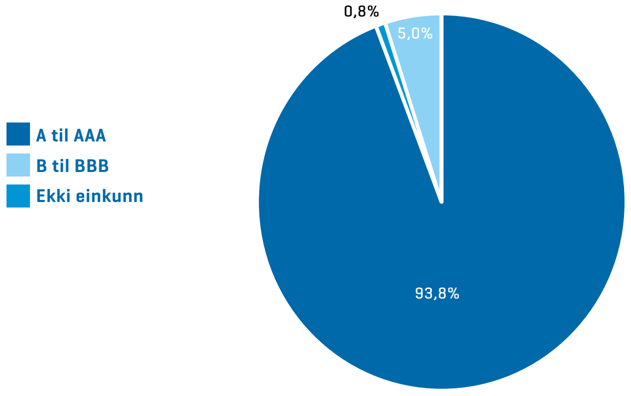

UFS einkunn erlendra verðbréfasjóða skv. eignaskiptingu árið 2022
Samtryggingardeild

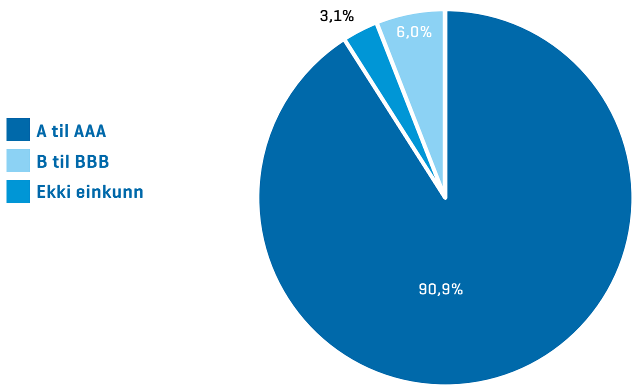

UFS skor erlends verðbréfasafns Lífsverks árin 2023 og 2022

Samtryggingardeild

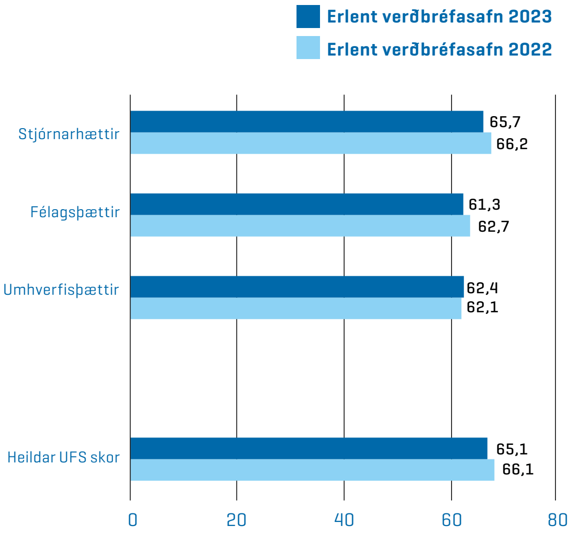

UFS skor erlends verðbréfasafns Lífsverks samanborðið við heimsvísitölu hlutabréfa árið 2023

Samtryggingardeild

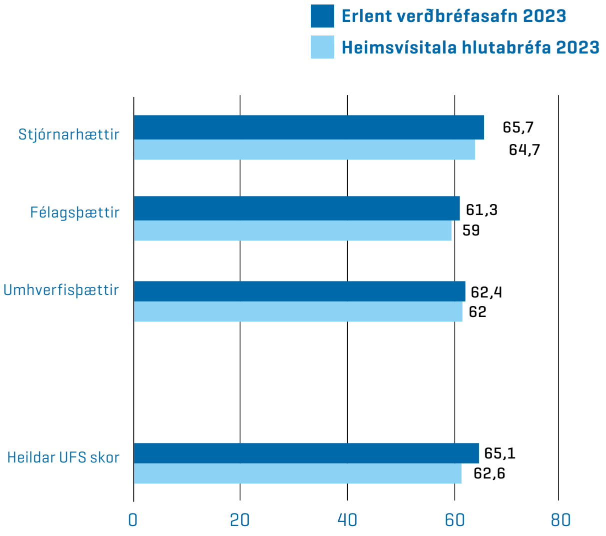

Samtals eru 28 erlendir skráðir verðbréfasjóðir í eigu samtryggingardeildar Lífsverks, þar af eru 13 sem tilheyra sérgreindu safni í stýringu hjá GAM. Af þessum 28 sjóðum þá eru 24 sjóðir með A til AAA UFS einkunn frá MSCI sem er óbreytt milli ára en þar með er ekki öll sagan sögð. AAA er hæsta UFS einkunin sem MSCI gefur. Fyrir ári síðan þá voru 11 sjóðir með þá einkunn en nú er enginn sjóður með hæstu einkunn þrátt fyrir að Lífsverk hafi ekki breytt eignum sínum. Ástæðan er að MSCI breytti einkunargjöf sinni á árinu 2023 þar sem það verður erfiðara að fá AA eða AAA einkunn, en einkunnir tuga þúsunda sjóða voru lækkaðar í kjölfar þessara breytinga og þar á meðal eru sjóðir í eigu Lífverks.

Ef horft er til eignaskiptingar verðbréfasjóða þá eru 93,8% eigna í erlendum verðbréfasjóðum með UFS einkunn á bilinu A til AAA samanborðið við 90,9% eigna fyrir ári síðan.

Úttekt LGT gefur innsýn í erlent eignasafn sjóðsins þar sem helstu niðurstöður sýna að heildar UFS einkunn fyrir erlent verðbréfasafn sjóðsins hefur lækkað milli ára skv. mælingaraðferð LGT. Stjórnarhættir og félagsþættir hafa lækkað en umhverfisþættir hækkað. Þegar erlent verðbréfasafn Lífsverks er borið saman við heimsvísitölu hlutabréfa þá kemur í ljós að eignasafn Lífsverks er með hærri heildareinkunn en vísitalan og sömuleiðis með hærri einkunn í öllum undirþáttunum sem snúa að stjórnarháttum, félags- og umhverfisþáttum.

Stjórn

Stjórn lífeyrissjóðsins er skipuð fimm aðalmönnum og jafnmörgum til vara, sem skipaðir eru til þriggja ára í senn. Tvö ár í röð eru tveir aðalmenn kosnir í rafrænu stjórnarkjöri og tveir varamenn á aðalfundi. Þriðja árið er einn aðalmaður kosinn í rafrænu kjöri og einn til vara á aðalfundi.

Á árinu 2024 bar að kjósa í rafrænum kosningum um tvo aðalmenn í stjórn til næstu þriggja ára, karl og konu. Framboðsfresti til aðalstjórnar lauk 20.mars og bárust framboð frá Evu Hlín Dereksdóttur, núverandi stjórnarformanni sjóðsins, og Agnari Kofoed-Hansen, núverandi varaformanni. Önnur framboð bárust ekki. Kjörnefnd hefur úrskurðað framboð þeirra gild og eru þau því sjálfkjörin í stjórn til næstu 3ja ára.

Á árinu 2023 kom Agni Ásgeirsson inn í aðalstjórn en Þorbergur Steinn Leifsson tók sæti Agna í varastjórn. Þá var Halla Guðrún Jónsdóttir endurkjörin í varastjórn en engin önnur framboð komu fram. Eva Hlín Dereksdóttir hélt áfram stjórnarformennsku og Agnar Kofoed-Hansen sem varaformaður stjórnar.

Í stjórn eru (kjörtímabili lýkur):
Eva Hlín Dereksdóttir, formaður (2027)
Agnar Kofoed-Hansen, varaformaður (2027)
Agni Ásgeirsson (2026)
Georg Lúðvíksson (2025)
Margrét Arnardóttir (2026)

Varastjórnarmenn:
Gnýr Guðmundsson (2024)
Halla Guðrún Jónsdóttir (2026)
Ragnheiður I. Þórarinsdóttir (2024)
Þorbergur Steinn Leifsson (2026)

Stjórnin kom saman 13 sinnum á árinu 2023 og var full mæting á fundi stjórnar, nema í einu tilviki er stjórnarmaður boðaði forföll.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar. Samkvæmt lögum um ársreikninga skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefnd. Endurskoðunarnefnd hélt 4 fundi á árinu 2023 og mættu allir nefndarmenn á fundi hennar.

Í endurskoðunarnefnd starfsárið 2023 – 2024 eru:
Margrét Arnardóttir, formaður
Jóhann Þór Jóhannsson
Thomas Möller

Eva Hlín Dereksdóttir,
stjórnarformaður

Agnar Kofoed-Hansen
varaformaður

Agni Ásgeirsson

Georg Lúðvíksson

Margrét Arnardóttir

Starfsmenn

Anna María Ágústsdóttir,
sjóðstjóri í eignastýringu

Árni Grétarsson,
fjármálastjóri

Elísabet Katrín Jósefsdóttir,
móttaka og iðgjaldaskráning

Eymundur Freyr Þórarinsson,
sjóðstjóri í eignastýringu

Guðrún Inga Ingólfsdóttir,
forstöðumaður eignastýringar

Herdís Óskarsdóttir,
bókhald og lífeyrismál

Jón L. Árnason,
framkvæmdastjóri

Linda Hrönn Hermannsdóttir,
markaðs- og kynningarstjóri

Þorbjörn Sigurðsson,
áhættustjóri

Þórhallur S. Barðason,
verðbréfabókhald

Starfsmenn:
Í árslok 2023 störfuðu 10 starfsmenn hjá sjóðnum:
Anna María Ágústsdóttir, sjóðstjóri í eignastýringu
Árni Grétarsson, fjármálastjóri
Bjarni Kristinn Torfason, áhættustjóri
Elísabet Katrín Jósefsdóttir, móttaka og iðgjaldaskráning
Eymundur Freyr Þórarinsson, sjóðstjóri í eignastýringu
Guðrún Inga Ingólfsdóttir, forstöðumaður eignastýringar
Herdís Óskarsdóttir, bókhald og lífeyrismál
Jón L. Árnason, framkvæmdastjóri
Linda Hrönn Hermannsdóttir, markaðs- og kynningarstjóri
Þórhallur S. Barðason, verðbréfabókhald

Bjarni Kristinn Torfason áhættustjóri lét af störfum um áramót og var Þorbjörn Sigurðsson ráðinn áhættustjóri í hans stað.

Í byrjun árs 2024 flutti sjóðurinn skrifstofu sína á Laugaveg 182. Þar er góð aðstaða til að taka á móti sjóðfélögum, sem eru hvattir til að leita til sjóðsins til ráðgjafar um lífeyris- eða lánamál eða annað sem snýr að rekstri sjóðsins. Skrifstofan er opin mánudaga-fimmtudaga frá kl. 9 – 16, föstudaga kl. 9-15. Einnig má senda erindi í tölvupósti á lifsverk@lifsverk.is eða hafa samband í síma 5751000.

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Ársreikningur 2023

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Um sjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður er opinn lífeyrissjóður háskólamenntaðra sem starfrækir samtryggingardeild og þrjár ávöxtunarleiðir í séreignardeild og tilgreindri séreignardeild. Allir sem hafa lokið grunnnámi úr háskóla eða eru í háskólanámi geta sótt um aðild að sjóðnum. Af skylduframlagi í lífeyrissjóðinn fara 10% af launum til samtryggingardeildar en það sem umfram er til séreignardeilda nema sérstaklega sé óskað eftir að stærri hluti eða allt skylduframlagið skuli fara í samtryggingardeildina. Í árslok 2023 nam hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris 167,8 milljörðum króna og hafði sjóðurinn þá vaxið um 10,8% á árinu.

Afkoma

Árið 2023 einkenndist af miklum sveiflum í ávöxtun en litlum hækkunum á helstu eignamörkuðum, þar til á síðustu tveimur mánuðum ársins er ávöxtun tók við sér. Nafnávöxtun samtryggingardeildar Lífsverks var 7,3% og hrein raunávöxtun -0,7%. Síðastliðin fimm ár er hrein raunávöxtun samtryggingardeildar 3,7% og 4,0% síðastliðin tíu ár. Hrein eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris í árslok nam 134.097 m.kr. og hækkaði um 9,8% á milli ára.

Nafnávöxtun Lífsverks 1 var 5,8% og hrein raunávöxtun -1,9%. Hrein eign í árslok var 5.428 m.kr. og jókst um 16,8% á milli ára. Nafnávöxtun Lífsverks 2 var 5,9% og hrein raunávöxtun -1,9%. Hrein eign í árslok nam 27.283 m.kr og hækkaði um 14,1% á milli ára. Nafnávöxtun Lífsverks 3 var 5,5% og hrein raunávöxtun -2,3%. Hrein eign í árslok var 951 m.kr. og hafði hækkað um 18,2% frá árslokum 2022.

Erlend hlutabréf var sá eignaflokkur sem gaf bestu ávöxtun á árinu. Bandaríska hlutabréfavísitalan S&P500 var hástökkvari ársins en hún hækkaði um 24,2% mælt í Bandaríkjadal. Heimsvísitala hlutabréfa (MSCI World) hækkaði einnig verulega, eða um 23,8%. Hlutabréfavísitala Evrópu, (MSCI Europe) hækkaði um 12,7% en innlendu hlutabréfin áttu ekki jafn góðu láni að fagna, heildarvísitala Nasdaq Iceland (OMXIGI) lækkaði um 0,7%. Heimsvísitala skuldabréfa (Global Agg) hækkaði um 5,7% en innlendar skuldabréfavísitölur hækkuðu um 4,0%-5,7%. Vísitala neysluverðs til verðtryggingar hækkaði um 8,0% á árinu. Gengisvísitala krónunnar lækkaði um 1,5% á árinu, krónan styrktist um 4,1% gagnvart Bandaríkjadal og um 0,7% gagnvart evru.

Iðgjöld og lífeyrir

Samanlögð iðgjöld ársins 2023 námu 8.360 m.kr. og námu samanlagðar lífeyrisgreiðslur 2.925 m.kr. Hlutfall lífeyris af samanlögðum iðgjöldum var 35,0%.

Iðgjöld í samtryggingardeild voru 5.253 m.kr. og hækkuðu um 13,0% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.430 og jókst um 4,7% frá fyrra ári. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 746 og jókst um 18,6% frá fyrra ári. Lífeyrisgreiðslur voru 2.331 m.kr og hækkuðu um 28,1% frá fyrra ári. Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum var 44,4% samanborið við 39,1% í lok fyrra árs. Þótt hlutfall lífeyris og iðgjalda sé enn hagstætt hefur lífeyrisbyrði sjóðsins aukist jafnt og þétt undanfarin ár.

Iðgjöld í séreignardeild námu 3.108 m.kr. Er það hækkun um 12,6% frá fyrra ári. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.706 og jókst um 5,7% frá fyrra ári. Fjöldi lífeyrisþega var 237 og lífeyrisgreiðslur voru 594 m.kr. eða sem nemur 19,1% af iðgjöldum.

Tryggingafræðileg staða

Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu í lok árs 2023 byggir á sömu forsendum um dánar- og lífslíkur og síðustu tvö ár, þ.e. byggt er á spá um lífslíkur en ekki á sögulegum gögnum eins og áður var gert. Heildarstaða sjóðsins batnar milli ára, er neikvæð um 4,0% en var neikvæð um 4,6% í lok fyrra árs. Munurinn felst í stöðu framtíðarskuldbindinga, sem er jákvæð um 2,2% en var neikvæð um 0,2% í lok fyrra árs. Á aðalfundi sjóðsins 2023 voru teknar upp árgangsmiðaðar réttindatöflur til framtíðar, sem útskýra þennan mun. Staða áfallinna skuldbindinga er neikvæð um 6,9% samanborið við 6,7% í lok fyrra árs. Staða framtíðarskuldbindinga er innan marka samkvæmt ákvæðum samþykkta sjóðsins, sem kveður á um að þau skuli ekki vera meira en 3% eða minna en -1% en að öðrum kosti þurfi að breyta réttindatöflum til að endurspegla sanngjarna réttindaávinnslu.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, framhald.:

Rekstur

Í lok árs 2023 störfuðu tíu starfsmenn hjá sjóðnum og fjölgaði um eitt stöðugildi á árinu. Heildarfjárhæð launa og launatengdra gjalda á árinu hækkar um 18,1% í 258,8 m.kr en var 219,1 m.kr. árið 2022. Laun framkvæmdastjóra, forstöðumanns eignastýringar, stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar voru 73,8 m.kr. samanborið við 69,4 m.kr. árið 2022. Þóknun til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings nam 15,0 m.kr. samanborið við 12,7 m.kr. á fyrra ári. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður hækkar um 14,8% milli ára en hann var 405,6 m.kr. á árinu samanborið við 353,2 m.kr. árið 2022.

Hlutfall rekstrarkostnaðar af meðalstöðu eigna var 0,28% samanborið við 0,25% árið 2022. Hækkun kostnaðarhlutfalls milli ára skýrist af auknum kröfum sem gerðar eru til starfsemi lífeyrissjóða og kostnaðarhækkunum án þess að eignir hafi hækkað samsvarandi.

Sjóðfélagalán

Heildarfjárhæð nýrra sjóðfélagalána á árinu var 10.052 m.kr. og hækkaði um 14,8% frá árinu áður en þá voru heildarlánveitingar 8.756 m.kr. Mikil ásókn hefur verið í lán hjá sjóðnum og nema sjóðfélagalán í lok árs 19,1% af heildareignum samtryggingardeildar samanborið við 16,3% í lok fyrra árs. Sjóðfélögum hefur allt frá árinu 1986 staðið til boða að taka hagstæð íbúðalán hjá sjóðnum og þóttu lánakjör á sínum tíma byltingarkennd. Það er stefna sjóðsins að bjóða áfram hagstæð lánakjör, enda hafa lán til sjóðfélaga löngu sannað ágæti sitt með að vera fjárfestingarkostur með lítil afföll fyrir sjóðinn.

Starfsumhverfi

Fjárfestingarstefna sjóðsins fyrir árið 2024 var mótuð í nóvember 2023 og tekur mið af væntingum um þróun markaða en áhersla verður lögð á traustar fjárfestingar og áhættudreifingu. Fjárfestingarstefna séreignarleiða er óbreytt milli ára en breytingar á fjárfestingarstefnu samtryggingardeildar miðað við eignasamsetningu undir lok árs felast í hóflegri hækkun hlutfalls skuldabréfa og áherslu á að auka hlutfall erlendra hlutabréfa en hlutfall innlendra hlutabréfa standi í stað. Hlutfall erlendra eigna og grænna skuldabréfa er aukið.

Fjárfestingarumhverfi ársins 2023 var krefjandi og þó að ýmis jákvæð teikn séu á lofti er óvissa enn framundan. Það er mikilvægt fyrir langtímafjárfesti eins og lífeyrissjóð að viðhalda fjárfestingum sínum og fjárfestingarstefnu á slíkum tímum. Innanlands mun framvinda jarðhræringa á Reykjanesi hafa mikla þýðingu. Á heimsvísu hefur pólitísk áhætta aukist og stríðsátök í Evrópu og Miðausturlöndum setja mark sitt á stöðu efnahagsmála. Í skýringu 32 er gerð grein fyrir helstu áhættuþáttum sjóðsins og áhættustýringu.

Stjórnarhættir

Lífsverk lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og samþykkta sjóðsins. Sjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem gefnar eru út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Stefna sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar var endurskoðuð og uppfærð á árinu. Hlutverk sjóðsins er að veita viðtöku iðgjaldi sjóðfélaga og ávaxta það ásamt því að greiða sjóðfélögum elli- og örorkulífeyri og við andlát þeirra maka- og barnalífeyri. Lífeyrissjóðurinn veitir samþætt lífeyrisréttindi á grundvelli iðgjalds sem skiptist milli samtryggingardeildar, séreignardeildar og tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins. Til séreignardeildar greiðast ennfremur viðbótariðgjöld skv. ákvörðun sjóðfélaga.

Stjórnarháttayfirlýsing fyrir árið 2023 er birt í heild í viðauka með ársreikningi.

Ófjárhagslegar upplýsingar

Lífsverk lífeyrissjóður telst til eininga tengdum almannahagsmunum samkvæmt lögum um ársreikninga nr. 3/2006. Þar kemur fram að með skýrslu stjórnar skuli fylgja yfirlit um ófjárhagslegar upplýsingar og er það birt í viðauka með ársreikningi.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, framhald.:

Stjórn Lífsverks lífeyrissjóðs og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2023 með undirritun sinni.

Reykjavík, 22. mars 2024

Stjórn Lífsverks lífeyrissjóðs

Eva Hlín Dereksdóttir
Stjórnarformaður

Agnar Kofoed-Hansen
Varaformaður

Agni Ásgeirsson
Stjórnarmaður

Georg Lúðvíksson
Stjórnarmaður

Margrét Arnardóttir
Stjórnarmaður

Jón L. Árnason
Framkvæmdastjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífsverks lífeyrissjóðs

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Lífsverks lífeyrissjóðs fyrir árið 2023, að undanskilinni skýrslu og yfirlýsingu stjórnar og framkvæmdastjóra.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2023, efnahag hans 31. desember 2023, breytingu á handbæru fé á árinu 2023 og tryggingafræðilega stöðu 31. desember 2023, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Álit okkar er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar.

Ársreikningurinn innifelur

- Skýrslu og yfirlýsingu stjórnar og framkvæmdastjóra.
- Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2023.
- Efnahagsreikning 31. desember 2023.
- Sjóðstreymisyfirlit árið 2023.
- Deildarskipt yfirlit samtryggingardeildar og séreignardeilda, sem innifela yfirlit um breytingu á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris fyrir árið 2023, efnahagsreikning deilda 31. desember 2023 og sjóðstreymi deilda árið 2023.
- Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2023.
- Skýringar, sem innifela helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra er undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda.

Óhæði

Við erum óháð lífeyrissjóðnum samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins. Við uppfyllum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Samkvæmt okkar bestu vissu, lýsum við yfir að önnur þjónusta sem við höfum veitt sjóðnum er í samræmi við ákvæði íslenskra laga og reglna og að við höfum ekki veitt þjónustu sem óheimilt er að veita samkvæmt ákvæðum 5.1. gr. Evrópureglugerðar nr. 537/2014.

Gerð er grein fyrir annarri þjónustu sem við höfum veitt sjóðnum, á tímabilinu 1. janúar 2023 til 31. desember 2023, í skýringu 22.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægjanlegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði sem að okkar faglega mati höfðu mesta þýðingu í endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins árið 2023. Sem hluti af endurskoðun okkar á ársreikningnum voru þessi lykilatriði skoðuð sérstaklega. Við látum ekki í ljós sérstakt álit varðandi þessi lykilatriði, einungis er látið í ljós álit á ársreikningnum í heild.

Lykilatriði endurskoðunarinnar	Endurskoðunaraðgerðir
Mat óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum Bókfært verð eignarhluta í félögum og sjóðum nam kr. 85,0 milljörðum eða 51% af heildareignum þann 31. desember 2023 (2022: kr. 76,7 milljörðum) af því eru kr. 25,8 milljarðar óskráð (2022: kr. 23,6 milljarðar). Vísað er til skýringar nr. 10 um grundvöll reikningsskila og skýringar nr. 23 fyrir eignarhluti í félögum og sjóðum. Þessar eignir eru flokkaðar í gangvirðisþrepi 2 og 3 í skýringu nr. 26 í ársreikningi. Verðmæti þessara fjárfestinga er háð mati, þeim forsendum sem eru notaðar og vali á útreikningsaðferð eða líkani og getur haft veruleg áhrif á niðurstöðu matsins. Vegna þess hve matskenndur liðurinn er og vegna stærðar í efnahagsreikningi sjóðsins, teljum við mat á óskráðum fjárfestingum vera lykilatriði við endurskoðun okkar.	Endurskoðun á mati óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum fólst meðal annars í eftirfarandi þáttum: - Fjárfestingarferilinn var yfirfarinn. Við yfirfórum aðferðafræði og forsendur við mat. - Gögn sem útreikningar og forsendur mismunandi verðmatsaðferða voru byggð á voru yfirfarin og metin. - Framkvæmdir voru sjálfstæðir útreikningar á verðmæti úrtaks óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum. - Í þeim tilvikum þar sem verðmat byggðist á nýlegum viðskiptum voru þau viðskipti sannreynd. - Flokkun óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum í stigkerfi gangvirðis var yfirfarin. Viðeigandi skýringar voru yfirfarnar.

Lykilatriði endurskoðunarinnar	Endurskoðunaraðgerðir
Mat skuldabréfa færð á gangvirði Bókfært verð skuldabréfa nam kr. 79,2 milljörðum eða 47% af heildareignum þann 31. desember 2023 (2022: 69,5 milljörðum) af því eru kr. 26,9 milljarðar skuldabréf færð á gangvirði (2022: kr. 24,4 milljarðar). Vísað er til skýringar nr. 10 um grundvöll reikningsskila og skýringar nr. 24 fyrir skuldabréf. Viðskipti á markaði með skuldabréf sem færð eru á gangvirði eru oft stopul. Mat skuldabréfa með stopul viðskipti er háð mati og þeim forsendum sem eru notaðar sem getur haft áhrif á niðurstöðu matsins. Vegna þess hve matskenndur liðurinn er og vegna stærðar í efnahagsreikningi sjóðsins, teljum við mat á skuldabréfum færð á gangvirði vera lykilatriði við endurskoðun okkar.	Endurskoðun á mati skuldabréfa færð á gangvirði fólst meðal annars í eftirfarandi þáttum: - Fjárfestingarferilinn var yfirfarinn. Við yfirfórum aðferðafræði og forsendur við mat. - Gögn sem útreikningar og forsendur mismunandi verðmatsaðferða voru byggð á voru yfirfarin og metin. - Framkvæmdir voru sjálfstæðir útreikningar af verðmatssérfræðingi PwC á verðmæti úrtaks skuldabréfa færð á gangvirði. - Flokkun skuldabréfa færð á gangvirði í stigkerfi gangvirðis var yfirfarin. Viðeigandi skýringar voru yfirfarnar.

Lykilatriði endurskoðunarinnar	Endurskoðunaraðgerðir
Tryggingafræðileg staða Tryggingafræðileg staða í árslok er neikvæð um 4.0% (2022: neikvæð um 4,6%) og eru eignir sjóðsins kr. 8.620 milljónum lægri en heildarskuldbinding í árslok 2023 (2022: kr. lægri um 8.681 milljónir). Tryggingafræðileg staða segir til um getu sjóðsins til að standa við lífeyrisskuldbindingar sínar. Útreikningurinn er framkvæmdur af óháðum tryggingastærðfræðingi og byggir að stórum hluta á matskenndum forsendum. Um verulegan matskenndan lið er að ræða og teljum við tryggingafræðilega stöðu vera lykilatriði við endurskoðun okkar.	Endurskoðun á tryggingafræðilegri stöðu fólst meðal annars í eftirfarandi þáttum: - Við lögðum mat á óhæði og hæfi tryggingastærðfræðings. - Ferli við útreikninga var yfirfarið. - Lagt var mat á aðferðafræðina og þær forsendur sem liggja til grundvallar á útreikningi á tryggingafræðilegri stöðu og hvort aðferðin breyttist milli ára. Forsendur útreiknings voru raktar til frumgagna úr kerfum lífeyrissjóðsins. - Framkvæmdar voru greiningaraðgerðir á þróun lífeyrisskuldbindingar, forsendum og niðurstöðum. Viðeigandi skýringar voru yfirfarnar ásamt yfirliti um tryggingafræðilega stöðu.

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla stjórnar

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla og yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra, stjórnarháttayfirlýsing og ófjárhagslegar upplýsingar, sem lágu fyrir við áritun okkar.
Aðrar upplýsingar eru jafnframt ársskýrsla lífeyrissjóðsins. Ársskýrsla liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við búumst við að fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.
Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga, þ.m.t. skýrslu og yfirlýsingu stjórnar og framkvæmdastjóra og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar, sem tilgreindar eru hér að ofan, þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Hvað varðar skýrslu og yfirlýsingu stjórnar og framkvæmdastjóra höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla stjórnar hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum lífeyrissjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning lífeyrissjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa lífeyrissjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi lífeyrissjóðsins. Stjórnendum lífeyrissjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi þess til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Áritun óháðs endurskoðanda, framhald.:

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með áliti okkar. Nægjanleg vissa er mikil vissa en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir áliti okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits lífeyrissjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi lífeyrissjóðsins eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hans. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausu áliti. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að lífeyrissjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Við höfum lagt mat á hvaða atriði, af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, höfðu mesta þýðingu á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum lykilatriðum í áritun okkar nema lög og reglur leyfi ekki að upplýst sé opinberlega um tiltekin atriði eða í algjörum undantekningartilfellum þegar mat okkar er að neikvæðar afleiðingar af birtingu slíkra upplýsinga vegi þyngra en ávinningur almennings af birtingu upplýsinganna.

Áritun óháðs endurskoðanda, framhald.:

Önnur atriði samkvæmt ákvæðum laga og reglna

Kosning endurskoðanda

Við vorum kosin endurskoðendur á aðalfundi sjóðsins þann 19. maí 2020. Við höfum verið endurskoðendur sjóðsins samfellt í fjögur ár.

Reykjavík, 22. mars 2024

PricewaterhouseCoopers ehf.

Kristinn Kristinsson
löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2023

	Skýr	2023	2022
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		2.601.467	2.289.158
Iðgjöld launagreiðenda		6.114.575	5.391.660
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(374.568)	(283.442)
		8.341.474	7.397.376
Sérstök aukaframlög	12	18.606	12.740
		8.360.080	7.410.116
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	13	2.874.264	2.086.419
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		49.985	43.718
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	14	490	444
		2.924.739	2.130.581
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	15	4.673.910	(7.628.641)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	16	6.580.540	4.677.276
Hreinar tekjur af afleiðusamningum	17	(3.006)	15.290
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		423	577
Vaxtatekjur af handbæru fé	18	82.875	157.754
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		8.150	4.508
Fjárfestingargjöld	19	(127.267)	(154.680)
		11.215.625	(2.927.916)
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	20	405.552	353.229
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		16.245.414	1.998.390
Hrein eign frá fyrra ári		151.512.761	149.514.371
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		167.758.175	151.512.761

Fjárhæðir í þúsundum króna

Efnahagsreikningur 31. desember 2023

	Skýr.	2023	2022
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	23	85.009.593	76.674.584
Skuldabréf	24	79.177.963	69.541.142
Afleiðusamningar	17	0	3.005
Bundnar bankainnstæður		4.913	4.521
		164.192.469	146.223.252
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		868.895	797.642
Aðrar kröfur	27	110.159	1.363.295
		979.054	2.160.937
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	28	12.525	12.245
Handbært fé		2.599.415	3.456.026
Eignir samtals		167.783.463	151.852.460
Skuldir			
Aðrar skuldir	29	(25.288)	(339.699)
Hrein eign til greiðslu lífeyris		167.758.175	151.512.761
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign samtryggingardeildar		134.097.058	122.155.840
Hrein eign séreignardeildar		33.661.117	29.356.921
Hrein eign til greiðslu lífeyris samtals		167.758.175	151.512.761
Skuldbindingar utan efnahags	30		

Sjóðstreymisyfirlit árið 2023

	Skýr.	2023	2022
Inngreiðslur			
Iðgjöld		8.270.662	7.246.211
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		165.646	62.700
Aðrar inngreiðslur		39.613	28.037
		8.475.921	7.336.948
Útgreiðslur			
Lífeyrir		2.925.724	2.131.707
Rekstrarkostnaður án afskrifta		400.760	349.242
Fjárfesting í rekstrarfjármunum		5.506	4.828
Aðrar útgreiðslur		40.001	1.111
		3.371.991	2.486.888
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		5.103.930	4.850.060
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		933.868	925.764
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(13.591.626)	(21.569.344)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		9.881.002	16.707.340
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		12.361.633	12.723.211
Keypt skuldabréf		(22.599.296)	(16.419.344)
Seld skuldabréf		7.147.315	2.980.358
Ný bundin innlán		(392)	(397)
Endurgreidd bundin innlán		0	35.913
		(5.867.496)	(4.616.499)
(Lækkun) hækkun á handbæru fé		(763.566)	233.561
Gengismunur af handbæru fé		(93.045)	109.213
Handbært fé í upphafi árs		3.456.026	3.113.252
Handbært fé í lok árs		2.599.415	3.456.026

Yfirlit um breytingar á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris fyrir árið 2023

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Iðgjöld										
Iðgjöld sjóðfélaga	2.040.824	1.811.720	186.765	154.144	331.681	286.754	42.197	36.540	2.601.467	2.289.158
Iðgjöld launagreiðenda	3.265.682	2.839.193	603.431	511.155	2.154.883	1.955.436	90.579	85.876	6.114.575	5.391.660
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(72.610)	(14.326)	(128.155)	(91.131)	(188.398)	(243.979)	14.595	65.994	(374.568)	(283.442)
	5.233.896	4.636.587	662.041	574.168	2.298.166	1.998.211	147.371	188.410	8.341.474	7.397.376
Sérstök aukaframlög	18.606	12.740	0	0	0	0	0	0	18.606	12.740
	5.252.502	4.649.327	662.041	574.168	2.298.166	1.998.211	147.371	188.410	8.360.080	7.410.116
Lífeyrir										
Heildarfjárhæð lífeyris	2.280.409	1.775.564	161.829	39.287	384.398	228.005	47.628	43.563	2.874.264	2.086.419
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	49.985	43.718	0	0	0	0	0	0	49.985	43.718
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	490	444	0	0	0	0	0	0	490	444
	2.330.884	1.819.726	161.829	39.287	384.398	228.005	47.628	43.563	2.924.739	2.130.581
Hreinar fjárfestingartekjur										
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	3.785.442	(5.616.641)	180.747	(454.424)	694.793	(1.557.572)	12.928	(4)	4.673.910	(7.628.641)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.601.782	4.660.178	113.236	(4.937)	831.807	16.275	33.715	5.760	6.580.540	4.677.276
Hreinar tekjur af afleiðusamningum	(2.543)	14.828	(59)	59	(404)	403	0	0	(3.006)	15.290
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum	0	0	0	0	423	407	0	170	423	577
Vaxtatekjur af handbæru fé	62.663	134.500	3.249	2.175	14.655	19.759	2.308	1.320	82.875	157.754
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	4.798	2.671	977	281	2.281	1.493	94	63	8.150	4.508
Fjárfestingargjöld	(78.784)	(106.791)	(7.925)	(7.559)	(39.305)	(39.309)	(1.253)	(1.021)	(127.267)	(154.680)
	9.373.358	(911.255)	290.225	(464.405)	1.504.250	(1.558.544)	47.792	6.288	11.215.625	(2.927.916)
Rekstrarkostnaður										
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	353.758	305.033	8.317	7.640	42.469	39.732	1.008	824	405.552	353.229
Breyting á hreinni eign til gr. lífeyris	11.941.218	1.613.313	782.120	62.836	3.375.549	171.930	146.527	150.311	16.245.414	1.998.390
Hrein eign frá fyrra ári	122.155.840	120.542.527	4.645.793	4.582.957	23.907.003	23.735.073	804.125	653.814	151.512.761	149.514.371
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	134.097.058	122.155.840	5.427.913	4.645.793	27.282.552	23.907.003	950.652	804.125	167.758.175	151.512.761

Efnahagsreikningur deilda 31. desember 2023

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Fjárfestingar										
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	68.655.426	64.951.628	3.548.063	2.493.318	12.582.229	9.031.590	223.875	198.048	85.009.593	76.674.584
Skuldabréf	62.673.798	52.929.831	1.673.085	1.858.658	14.144.428	14.197.725	686.652	554.928	79.177.963	69.541.142
Afleiðusamningar	0	2.543	0	59	0	403	0	0	0	3.005
Bundnar bankainnstæður	0	0	0	0	4.913	4.521	0	0	4.913	4.521
	131.329.224	117.884.002	5.221.148	4.352.035	26.731.570	23.234.239	910.527	752.976	164.192.469	146.223.252
Kröfur										
Kröfur á launagreiðendur	527.975	484.462	79.388	71.789	249.369	230.495	12.163	10.896	868.895	797.642
Aðrar kröfur	110.159	1.363.295	0	0	0	0	0	0	110.159	1.363.295
	638.134	1.847.757	79.388	71.789	249.369	230.495	12.163	10.896	979.054	2.160.937
Ýmsar eignir										
Varanlegir rekstrarfjármunir	12.525	12.245	0	0	0	0	0	0	12.525	12.245
Handbært fé	2.307.786	2.877.245	84.407	194.981	190.624	349.091	16.598	34.709	2.599.415	3.456.026
Eignir samtals	134.287.669	122.621.249	5.384.943	4.618.805	27.171.563	23.813.825	939.288	798.581	167.783.463	151.852.460
Skuldir										
Aðrar skuldir	(25.288)	(339.699)	0	0	0	0	0	0	(25.288)	(339.699)
Skuldir milli deilda	(165.323)	(125.710)	42.970	26.988	110.989	93.178	11.364	5.544	0	0
	(190.611)	(465.409)	42.970	26.988	110.989	93.178	11.364	5.544	(25.288)	(339.699)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	134.097.058	122.155.840	5.427.913	4.645.793	27.282.552	23.907.003	950.652	804.125	167.758.175	151.512.761

Sjóðstreymisyfirlit deilda árið 2023

	Samtryggingardeild		Lífsverk 1		Lífsverk 2		Lífsverk 3		Samtals	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Inngreiðslur										
Iðgjöld	5.190.824	4.548.451	654.442	548.855	2.279.292	1.962.576	146.104	186.329	8.270.662	7.246.211
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	142.082	37.609	4.226	2.456	16.936	21.252	2.402	1.383	165.646	62.700
Aðrar inngreiðslur	39.613	13.739	0	2.001	0	12.297	0	0	39.613	28.037
	5.372.519	4.599.799	658.668	553.312	2.296.228	1.996.125	148.506	187.712	8.475.921	7.336.948
Útgreiðslur										
Lífeyrir	2.331.869	1.820.852	161.829	39.287	384.398	228.005	47.628	43.563	2.925.724	2.131.707
Rekstrarkostnaður án afskrifta	348.966	301.046	8.317	7.640	42.469	39.732	1.008	824	400.760	349.242
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	5.506	4.828	0	0	0	0	0	0	5.506	4.828
Aðrar útgreiðslur	388	552	15.982	0	17.811	0	5.820	559	40.001	1.111
	2.686.729	2.127.278	186.128	46.927	444.678	267.737	54.456	44.946	3.371.991	2.486.888
Ráðstöfunarfé til fjárfestinga	2.685.790	2.472.521	472.540	506.385	1.851.550	1.728.388	94.050	142.766	5.103.930	4.850.060
Fjárfestingarhreyfingar										
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í sjóðum og félögum	864.560	736.840	19.184	67.642	51.775	121.442	(1.651)	(160)	933.868	925.764
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(8.933.455)	(17.146.714)	(1.092.530)	(883.609)	(3.502.732)	(3.537.308)	(62.909)	(1.713)	(13.591.626)	(21.569.344)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	9.048.386	14.218.391	204.739	503.116	578.952	1.982.431	48.925	3.402	9.881.002	16.707.340
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabr.	10.442.125	10.239.765	138.765	300.361	1.737.179	1.910.000	43.564	273.085	12.361.633	12.723.211
Keypt skuldabréf	(16.423.418)	(11.130.927)	(760.201)	(669.849)	(4.919.998)	(4.170.302)	(495.679)	(448.266)	(22.599.296)	(16.419.344)
Seld skuldabréf	1.821.174	562.707	911.724	296.643	4.058.811	2.100.841	355.606	20.167	7.147.315	2.980.358
Ný bundin innlán	0	0	0	0	(392)	(397)	0	0	(392)	(397)
Endurgreidd bundin innlán	0	0	0	0	0	0	0	35.913	0	35.913
	(3.180.628)	(2.519.938)	(578.319)	(385.696)	(1.996.405)	(1.593.293)	(112.144)	(117.572)	(5.867.496)	(4.616.499)
(Lækkun) hækkun á handbæru fé	(494.838)	(47.417)	(105.779)	120.689	(144.855)	135.095	(18.094)	25.194	(763.566)	233.561
Gengismunur af handbæru fé	(74.621)	99.562	(4.795)	2.223	(13.612)	7.428	(17)	0	(93.045)	109.213
Handbært fé í upphafi árs	2.877.245	2.825.100	194.981	72.069	349.091	206.568	34.709	9.515	3.456.026	3.113.252
Handbært fé í lok árs	2.307.786	2.877.245	84.407	194.981	190.624	349.091	16.598	34.709	2.599.415	3.456.026

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2023

Tryggingafræðileg staða í milljónum króna:

	Skýr	2023		
Eignir:		**Áfallin staða**	**Framtíðar-staða**	**Heildar-staða**
	31			
Hrein eign til greiðslu lífeyris		134.097	0	134.097
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		1.885	0	1.885
Núvirði framtíðariðgjalda		0	69.097	69.097
Eignir samtals		135.982	69.097	205.079
Skuldbindingar:				
Ellilífeyrir		127.311	58.542	185.853
Örorkulífeyrir		3.270	2.412	5.682
Makalífeyrir		11.212	2.256	13.468
Barnalífeyrir		98	513	611
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		4.176	3.909	8.085
Skuldbindingar samtals		146.067	67.632	213.699
Eignir umfram skuldbindingar		(10.085)	1.465	(8.620)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		(6,9%)	2,2%	(4,0%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		(6,7%)	(0,2%)	(4,6%)

	2022		
Eignir:	**Áfallin staða**	**Framtíðar-staða**	**Heildar-staða**
Hrein eign til greiðslu lífeyris	122.156	0	122.156
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	(2.455)	0	(2.455)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	59.663	59.663
Eignir samtals	119.701	59.663	179.364
Skuldbindingar:			
Ellilífeyrir	111.732	51.798	163.530
Örorkulífeyrir	2.811	2.103	4.914
Makalífeyrir	10.010	2.039	12.049
Barnalífeyrir	93	528	621
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar	3.588	3.343	6.931
Skuldbindingar samtals	128.234	59.811	188.045
Eignir umfram skuldbindingar	(8.533)	(148)	(8.681)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	(6,7%)	(0,2%)	(4,6%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	5,6%	(10,6%)	(0,2%)

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Upplýsingar um lífeyrissjóðinn

Lífsverk lífeyrissjóður er með aðsetur að Laugavegi 182, Reykjavík. Sjóðurinn er opinn lífeyrissjóður háskólamenntaðra. Allir sem hafa lokið háskólanámi eða eru í námi við viðurkenndan háskóla geta orðið sjóðfélagar. Öllum er heimilt að greiða til séreignar og tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er í íslenskum krónum og fjárhæðir eru sýndar í þúsundum króna, nema annað sé tekið fram.

Sjóðurinn starfar í þremur deildum, samtryggingardeild, séreignardeild og tilgreindri séreignardeild. Á blaðsíðum 14 - 16 er að finna yfirlit um breytingar á hreinni eign, efnahagsreikning og sjóðstreymisyfirlit deilda sjóðsins.
39-41
Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins samþykktu ársreikninginn þann 22. mars 2024.

3. Mat og ákvarðanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Gerð ársreiknings krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, meti og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda. Endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

4. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Reikningsskilaaðferðum, sem settar eru fram hér á eftir, hefur verið beitt með samræmdum hætti á þeim tímabilum sem birt eru í ársreikningnum.

5. Erlendir gjaldmiðlar

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Rekstrartekjur og rekstrargjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags.

6. Iðgjöld

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilagreinum sem hafa borist sjóðnum. Ekki er áætlað fyrir óinnheimtum iðgjöldum í árslok. Mótteknar greiðslur án skilagreina eru færðar sem innheimt iðgjöld. Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært á sérstakan lið undir iðgjöldum.

7. Lífeyrir

Undir lífeyri falla lífeyrisgreiðslur sjóðsins, þ.e. ellilífeyrir, makalífeyrir, örorkulífeyrir og barnalífeyrir. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris er kostnaður við örorkumat og endurhæfingu.

Samkvæmt 6. gr. laga nr. 60/2012 um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi endurhæfingarsjóða, skulu lífeyrissjóðir á árinu 2023 greiða gjald sem samsvarar 0,10% af samanlögðum iðgjaldastofni allra sjóðfélaga til VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs. Kostnaðurinn er færður undir liðinn Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs.

8. Hreinar fjárfestingartekjur

Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Undir hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum eru færðar allar tekjur af fjárfestingum í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, önnur en þau gjöld sem færð eru sérstaklega undir fjárfestingargjöld. Sjá skýringu á þessum fjárfestingargjöldum fyrir neðan og sundurliðun fjárhæðar í skýringu nr. 19.
Undir tekjur af eignarhlutum falla arðstekjur, söluhagnaður og sölutap ásamt breytingum á gangvirði, bæði vegna breytinga á gengi bréfanna og gengi erlendra gjaldmiðla.

Skýringar, framhald:

Hreinar tekjur af skuldabréfum

Hreinar tekjur af skuldabréfum eru tekjur af fjárfestingum í skuldabréfum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, önnur en þau gjöld sem færð eru sérstaklega undir fjárfestingargjöld. Sjá skýringu á þessum fjárfestingargjöldum fyrir neðan og sundurliðun fjárhæðar í skýringu nr. 19.

Undir þennan lið eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknanir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breyting á gangvirði skuldabréfa og hliðstæðar tekjur og gjöld. Einnig er undir þennan lið færð varúðarniðurfærsla vegna tapshættu sem kann að vera fyrir hendi á uppgjörsdegi.

Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum

Þessi liður samanstendur af vaxtatekjum og gengismun vegna bankainnstæðna sem bundnar eru til lengri tíma en þriggja mánaða.

Vaxtatekjur af handbæru fé

Vaxtatekjur af handbæru fé eru vaxtatekjur og gengismunur af óbundnum innstæðum hjá bönkum og sparisjóðum.

Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum

Undir þennan lið eru færðar vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum að frádregnum vaxtagjöldum.

Fjárfestingargjöld

Undir liðinn fjárfestingargjöld eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins.

9. Rekstrarkostnaður

Undir rekstrarkostnað fellur allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður vegna rekstrar sjóðsins, svo sem laun og launatengd gjöld, rekstur fasteignar, afskriftir og annar rekstrarkostnaður.

10. Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins skiptast í eignarhluta í félögum og sjóðum, skuldabréf og bundnar bankainnstæður.

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini og eru þau metin á gangvirði. Sjá nánar í skýringu nr. 26 þar sem gerð er grein fyrir verðmatsaðferð.

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf og önnur útlán. Skuldabréf eru færð á gangvirði í árslok nema ef um er að ræða skuldabréf sem haldið er til gjalddaga og útlán til sjóðfélaga, en slík skuldabréf eru færð á upphaflegri kaupkröfu í efnahagsreikningi.

Skuldabréf og útlán sjóðsins sem færð eru á upphaflegri kaupkröfu eru yfirfarin reglulega til að meta hvort virði hafi rýrnað. Við matið eru sérstakar áhættur metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftareikningur til að mæta þeim eignum sem kunna að tapast. Áður en ákvörðun er tekin um færslu virðisrýrnunar þarf að meta hvort hlutlæg gögn gefi til kynna mælanlega lækkun á væntu framtíðarsjóðstreymi frá einstökum verðbréfum eða safni verðbréfa áður en lækkunin verður merkjanleg á einstöku láni í safninu. Þetta geta verið vísbendingar um breytingar á greiðslugetu lántakanda eða efnahagsástandi. Stjórnendur nota mat sem byggir á sögulegri reynslu af eignum með svipuð áhættueinkenni og hlutlæg merki virðisrýrnunar.

Bundnar bankainnstæður eru innlán í bönkum og sparisjóðum sem bundin eru til lengri tíma en 3 mánaða.

11. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og eru á bilinu 20-30%.

12. Sérstök aukaframlög

	2023	2022
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	18.606	12.740

13. Greiddur lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar sundurliðast þannig:

Ellilífeyrir	1.914.808	1.464.582
Örorkulífeyrir	176.011	151.582
Makalífeyrir	169.382	140.590
Barnalífeyrir	20.208	18.810
Samtals	2.280.409	1.775.564

Lífeyrisgreiðslur séreignardeilda sundurliðast þannig:

Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 1	161.829	39.287
Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 2	384.398	228.005
Lífeyrisgreiðslur úr Lífsverk 3	47.628	43.563
Samtals	593.855	310.855
Lífeyrisgreiðslur samtals	2.874.264	2.086.419

14. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

Kostnaður vegna trúnaðarlækna, vottorða og fl.	490	444

15. Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum greinast þannig:

Breyting á gangvirði hlutabréfa og hlutdeildarskírteina	4.799.518	(10.843.008)
Áhrif vegna breytinga á gengi gjaldmiðla	(1.148.487)	2.222.565
Arður hlutabréfa	1.022.879	991.803
Tekjur af eignarhlutum samtals	4.673.910	(7.628.641)

Hreinar tekjur 20 stærstu fjárfestinga í félögum og sjóðum:

AlpInvest Atom Fund	162.514	35.411
Amundi Funds - Global Aggregate Bonds	58.735	698
Arion banki hf.	238.539	(573.762)
DNB Fund - Technology	451.974	(202.096)
Eik fasteignafélag hf.	59.954	3.708
Eimskipafélag Íslands hf	(103.727)	55.086
Hampiðjan hf.	578.669	90.406
Íslandsbanki hf	(62.393)	(70.559)
Katla Fund - Global Equity	332.215	(222.454)
Kvika hf.	(158.436)	(944.359)
Kvika - Veðskuldabréf hs.	119.201	106.972
LGT Sustainable Equity Fund Global	186.823	(126.474)
Marel hf.	(86.493)	(1.946.441)
New Mountain Guardian III	147.141	152.575
New Mountain Partners VI	104.794	89.694
Morgan St. Private Eq. Co-Inv. Fund II	199.346	161.576
State Street World ESG Screened Index Equity I	264.738	(143.696)
Storebrand Global ESG	406.334	(256.251)
Threadneedle - Global Focus	228.605	(97.138)
Vanguard ESG Developed World	464.555	(355.597)
Hreinar tekjur 20 stærstu fjárfestinga í félögum og sjóðum samtals	3.371.839	(4.242.701)

Skýringar, framhald:

16. Hreinar tekjur af skuldabréfum greinast þannig:

	2023	2022
Skuldabréf haldið til gjalddaga:		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	1.024.959	1.090.320
Skuldabréf sveitarfélaga	372.911	410.806
Skuldabréf lánastofnana	181.489	186.016
Skuldabréf fyrirtækja	550.643	806.531
Sjóðfélagalán og veðlán fyrirtækja	2.827.371	2.103.797
Hreinar tekjur af skuldabréfum haldið til gjalddaga samtals	4.957.373	4.597.470
Skuldabréf færð á gangvirði:		
Ríkisskuldabréf og önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	377.334	(259.645)
Skuldabréf sveitarfélaga	226.676	(85.950)
Skuldabréf lánastofnana	447.865	138.388
Skuldabréf fyrirtækja	564.629	267.068
Veðlán fyrirtækja	6.663	19.945
Hreinar tekjur af skuldabréfum á gangvirði samtals	1.623.167	79.806
Hreinar tekjur af skuldabréfum samtals	6.580.540	4.677.276
Þar af áhrif gjaldmiðla á hreinar tekjur af skuldabréfum	(28.208)	48.401

Þar af breyting á niðurfærslu skuldabréfa sem greinist þannig:

Skuldabréf	87	(12.077)
Lán til sjóðfélaga	1.458	2.058
	1.545	(10.019)

17. Afleiðusamningar

Í árslok var sjóðurinn með einn virkan kaupréttarsamning sem sjóðurinn eignaðist í tengslum við kaup á hlutafé í útboði Fly Play hf. á árinu 2022. Kauprétturinn veitti sjóðnum heimild til að kaupa hlutafé í félaginu á fyrirfram ákveðnu tímabili og verði. Kaupréttinum fylgdi engin skylda fyrir sjóðinn.

Kaupréttarheimildin rann út 18. febrúar 2024. Kauprétturinn var ekki nýttur.

18. Vaxtatekjur af handbæru fé

Vaxtatekjur af handbæru fé greinast þannig:		
Vaxtatekjur af handbæru fé	157.496	58.192
Gengismunur af handbæru fé	(74.621)	99.562
Vaxtatekjur af handbæru fé samtals	82.875	157.754

Skýringar, framhald:

19. Fjárvörslu- og eignastýringarkostnaður:

Fjárfestingargjöld greinast þannig:	2023	2022
Fjárfestingargjöld sjóða	19.380	46.069
Vörsluþóknanir	13.693	12.885
Umsýsluþóknanir vegna útvistunar eignastýringar	93.408	94.721
Önnur fjárfestingargjöld	786	1.005
Fjárfestingargjöld samtals	127.267	154.680

Bein fjárfestingargjöld árið 2023	**Samtrygging**	**Lífsverk 1**	**Lífsverk 2**	**Lífsverk 3**	**Samtals**
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	19.380	0	0	0	19.380
Kaup- og söluþóknanir	12.852	0	0	0	12.852
Vörsluþóknanir	13.693	0	0	0	13.693
Umsýsluþókn. v. útvistunar	44.925	7.925	39.305	1.253	93.408
Önnur fjárfestingargjöld	786	0	0	0	786
Fjárfestingargjöld samtals	91.636	7.925	39.305	1.253	140.119

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld árið 2023	**Samtrygging**	**Lífsverk 1**	**Lífsverk 2**	**Lífsverk 3**	**Samtals**
Innlendir fjárfestingarsjóðir	8.212	0	0	0	8.212
Innlendir fagfjárfestasjóðir	114.739	3.691	18.813	1.530	138.773
Erlendir verðbréfasjóðir	71.946	8.977	31.222	62	112.207
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	328.196	0	0	0	328.196
Önnur fjárfestingargjöld	9.559	0	0	0	9.559
Fjárfestingargjöld samtals	532.652	12.668	50.035	1.592	596.947

Fjárfestingargjöld samtals allar deildir árið 2023	**Bein fjárf. gjöld**	**Áætluð og reiknuð fjárf. gjöld**	**Fjárf. gjöld samtals**	**Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu**	**Hlutfall fjárfestingar-gjalda alls af meðaleign**
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	8.212	8.212	1.336.338	0,61%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	0	138.773	138.773	8.354.016	1,66%
Erlendir verðbréfasjóðir	0	112.207	112.207	23.352.186	0,48%
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	19.380	328.196	347.576	14.196.586	2,45%
Kaup- og söluþóknanir	12.852	0	12.852		
Vörsluþóknanir	13.693	0	13.693		
Umsýsluþókn. v. útvistunar	93.408	0	93.408		
Önnur fjárfestingargjöld	786	9.559	10.345		
Fjárfestingargjöld samtals	140.119	596.947	737.066		

Fjárfestingargjöld samtals allar deildir árið 2022					
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	5.367	5.367	1.131.680	0,47%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	0	164.565	164.565	8.736.123	1,88%
Erlendir verðbréfasjóðir	0	113.078	113.078	20.799.368	0,54%
Aðrir erl. sjóðir um sam.fjárf.	46.069	242.882	288.951	11.941.134	2,42%
Kaup- og söluþóknanir	11.561	0	11.561		
Vörsluþóknanir	12.885	0	12.885		
Umsýsluþókn. v. útvistunar	94.721	0	94.721		
Önnur fjárfestingargjöld	1.005	13.025	14.030		
Fjárfestingargjöld samtals	166.241	538.917	705.158		

Skýringar, framhald:

20. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2023	2022
Laun og launatengd gjöld	258.806	219.136
Rekstur upplýsingakerfa	46.051	49.614
Lögfræðiþjónusta	4.611	5.024
Fjármálaeftirlit, Landssamtök lífeyrissjóða og Umboðsmaður skuldara	18.899	16.996
Endurskoðun	9.923	8.930
Rekstur húsnæðis	10.149	9.251
Önnur aðkeypt þjónusta	4.886	6.013
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna	5.226	3.612
Tryggingastærðfræðingur	5.089	3.817
Ýmis skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	41.912	30.836
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður samtals	405.552	353.229

21. Laun og launatengd gjöld greinast þannig:

Laun og launatengd gjöld samtals	258.806	219.136
Meðalfjöldi starfsmanna á árinu	10,0	9,0

Laun stjórnarmanna, framkvæmdastjóra og endurskoðunarnefndar sundurliðast þannig:

Eva Hlín Dereksdóttir, formaður	3.242	2.778
Agnar Kofoed-Hansen, varaformaður	2.432	2.026
Margrét Arnardóttir, stjórnarmaður og formaður endurskoðunarnefndar	2.164	2.069
Georg Lúðvíksson, stjórnarmaður	1.621	992
Agni Ásgeirsson, stjórnarmaður	1.125	0
Þorbergur Steinn Leifsson, stjórnarmaður	496	1.410
Jóhann Þór Jóhannsson, endurskoðunarnefnd	468	505
Thomas Möller, endurskoðunarnefnd	468	430
Björn Ágúst Björnsson, fv. formaður	0	928
Varamenn og fyrrum stjórnar- og nefndarmenn	49	242
Framkvæmdastjóri	34.565	31.967
Forstöðumaður eignastýringar	27.185	26.091
Samtals	73.815	69.438

22. Þóknun til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:

PwC ehf., endurskoðun ársreiknings	4.901	4.447
PwC ehf., könnun árshlutareiknings	1.650	1.477
KPMG ehf., innri endurskoðun	3.241	2.945
KPMG ehf., önnur þjónusta	131	61
TBG ehf., útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	2.933	1.975
TBG ehf., önnur þjónusta	2.156	1.842
Samtals	15.012	12.747

23. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

		2023				2022
Eignarhlutir í skráðum innlendum félögum og sjóðum:	**Hlutd.**	**Kostnaðar verð**	**Gangvirði samtrygging**	**Gangvirði séreign**	**Samtals gangvirði**	**Samtals gangvirði**
Akta Stokkur	4,3%	99.106	188.388	0	188.388	196.716
Alvotech hf.	0,1%	566.665	413.279	146.185	559.464	66.888
Arion banki hf	1,6%	2.321.798	2.577.093	910.197	3.487.290	3.201.958
Brim hf	0,3%	491.638	338.386	205.619	544.005	351.554
Eik fasteignafélag hf	3,7%	749.868	1.474.745	0	1.474.745	1.522.750
Eimskip hf	1,8%	1.367.993	890.924	544.938	1.435.862	1.429.339
Festi hf	1,8%	604.311	1.132.265	0	1.132.265	1.295.647
Fly Play hf	4,3%	640.602	247.643	45.124	292.767	492.159
Hagar hf	0,7%	344.805	602.274	0	602.274	622.575
Hampiðjan hf	4,1%	1.211.190	3.482.063	130.703	3.612.766	2.667.637
Iceland Seafood International hf	5,7%	1.622.299	762.139	172.296	934.435	977.475
Icelandair Group hf	1,5%	1.036.905	488.785	353.730	842.515	525.618
Ísfélag hf.	0,2%	197.220	140.207	62.998	203.205	0
Íslandsbanki hf	1,2%	2.805.776	2.606.125	0	2.606.125	2.834.660
Kvika banki hf	2,5%	1.820.345	1.776.666	338.321	2.114.987	2.277.175
Kvika - Innlend hlutabréf	1,3%	100.000	116.558	0	116.558	114.514
Kvika - Innlend skuldabréf	2,1%	214.002	0	266.890	266.890	251.041
Landsbréf - Veltubréf II	3,7%	953.004	983.190	0	983.190	2.547.044
Marel hf	0,8%	3.045.708	1.728.045	1.271.256	2.999.301	2.899.054
Nova klúbburinn hf	4,2%	772.186	428.776	221.716	650.492	592.468
Reginn hf	2,5%	967.516	839.732	251.492	1.091.224	1.273.127
Reitir fasteignafélag hf	1,1%	592.559	712.501	0	712.501	939.261
Síldarvinnslan hf	0,4%	698.769	701.005	0	701.005	181.500
Síminn hf	0,4%	131.401	121.974	0	121.974	198.291
Sjóvá-Almennar tryggingar hf	0,7%	183.093	346.620	0	346.620	287.695
Skel fjárfestingafélag hf.	0,4%	71.771	0	148.465	148.465	149.417
Stefnir - ÍS 5	2,1%	207.333	0	232.618	232.618	229.964
Vátryggingafélag Íslands hf	1,7%	363.295	558.534	0	558.534	552.002
Ölgerðin Egill Skallagrímsson hf.	2,4%	745.754	346.766	663.046	1.009.812	23.848
Össur hf	0,1%	513.144	338.803	0	338.803	417.763
Önnur félög			62.786	50.282	113.068	132.942
			24.406.272	6.015.876	30.422.148	29.252.082

Eignarhlutir í óskráðum innlendum félögum og sjóðum:						
105 Miðborg slhf	11,3%	416.250	624.375	0	624.375	549.450
Alda Credit Fund slhf	5,9%	92.400	136.890	0	136.890	128.610
Alda Credit Fund II slhf	3,4%	50.000	69.300	0	69.300	64.450
Alda Credit Fund III slhf	4,4%	170.000	130.200	91.106	221.306	199.410
Bakkastakkur slhf	1,9%	91.543	134.692	0	134.692	133.232
Blávarmi slhf	1,5%	255.441	242.511	0	242.511	323.348
Brunnur vaxtarsjóður II slhf.	5,4%	188.946	182.125	0	182.125	145.409
Crowberry I slhf	2,0%	75.783	115.934	0	115.934	110.374
Eyrir Invest hf	1,3%	503.043	544.742	0	544.742	712.577
Eyrir Vöxtur slhf	4,5%	103.800	93.585	0	93.585	58.433
Fagfjárfestasj. Credit Opp. Fund	6,3%	84.623	95.634	0	95.634	110.414
Fagfjárfestasjóðurinn IFIF	9,0%	127.694	51.203	31.911	83.114	605.973
FÍ fasteignafélag slhf	3,0%	141.802	161.307	0	161.307	153.597
Freyja framtakssjóður slhf	2,5%	139.680	124.026	0	124.026	117.670
Frumtak 2 slhf	4,1%	220.921	557.352	0	557.352	616.047
Horn III slhf	2,5%	111.789	153.153	0	153.153	278.856
Iðunn framtakssjóður slhf	6,8%	341.459	341.325	0	341.325	324.559

Framhald á næstu síðu

23. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

Eignarhlutir í skráðum innlendum félögum og sjóðum:	Hlutd.	2023 Kostnaðar verð	Gangvirði samtrygging	Gangvirði séreign	Samtals gangvirði	2022 Samtals gangvirði
Akta Stokkur	4,3%	99.106	188.388	0	188.388	196.716
Alvotech hf.	0,1%	566.665	413.279	146.185	559.464	66.888
Arion banki hf	1,6%	2.321.798	2.577.093	910.197	3.487.290	3.201.958
Brim hf	0,3%	491.638	338.386	205.619	544.005	351.554
Eik fasteignafélag hf	3,7%	749.868	1.474.745	0	1.474.745	1.522.750
Eimskip hf	1,8%	1.367.993	890.924	544.938	1.435.862	1.429.339
Festi hf	1,8%	604.311	1.132.265	0	1.132.265	1.295.647
Fly Play hf	4,3%	640.602	247.643	45.124	292.767	492.159
Hagar hf	0,7%	344.805	602.274	0	602.274	622.575
Hampiðjan hf	4,1%	1.211.190	3.482.063	130.703	3.612.766	2.667.637
Iceland Seafood International hf	5,7%	1.622.299	762.139	172.296	934.435	977.475
Icelandair Group hf	1,5%	1.036.905	488.785	353.730	842.515	525.618
Ísfélag hf.	0,2%	197.220	140.207	62.998	203.205	0
Íslandsbanki hf	1,2%	2.805.776	2.606.125	0	2.606.125	2.834.660
Kvika banki hf	2,5%	1.820.345	1.776.666	338.321	2.114.987	2.277.175
Kvika - Innlend hlutabréf	1,3%	100.000	116.558	0	116.558	114.514
Kvika - Innlend skuldabréf	2,1%	214.002	0	266.890	266.890	251.041
Landsbréf - Veltubréf II	3,7%	953.004	983.190	0	983.190	2.547.044
Marel hf	0,8%	3.045.708	1.728.045	1.271.256	2.999.301	2.899.054
Nova klúbburinn hf	4,2%	772.186	428.776	221.716	650.492	592.468
Reginn hf	2,5%	967.516	839.732	251.492	1.091.224	1.273.127
Reitir fasteignafélag hf	1,1%	592.559	712.501	0	712.501	939.261
Síldarvinnslan hf	0,4%	698.769	701.005	0	701.005	181.500
Síminn hf	0,4%	131.401	121.974	0	121.974	198.291
Sjóvá-Almennar tryggingar hf	0,7%	183.093	346.620	0	346.620	287.695
Skel fjárfestingafélag hf.	0,4%	71.771	0	148.465	148.465	149.417
Stefnir - ÍS 5	2,1%	207.333	0	232.618	232.618	229.964
Vátryggingafélag Íslands hf	1,7%	363.295	558.534	0	558.534	552.002
Ölgerðin Egill Skallagrímsson hf.	2,4%	745.754	346.766	663.046	1.009.812	23.848
Össur hf	0,1%	513.144	338.803	0	338.803	417.763
Önnur félög			62.786	50.282	113.068	132.942
			24.406.272	6.015.876	30.422.148	29.252.082

Eignarhlutir í óskráðum innlendum félögum og sjóðum:	Hlutd.	Kostnaðar verð	Gangvirði samtrygging	Gangvirði séreign	Samtals gangvirði	2022 Samtals gangvirði
105 Miðborg slhf	11,3%	416.250	624.375	0	624.375	549.450
Alda Credit Fund slhf	5,9%	92.400	136.890	0	136.890	128.610
Alda Credit Fund II slhf	3,4%	50.000	69.300	0	69.300	64.450
Alda Credit Fund III slhf	4,4%	170.000	130.200	91.106	221.306	199.410
Bakkastakkur slhf	1,9%	91.543	134.692	0	134.692	133.232
Blávarmi slhf	1,5%	255.441	242.511	0	242.511	323.348
Brunnur vaxtarsjóður II slhf.	5,4%	188.946	182.125	0	182.125	145.409
Crowberry I slhf	2,0%	75.783	115.934	0	115.934	110.374
Eyrir Invest hf	1,3%	503.043	544.742	0	544.742	712.577
Eyrir Vöxtur slhf	4,5%	103.800	93.585	0	93.585	58.433
Fagfjárfestasj. Credit Opp. Fund	6,3%	84.623	95.634	0	95.634	110.414
Fagfjárfestasjóðurinn IFIF	9,0%	127.694	51.203	31.911	83.114	605.973
FÍ fasteignafélag slhf	3,0%	141.802	161.307	0	161.307	153.597
Freyja framtakssjóður slhf	2,5%	139.680	124.026	0	124.026	117.670
Frumtak 2 slhf	4,1%	220.921	557.352	0	557.352	616.047
Horn III slhf	2,5%	111.789	153.153	0	153.153	278.856
Iðunn framtakssjóður slhf	6,8%	341.459	341.325	0	341.325	324.559

Framhald á næstu síðu

23. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig, framhald:

	Hlutd.	Kostnaðar verð	2023 Gangvirði samtrygging	2023 Gangvirði séreign	2023 Samtals gangvirði	2022 Samtals gangvirði
Framhald frá fyrri síðu						
Innviðir fjárfestingar slhf	7,3%	346.399	508.860	0	508.860	541.901
Innviðir fjárfestingar II slhf	9,4%	236.453	202.167	0	202.167	224.370
Jarðvarmi slhf	1,8%	433.554	554.199	0	554.199	549.051
Kjölfesta slhf	13,2%	227.477	243.057	0	243.057	240.647
Kvika - Veðskuldabréf hs.	13,3%	888.335	0	1.165.630	1.165.630	1.044.392
Landsbréf - Hvatning slhf	6,0%	505.194	568.343	0	568.343	702.219
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður II	5,9%	381.451	0	381.451	381.451	355.520
Landsbréf - Icelandic Tour. Fund slhf ...	4,8%	145.982	147.080	0	147.080	212.333
Loðnuvinnslan hf	5,5%	829.754	0	829.754	829.754	701.859
SIV - Skuldabréf hs.	2,4%	50.129	0	51.535	51.535	0
ST1 hs	4,5%	415.117	0	550.182	550.182	493.843
Stoðir hf	0,5%	122.653	201.877	0	201.877	213.618
TFII slhf	3,7%	123.641	133.285	0	133.285	146.786
Umbreyting II slhf.	5,7%	497.392	484.480	0	484.480	172.766
Önnur félög og sjóðir			80.445	219.420	299.865	1.060.654
			6.882.147	3.320.989	10.203.136	11.292.368

Eignarhlutir í skráðum erlendum félögum og sjóðum:

	Hlutd.	Kostnaðar verð	2023 Gangvirði samtrygging	2023 Gangvirði séreign	2023 Samtals gangvirði	2022 Samtals gangvirði
AEA ESG sérgreint safn		1.113.013	1.793.534	0	1.793.534	1.589.965
Amundi Funds - Global Aggr. Bond	0,4%	1.770.848	0	1.844.375	1.844.375	699.495
Amundi MSCI World Climate Trans.	0,8%	446.402	809.804	0	809.804	523.054
BlueBay IG Global Aggregate Bond	0,6%	914.043	957.108	0	957.108	933.707
DNB Fund - Technology	0,8%	1.171.470	1.672.822	0	1.672.822	1.220.848
DNB High Yield	0,2%	323.339	320.825	0	320.825	318.644
DNB Obligasjon III	0,5%	453.946	442.090	0	442.090	453.019
GAM sérgreint safn		1.996.822	2.834.716	0	2.834.716	2.385.347
Hermes Investm. Funds - Global EM ...	0,1%	520.304	0	442.993	442.993	398.575
Katla Fund - Global Equity	4,1%	1.134.658	1.697.945	0	1.697.945	1.365.730
LGT Sustainable Equity Fund	1,4%	1.640.634	2.106.737	0	2.106.737	1.919.915
Montanaro Better World Fund	0,3%	156.400	144.722	0	144.722	132.717
Montanaro Eur. Smaller Comp. Fund ..	1,0%	333.063	527.587	0	527.587	500.032
PIMCO Climate Bond Fund	1,0%	463.300	407.524	0	407.524	385.835
PIMCO Income Fund	0,0%	865.467	1.111.784	0	1.111.784	1.054.112
Skagen M2	2,0%	456.284	512.738	0	512.738	468.068
State Street World ESG Scr. Index Eq	0,2%	1.376.079	1.703.334	0	1.703.334	1.438.596
Storebrand Global ESG	0,9%	1.390.927	1.797.261	0	1.797.261	1.522.514
T.Rowe Price - Global Focused	0,2%	1.034.079	0	1.113.522	1.113.522	817.553
Threadneedle - Global Corp. Bond	0,2%	280.104	0	266.594	266.594	254.937
Threadneedle - Global Focus	0,4%	1.130.439	0	1.423.276	1.423.276	1.118.806
Threadneedle - Global Small Comp.	0,1%	295.166	0	299.014	299.014	226.060
UBS Real Estate Funds Select	0,1%	453.728	564.009	0	564.009	642.959
Vanguard ESG Developed World	0,4%	2.339.763	2.227.346	460.850	2.688.196	2.150.183
Wellington Global Quality Growth	0,1%	990.780	0	1.101.577	1.101.577	836.382
Önnur félög og sjóðir			161.586	65.098	226.684	447.282
			21.793.472	7.017.299	28.810.771	23.804.335

23. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig, framhald:

Eignarhlutir í óskráðum erlendum félögum og sjóðum:	Hlutd.	Kostnaðar verð	2023 Gangvirði samtrygging	Gangvirði séreign	Samtals gangvirði	2022 Samtals gangvirði
AlpInvest Atom Fund	5,2%	1.085.829	1.280.788	0	1.280.788	200.810
Ashbridge Tr. Sec. Fund II	5,5%	795.395	1.001.992	0	1.001.992	918.485
Carlyle Partners VIII	0,1%	678.939	659.948	0	659.948	0
KKR Asian Fund IV	0,1%	622.468	742.790	0	742.790	537.491
KKR European Fund VI	0,3%	338.046	249.049	0	249.049	0
KKR Global Infrastructure III	1,3%	718.568	1.083.658	0	1.083.658	913.667
LPE II	3,7%	19.258	17.898	0	17.898	24.882
LPE II -B	3,6%	537.570	1.036.907	0	1.036.907	1.115.643
Morgan St. HP Millennium	0,5%	795.711	838.305	0	838.305	787.600
Morgan St. Div. Credit Opp. Fund I	3,3%	196.877	266.216	0	266.216	348.688
Morgan St. Div. Credit Opp. Fund II	1,6%	390.721	430.008	0	430.008	483.039
Morgan St. Private Eq. Co-Inv. Fund I .	1,2%	232.198	776.570	0	776.570	831.156
Morgan St. Private Eq. Co-Inv. Fund II	0,8%	936.230	1.315.412	0	1.315.412	910.846
Morgan St. Private Markets Fund VI	0,9%	259.534	572.024	0	572.024	658.312
NB Euro Crossroads 2018	1,9%	488.742	900.735	0	900.735	880.948
NB Private Debt Fund IV	1,1%	920.700	1.091.165	0	1.091.165	731.080
New Mountain Guardian III	0,9%	1.293.280	1.314.386	0	1.314.386	1.331.865
New Mountain Partners VI	0,1%	1.047.093	1.243.627	0	1.243.627	872.223
Obligo Global Infrastruktur II	8,2%	634.113	736.550	0	736.550	758.776
Önnur félög og sjóðir			15.510	0	15.510	20.288
			15.573.538	0	15.573.538	12.325.799
Samtals eignarhlutir í félögum og sjóðum			68.655.429	16.354.164	85.009.593	76.674.584

**Kostnaðarverð er skilgreint sem vegið meðalkaupverð nafnverðseininga í árslok 2023.*

24. Skuldabréf greinast þannig:

	2023			2022
Skuldabréf metin á gangvirði	**Samtrygging**	**Séreign**	**Samtals**	**Samtals**
Ríkisskuldabréf og skuldabréf með ríkisábyrgð	612.973	5.741.058	6.354.031	7.064.874
Skuldabréf sveitarfélaga	3.057.760	1.442.678	4.500.438	3.782.750
Skuldabréf lánastofnana	1.318.230	5.828.509	7.146.739	6.389.392
Skuldabréf fyrirtækja	5.426.840	3.318.167	8.745.007	6.956.452
Veðlán fyrirtækja	0	173.751	173.751	166.796
	10.415.803	16.504.163	26.919.966	24.360.264
Skuldabréf haldið til gjalddaga				
Ríkisskuldabréf og skuldabréf með ríkisábyrgð	10.729.209	0	10.729.209	9.830.696
Skuldabréf sveitarfélaga	3.438.221	0	3.438.221	3.413.262
Skuldabréf lánastofnana	1.718.462	0	1.718.462	1.594.431
Skuldabréf fyrirtækja	6.033.530	0	6.033.530	5.558.537
Sjóðfélagalán og veðlán fyrirtækja	30.338.575	0	30.338.575	24.783.952
	52.257.997	0	52.257.997	45.180.878
Skuldabréf samtals			79.177.963	69.541.142
Áætlað gangvirði skuldabréfa haldið til gjalddaga í árslok			51.327.064	44.783.802

Sjóðfélagalán og önnur veðlán greinast þannig:

Lán til sjóðfélaga	25.636.155	19.878.031
Niðurfærsla sjóðfélagalána í árslok	(11.739)	(13.197)
Önnur veðskuldabréf	4.887.910	5.085.914
	30.512.326	24.950.748

25. Fjárfestingar greinast þannig eftir gjaldmiðlum í lok árs 2023:

	Í íslenskum kr.	Í erl. mynt	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	39.112.233	45.897.360	85.009.593
Skuldabréf	78.539.312	638.651	79.177.963
Bundnar bankainnstæður	4.913	0	4.913
	117.656.458	46.536.011	164.192.469

	Samtrygging	Séreign	Samtals	Hlutfall
Fjárfesting í ISK	91.893.864	25.762.594	117.656.458	71,7%
Fjárfesting í USD	23.302.112	5.256.276	28.558.388	17,4%
Fjárfesting í EUR	14.081.696	1.844.375	15.926.071	9,7%
Fjárfesting í NOK	762.915	0	762.915	0,5%
Fjárfesting í SEK	760.420	0	760.420	0,5%
Fjárfesting í öðrum gjaldmiðlum	528.217	0	528.217	0,3%
	131.329.224	32.863.245	164.192.469	100%

26. Þrepaskipting gangvirðis

Við mat á gangvirði fjárfestinga er stuðst við þrepaskipta verðmatsaðferð. Verðmatsþrepin eru þrjú og stýrast þau af áreiðanleika þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Skilgreining þrepanna er þannig:

1. þrep	Gangvirði sem byggir á viðskiptum skráðra bréfa á virkum markaði.
2. þrep	Gangvirðið byggir ekki á verði á virkum markaði í 1. þrepi heldur sannreynanlegum upplýsingum um eignina svo sem nýleg viðskipti, innra virði eða öðrum mikilvægum markaðsupplýsingum.
3. þrep	Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum. T.d. verðmöt frá þriðja aðila, verðmöt sem sjóðurinn framkvæmir sjálfur byggt á afkomu, undirliggjandi eignum, samanburði við sambærilegar eignir og ríkjandi markaðsskilyrði eða öðrum viðurkenndum aðferðum.

Þrepaskipting fjárfestinga á gangvirði í lok árs 2023:

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	59.034.980	25.671.371	303.242	85.009.593
Skuldabréf	22.492.112	4.427.854	0	26.919.966

Þrepaskipting fjárfestinga á gangvirði í lok árs 2022:

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	52.948.559	23.405.651	320.374	76.674.584
Skuldabréf	20.311.791	4.048.473	0	24.360.264

27. Aðrar kröfur

	2023	2022
Óuppgerð verðbréfaviðskipti í árslok	41.838	1.300.043
Fyrirfram greiddur lífeyrir	38.897	37.474
Aðrar kröfur	29.424	25.778
	110.159	1.363.295

28. Rekstrarfjármunir

Árið 2023	**Rekstrar-fjármunir**
Heildarverð 1.1.2023	28.901
Afskrifað 1.1.2023	(16.656)
Viðbót á árinu	5.506
Afskrifað á árinu	(5.226)
Bókfært verð 31.12.2023	12.525
Stofnverð 31.12.2023	32.201
Afskrifað 31.12.2023	(19.676)
Bókfært verð 31.12.2023	12.525
Afskriftahlutföll	20 - 30%

29. Aðrar skuldir

	2023	2022
Óuppgerð verðbréfaviðskipti í árslok	0	315.194
Ógreiddur kostnaður	17.097	17.201
Ógreitt framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð	8.191	7.304
	25.288	339.699

30. Skuldbindingar utan efnahags

Í árslok 2023 voru skuldbindingar sjóðsins vegna fjárfestingaloforða í framtakssjóðum að fjárhæð 7.193 milljónir króna samanborið við 10.032 milljónir króna í árslok 2022.

31. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða samtryggingardeildar er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 og ákvæði IV kafla reglugerðar nr. 391/1998. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hlotið hefur viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins til slíks starfs og starfar sjálfstætt utan sjóðsins.

Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu í lok árs 2023 byggir á sömu forsendum um dánar- og lífslíkur og síðustu tvö ár, þ.e. byggt er á spá um lífslíkur en ekki á sögulegum gögnum eins og áður var gert.

Lífeyrisskuldbinding sjóðsins í árslok 2023 greinist þannig í milljónum króna:

Yfirlit um breytingar á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar í milljónum króna:

Eignir	2023	2022
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í árslok	205.079	179.364
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í ársbyrjun	179.364	170.999
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	25.715	8.365
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	213.699	188.045
Skuldbindingar í ársbyrjun	188.045	171.310
Hækkun skuldbindinga á árinu	25.654	16.735
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	61	(8.370)

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar í milljónum króna:

	2023	2022
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	128.234	110.476
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	14.825	14.316
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	4.827	4.388
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(2.280)	(1.776)
Hækkun vegna nýs reiknigrundvallar	0	0
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	461	830
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	146.067	128.234

32. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Í daglegri starfsemi sjóðsins eru margir þættir sem geta haft áhrif á rekstur hans og afkomu. Stjórn Lífsverks hefur sett áhættustefnu fyrir sjóðinn í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með starfsemi lífeyrissjóða. Stefnan lýsir umgjörð áhættustýringar sjóðsins, skilgreinir þá áhættuþætti sem mikilvægastir eru fyrir sjóðinn og setur fram áhættuvilja og áhættuþol stjórnar. Áhættustefnan skilgreinir jafnframt hvernig ábyrgð á áhættustýringu sjóðsins skiptist milli stjórnar, starfssviða og starfsmanna sjóðsins. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á mótun og setningu stefnunnar og framkvæmdastjóri ber ábyrgð á framkvæmd stefnunnar. Breytingar á henni eru lagðar fyrir stjórn sjóðsins til samþykktar. Áhættustefnan nær yfir starfsemi sjóðsins, en ekki félaga og/eða fyrirtækja í eigu sjóðsins.

Áhættustýringarstefna sjóðsins skilgreinir nánar hvernig sjóðurinn hyggst hafa eftirlit með einstökum áhættuþáttum, útfærir starfsskyldur starfssviðs áhættustýringar og lýsir eftirlitsaðgerðum sem framkvæmdar eru og hvernig áhættuatvik sem upp koma eru meðhöndluð. Tekið er tillit til stærðar, mannafla og einkenna við mat á hæfilegu umfangi áhættustýringar sjóðsins.

Áhættustefna sjóðsins er yfirfarin og uppfærð árlega.

Stjórn ber ábyrgð á að framkvæmt sé eigið áhættumat a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins. Eigið áhættumat skal taka tillit til allra viðeigandi áhættuþátta, vera framsýnt og í samræmi við rekstur og stefnur sjóðsins. Stjórn rýnir ferlið við gerð eigin áhættumats og endurskoðar forsendur og niðurstöður. Endanlegu áhættumati er skilað til fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands fyrir lok júní ár hvert.

Áhætta er skilgreind sem hætta á atburði sem dregur úr líkunum á því að lífeyrissjóðurinn nái markmiðum sínum, en meginmarkmið lífeyrissjóðsins er að greiða lífeyri samkvæmt samþykktum.

Áhætta samtryggingardeildar er því öll þau atvik er geta marktækt haft áhrif á getu lífeyrissjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar, þ.e. að tryggingafræðileg staða verði neikvæð til skemmri eða lengri tíma, samanber 2. mgr. 39. laga nr. 129/1997. Áhættan nær bæði til atvika er lúta að eignum og skuldbindingum.

Áhætta séreignardeilda er því öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að eignir/réttindi rétthafa skerðist til skemmri eða lengri tíma.

Áhættuflokkun

Áhættu samtryggingardeildar sjóðsins er skipt í markaðsáhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu, lífeyristryggingaráhættu og rekstraráhættu. Áhættu séreignardeilda er skipt í fjóra flokka; markaðsáhættu, lausafjáráhættu, mótaðilaáhættu og rekstraráhættu.

Markaðsáhætta, lausafjáráhætta, mótaðilaáhætta og lífeyristryggingaráhætta er áhætta tengd eignum og skuldbindingum sjóðsins (efnahagsreikningi sjóðsins). Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengdri upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða vanhæfi starfsmanna m.t.t. þekkingar, reynslu eða heilinda.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir helstu flokkum áhættu en innan hvers flokks eru síðan skilgreindir áhættuþættir, sem eru í heildina 31 í rekstri samtryggingardeildar lífeyrissjóðsins og 25 í rekstri séreignardeilda.

Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er fólgin í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Undir markaðsáhættu falla vaxta- og endurfjárfestingaráhætta, uppgreiðsluáhætta, verðáhætta (hlutabréfa og hlutdeildarskírteina), gjaldmiðlaáhætta, verðbólguáhætta og áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings.

Liður í eftirliti með markaðsáhættu eru skýrar verklagsreglur og vinnulag, þ.m.t. aðferðir til að vakta, meta og stýra þeim áhættum sem starfsemi sjóðsins fylgja. Stjórn sjóðsins fær mánaðarlegar skýrslur um fjárhagsstöðu sjóðsins og yfirfer ársfjórðungslega áhættuskýrslur og álagspróf.

32. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring, framhald:

Lausafjáráhætta

Lausafjáráhætta er annars vegar seljanleikaáhætta, sem felur í sér þá áhættu að ekki sé hægt að selja (eða kaupa) tiltekinn fjármálagerning á viðunandi verði með stuttum fyrirvara og hins vegar útstreymisáhætta, sem er sú áhætta að ekki sé hægt að standa við greiðslur í krónum eða erlendum myntum, t.d. vegna lífeyrisskuldbindinga, skuldbindinga í sjóðum, vegna uppgjörs samninga eða úttekta á séreignarsparnaði. Seljanleikaáhætta getur komið til vegna óvenjulegra markaðsaðstæðna en einnig vegna eiginleika viðkomandi fjármálagernings. Algengur mælikvarði á seljanleika fæst með því að athuga veltu tiltekinna verðbréfa og bera saman við eignastöðu sjóðsins í sama flokki verðbréfa. Meta þarf útstreymisáhættu með því að skoða vænt nettó innstreymi/útstreymi lífeyrissjóðsins og meta áhættu á fráviki frá þeirri áætlun.

Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta samanstendur af útlánaáhættu, samþjöppunaráhættu, landsáhættu og afhendingar- og uppgjörsáhættu. Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum eða vegna samninga sem fela í sér útlánaígildi. Samþjöppunaráhætta er heildaráhætta eignasafns vegna tiltekins mótaðila og aðilum honum tengdum. Landsáhætta er hættan á að fjárfestingar sjóðsins séu of tengdar einu landi eða landsvæði. Afhendingar- og uppgjörsáhætta er sú áhætta að uppgjör viðskipta sé ekki í samræmi við fyrirmæli, eða að eignir tapist vegna gjaldþrots (eða greiðslufalls) vörsluaðila, þegar eignir sjóðsins eru í vörslu hjá 3ja aðila.

Mótaðilaáhætta er metin áður en viðskipti eiga sér stað og með reglubundnum hætti, m.a. með áhættuflokkun og skýrslugjöf til stjórnar og eftirlitsaðila.

Lífeyristryggingaráhætta

Lífeyristryggingaráhætta felst í hættunni á því að skerða þurfi réttindi sjóðfélaga ef skuldbindingar vaxa meira en eignir, hættu sem stafar af miklum samdrætti í iðgjöldum, hættu á neikvæðri þróun í ytra umhverfi sjóðsins, hættu á að lýðfræðileg samsetning sjóðfélaga breytist á þann veg að skuldbindingar hækki umfram áætlanir og hættu á að sjóðfélagar flytji réttindi sín og loks ósamræmisáhætta er varðar samtryggingardeild, en þar er átt við hættuna á ósamræmi í breytingum á markaðsvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Lífeyristryggingaráhætta er metin árlega af tryggingastærðfræðingi sjóðsins og gerð eru álagspróf sem sýna hvaða áhrif breytingar á mismunandi forsendum hafa á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er almenn hætta á að uppsagnir eða veikindi starfsmanna leiði til rekstrarerfiðleika, almenn áhætta sem snýr að hlítingu starfsmanna við lög og reglur, samþykktir og verkferla, áhætta vegna svika, sem valdið geta sjóðnum fjárhagslegu tjóni, áhætta vegna vél- og hugbúnaðar, sem notaður er í daglegum rekstri, orðsporsáhætta og pólitísk áhætta. Undir rekstraráhættu flokkast einnig skjalaáhætta, úrskurðaráhætta lífeyris, áhætta vegna útvistunar og upplýsingaáhætta.

Helstu tæki til að takmarka rekstraráhættu er að tryggja að starfsemi sjóðsins sé í samræmi við lög og reglugerðir, skýrar starfsreglur, verkferlar og verklýsingar og öflugt innra eftirlit, sem m.a. tryggir aðgreiningu starfa innan sjóðsins. Í áhættustefnu sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er háttað. Þá gerir innri endurskoðandi sjóðsins úttekt á innra eftirliti árlega.

Næmnigreining áhættuþátta

Ársfjórðungslega lætur sjóðurinn taka saman yfirlit um það hvaða áhrif mismunandi sviðsmyndir sem stafa frá fjármálagerningum og skuldbindingum sjóðsins kynnu að hafa á tryggingafræðilega stöðu. Skoðað er hvaða áhrif verðbólguskot kynni að hafa, skyndilegar breyting á virði innlendra og erlendra hlutabréfa, breyting á gengi krónu og samspil verðbólgu og gengi krónu. Taflan hér fyrir neðan sýnir áætlaða breytingu tryggingafræðilegrar stöðu frá grunnsviðsmynd eftir eitt ár miðað við tilteknar forsendur. Forsendur sviðsmyndanna eru 5% verðbólga, 10% hækkun hlutabréfa og óbreytt gengi krónunnar nema þar sem annað er tekið fram.

32. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring, framhald:

Sviðsmynd	Tryggingafræðileg staða	Breyting trygginga-fræðilegrar stöðu
Núverandi staða	-4,0%	0,0%
Verðbólga 10%	-6,0%	-2,0%
Lækkun á virði erlendra hlutabréfa um 25%	-8,7%	-4,7%
Hækkun á virði erlendra hlutabréfa um 20%	-3,1%	0,9%
Hækkun á gengi krónu um 10%	-5,9%	-1,9%
Lækkun á gengi krónu um 10%	-2,4%	1,6%
Lækkun á virði innlendra hlutabréfa um 15%	-7,2%	-3,2%
Hækkun á virði innlendra hlutabréfa um 25%	-2,2%	1,8%
Verðbólga 10% og lækkun á gengi krónu um 10%	-4,2%	-0,2%
Verðbólga 1% og hækkun á gengi krónu um 10%	-4,4%	-0,4%

Einnig eru gerð álagspróf sem byggja á skyndilegri breytingu tiltekinna áhættuþátta. Markmið prófanna er að meta hvort munur á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga verði meiri en 10% en þá er samkvæmt lögum skylt að gera nauðsynlegar breytingar á og með sama hætti ef þessi munur hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár. Við álagsprófið er horft til undirliggjandi eigna í verðbréfasjóðum og fjárfestingarsjóðum.

Áhættuþáttur	Tryggingafræðileg staða	Breyting trygginga-fræðilegrar stöðu
Núverandi staða	-4,0%	0,0%
Lækkun á virði sjóðfélagalána um 10%	-5,1%	-1,1%
Lækkun á virði erlendra hlutabréfa um 10%	-5,4%	-1,4%
Lækkun á virði markaðsskuldabréfa um 10%	-5,7%	-1,7%
Lækkun á virði innlendra hlutabréfa um 10%	-5,4%	-1,4%
Lækkun á gengisvísitölu krónunnar um 10%	-5,9%	-1,9%
Hækkun á vísitölu neysluverðs um 10%	-7,5%	-3,5%
Lækkun á tryggingafræðilegri kröfu um 0,5%	-11,5%	-7,5%

Skýringar, framhald:

33. Kennitölur:

Samtryggingardeild

	2023	2022	2021	2020	2019
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt:					
Hrein eign umfram heildar skuldbind.	(4,0%)	(4,6%)	(0,2%)	1,2%	0,1%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbind.	(6,9%)	(6,7%)	5,6%	2,4%	0,7%
Ávöxtun:					
Hrein raunávöxtun	(0,7%)	(9,5%)	11,9%	9,3%	9,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar					
síðastliðin fimm ár	3,7%	4,1%	6,9%	5,1%	4,9%
síðastliðin tíu ár	4,0%	4,5%	6,1%	5,0%	3,8%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	35,2%	36,8%	41,0%	37,1%	30,8%
Skráð skuldabréf	27,2%	27,3%	27,1%	27,6%	27,8%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum ..	17,1%	18,3%	18,3%	16,8%	15,7%
Óskráð skuldabréf	20,5%	17,6%	13,7%	18,5%	24,6%
Bundnar bankainnstæður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	70,0%	71,9%	71,3%	74,9%	75,9%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	30,0%	28,1%	28,7%	25,1%	24,1%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	3.430	3.275	3.123	3.005	2.964
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	6.039	5.766	5.501	5.265	5.094
Fjöldi lífeyrisþega	746	629	583	543	503
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	84,0%	82,5%	82,9%	82,0%	80,2%
Örorkulífeyrir	7,7%	8,5%	7,9%	8,7%	9,7%
Makalífeyrir	7,4%	7,9%	8,2%	8,4%	8,8%
Barnalífeyrir	0,9%	1,1%	1,0%	0,9%	1,4%
Fjárhæðir á föstu verðlagi:					
Iðgjöld alls	5.252.502	5.056.175	5.182.210	4.874.921	4.817.179
Lífeyrir alls	2.330.884	1.978.965	1.725.723	1.587.947	1.490.529
Hreinar fjárfestingartekjur	9.373.358	-990.996	20.952.018	14.352.794	11.695.651
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður	353.758	331.725	297.299	282.775	295.760
Hækkun á hreinni eign	11.941.218	1.754.489	24.111.207	17.356.992	14.726.541
Aðrar kennitölur:					
Stöðugildi á árinu	10,0	9,0	8,5	8,0	8,0
Lífeyrisbyrði	44,4%	39,1%	33,3%	32,6%	30,9%
Hreinar fjárf.tekjur af meðalstöðu eigna	7,3%	(0,7%)	16,1%	12,5%	11,5%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður					
í hlutfalli af iðgjöldum	6,74%	6,56%	5,74%	5,80%	6,14%
í hlutfalli af meðalstöðu eigna	0,28%	0,25%	0,23%	0,25%	0,29%

33. Kennitölur, framhald:

Séreignardeild:

	2023	2022	2021	2020	2019
Lífsverk 1					
Hrein raunávöxtun	(2,0%)	(17,6%)	17,3%	12,3%	12,9%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	3,7%	3,8%	8,8%	5,0%	4,9%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	68,0%	57,3%	60,8%	66,6%	58,7%
Skuldabréf	32,0%	42,7%	39,2%	33,4%	41,3%
Eignir í íslenskum krónum	70,8%	76,8%	83,4%	80,0%	83,3%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	29,2%	23,2%	16,6%	20,0%	16,7%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	859	795	730	681	653
Fjöldi lífeyrisþega	24	16	17	39	4
Lífsverk 2					
Hrein raunávöxtun	(1,9%)	(14,6%)	9,6%	7,6%	9,9%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	1,6%	2,3%	6,7%	5,1%	4,8%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	47,1%	38,9%	41,7%	44,2%	33,6%
Skuldabréf	52,9%	61,1%	58,2%	55,8%	66,4%
Eignir í íslenskum krónum	79,2%	82,4%	86,8%	85,4%	88,5%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	20,8%	17,6%	13,2%	14,6%	11,5%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	2.680	2.554	2.481	2.431	2.330
Fjöldi lífeyrisþega	196	158	105	112	71
Lífsverk 3					
Hrein raunávöxtun	(2,3%)	(7,8%)	(1,7%)	2,3%	2,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	(1,5%)	(0,9%)	1,4%	2,3%	2,4%
Verðbréfaeign skiptist þannig:					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	24,6%	26,3%	31,8%	30,5%	33,6%
Skuldabréf	75,4%	73,7%	62,5%	63,4%	58,0%
Annað	0,0%	0,0%	5,7%	6,0%	8,3%
Eignir í íslenskum krónum	97,6%	98,9%	98,7%	98,5%	98,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	2,4%	1,1%	1,3%	1,5%	1,9%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	167	157	142	139	124
Fjöldi lífeyrisþega	17	17	7	11	3

Stjórnarháttayfirlýsing

Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru uppfylltar kröfur sem fram koma í 51. gr. reglna um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Yfirlýsing þessi er hluti af skýrslu stjórnar með ársreikningi 2023.

Lífsverk lífeyrissjóður leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Sjóðurinn víkur þó að hluta frá leiðbeiningunum, einkum þar sem efnistök eiga ekki við um lífeyrissjóði. Má þar helst nefna atriði sem varða hluthafafundi og hluthafa, starfskjarastefnu, starfskjaranefnd og tilnefningarnefnd. Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja er hægt að nálgast á www.leidbeiningar.is.

Lífsverk lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og samþykkta sjóðsins. Lög og reglur sem varða starfsemi lífeyrissjóða er hægt að nálgast á heimasíðu Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands, www.fme.is. Hlutverk sjóðsins er að veita viðtöku iðgjaldi sjóðfélaga og ávaxta það ásamt því að greiða sjóðfélögum elli- og örorkulífeyri og við andlát þeirra maka- og barnalífeyri. Lífeyrissjóðurinn veitir samþætt lífeyrisréttindi á grundvelli iðgjalds sem skiptist milli samtryggingar- og séreignardeilda sjóðsins. Til séreignardeilda greiðast ennfremur viðbótariðgjöld skv. ákvörðun sjóðfélaga.

Stjórn sjóðsins hefur sett Samskipta- og siðareglur fyrir starfsmenn og stjórnarmenn sjóðsins. Reglunum er ætlað að stuðla að góðum og heiðarlegum starfsháttum og samskiptum, að viðhalda trausti sjóðfélaga og viðskiptaaðila, efla trúverðugleika sjóðsins og draga úr hugsanlegri rekstrar- og orðsporsáhættu. Þá er þeim ætlað að draga fram gildi sjóðsins sem stjórnarmenn og starfsmenn byggja á í sínum störfum, sem eru: Heilindi, jákvæðni, ábyrgð. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, þagnarskyldu og meðferð trúnaðarupplýsinga, samfélagslega ábyrgð og reglur um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir. Reglurnar eru birtar á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn hefur einnig sett sér Upplýsingastefnu, þar sem meðal annars kemur fram að vilji er til þess að sjóðurinn standi framarlega í því að nýta sér þá tækni sem gagnast getur við upplýsingagjöf til sjóðfélaga og ástundi reglulega þróun á framsetningu upplýsinga. Upplýsingastefna stjórnar er birt á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur sett stefnu um ábyrgar fjárfestingar, sem var uppfærð og endurskoðuð á árinu 2023. Þar eru skilgreind sjálfbærniviðmið sjóðsins og lýst hvernig sjóðurinn tekur tillit til áhættu tengdrar sjálfbærni í fjárfestingum og áhættustýringu sjóðsins. Við mat á sjálfbærni horfir sjóðurinn til viðmiða um umhverfismál, félagslega þætti og stjórnarhætti og koma þau á margþættan hátt inn í ákvarðanatöku og áhættumat stjóðsins. Til að skerpa á mikilvægi eftirfylgni með sjálfbærniviðmiðum í fjárfestingum sjóðsins, þá hefur hluthafastefna sjóðsins verið sameinuð við stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Fyrirsjáanlegt er að umgjörð í kringum sjálfbærni í fjárfestingum haldi áfram að þróast og má gera ráð fyrir að stefna sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar muni gera slíkt hið sama á næstu árum. . Stefna sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar er birt á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur sett stefnu um meðferð persónuupplýsinga sem byggir á lögum 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Þar kemur fram að sjóðurinn leggur sig fram við að meðhöndla persónuupplýsingar af ábyrgð og trúnaði, safna aðeins þeim gögnum sem nauðsynleg eru í starfsemi sjóðsins, afhenda þau ekki þriðja aðila nema að fengnu samþykki og farga um leið og unnt er. Sjóðfélagar geta óskað eftir aðgangi að eigin persónuupplýsingum sem sjóðurinn vistar um þá og tekur sjóðurinn slíkar beiðnir til greina svo fremi lög og reglugerðir eða réttindi annarra standi ekki í vegi fyrir því.

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á starfsemi hans og skal sjá til þess að skipulag hans og starfsemi sé jafnan í samræmi við ákvæði laga, reglugerða og samþykkta sjóðsins. Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi. Hún hefur skilgreint skipulag innra eftirlits þar sem meginatriði innra eftirlits sjóðsins koma fram, sbr. 8. tl. 29. gr. laga nr. 129/1997.

Stjórn sjóðsins hefur mótað áhættustefnu í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Í áhættustefnunni er fjallað um áhættuþætti í rekstri sjóðsins, s.s. markaðsáhættu, gjaldmiðlaáhættu og mótaðilaáhættu. Áhættustjóri tekur saman áhættuyfirlit og leggur fyrir stjórn ársfjórðungslega, þar sem fjallað er um helstu áhættur og greiningar á þeim miðað við stöðu sjóðsins og framtíðarhorfur. Áhættuskýrslur eru einnig lagðar fyrir stjórn ársfjórðungslega. Markmiðið með skýrslunum er að stjórn og þeir sem starfa við rekstur og eignastýringu sjóðsins séu meðvitaðir um áhættu sjóðsins og gefist þannig betri kostur á því að bregðast við ef áhætta fer út fyrir ásættanleg mörk.

Stjórnarháttayfirlýsing, framhald:

Stjórn sjóðsins samanstendur af 5 stjórnarmönnum og 4 til vara. Stjórnarmenn eru kosnir með rafrænum kosningum af sjóðfélögum sjálfum en varastjórnarmenn eru kosnir á aðalfundi sjóðsins. Stjórnarmenn og varastjórnarmenn eru kosnir til 3 ára í senn og mega lengst sitja í stjórn í þrjú kjörtímabil. Aðalmenn í stjórn sjóðsins eru:

Eva Hlín Dereksdóttir, formaður. Eva Hlín er fædd 1977 og var fyrst kjörin í stjórn sjóðsins 2018. Hún hefur verið formaður frá 2022. Hún er með M.Sc. gráðu í iðnaðarverkfræði frá University of Washington og MBA gráðu frá Háskóla Íslands. Eva Hlín er framkvæmdastjóri verkfræðistofunnar Raftákns.

Agnar Kofoed-Hansen, varaformaður. Agnar er fæddur 1956 og var fyrst kjörinn í stjórn sjóðsins 2018. Hann var varaformaður stjórnar 2019-2020 og frá árinu 2022. Agnar er með M.Sc. gráðu í rekstrarverkfræði frá Danmarks tekniske Universitet, hefur lokið námi í verðbréfaviðskiptum og hefur vottun IPMA sem verkefnastjóri. Hann lagði stund á frumkvöðlafræði, fjármál og upplýsingatækni við MIT Sloan School of Management. Agnar er sjálfstætt starfandi ráðgjafi.

Agni Ásgeirsson. Agni er fæddur 1969, Hann er með doktorsgráðu í iðnaðar- og kerfisverkfræði frá Georgia Instutute of Technology. Hann sat í stjórn Lífsverks 2010-2013 og síðan frá 2023. Agni var forstöðumaður áhættustýringar hjá LSR frá 2013 – 2021 og starfar nú hjá Marel hf.

Georg Lúðvíksson er fæddur 1976 og hefur setið í stjórn Lífsverks frá 2022. Georg er rafmagns- og tölvuverkfræðingur frá Háskóla Íslands og með MBA gráðu frá Harvard Business School með áherslu á fjármál og fjárfestingar. Hann var forstjóri Meniga í 14 ár en er nú sjálfstætt starfandi.

Margrét Arnardóttir er fædd 1975 og tók fyrst sæti í aðalstjórn Lífsverks 2018. Margrét er með M.Sc. gráðu í véla- og orkuverkfræði frá háskólanum í Álaborg í Danmörku og MBA gráðu frá Háskóla Íslands. Hún hefur m.a. starfað hjá Rio Tinto Alcan, verið verkefnastjóri vindorku hjá Landsvirkjun og framkvæmdastjóri tæknisviðs Ölgerðarinnar.

Stjórn hefur metið óhæði stjórnarmanna í samræmi við Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja og er það niðurstaða stjórnar að allir stjórnarmenn teljist vera óháðir. Stjórn skal sjá um að skipulag sjóðsins og starfsemi séu jafnan í góðu horfi og í samræmi við lög og reglur sem gilda um sjóðinn. Hlutverk stjórnar er skilgreint í samþykktum og starfsreglum stjórnar. Auk þess hefur stjórn sjóðsins lögbundnu hlutverki að gegna. Starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vefsvæði sjóðsins. Stjórn sjóðsins hélt 13 stjórnarfundi á árinu 2023 og var full mæting á fundi stjórnar, nema í einu tilviki er stjórnarmaður boðaði forföll.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar. Hlutverk hennar fer eftir ákvæðum laga um ársreikninga en samkvæmt þeim skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefnd. Tveir nefndarmenn úr hópi sjóðfélaga eru kosnir á aðalfundi til eins árs í senn og stjórn sjóðsins skipar þriðja nefndarmanninn. Nefndina skipa Margrét Arnardóttir, formaður, Jóhann Þór Jóhannsson og Thomas Möller. Stjórn hefur sett nefndinni starfsreglur þar sem fram kemur m.a. markmið, heimildir, skipulag, fundarstörf, hlutverk og ábyrgð. Endurskoðunarnefnd hélt 4 fundi á árinu 2023 og mættu allir nefndarmenn á fundi hennar. Starfsreglur endurskoðunarnefndar eru aðgengilegar á vefsvæði sjóðsins.

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og gerir við hann ráðningarsamning. Stjórnin setur reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinnslu og ráðstöfun eigna sjóðsins. Þá setur stjórnin verklagsreglur um verðbréfaviðskipti sjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna og fær þær staðfestar af fjármálaeftirliti Seðlabanka Íslands.

Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og fer í því efni eftir ákvæðum laga nr. 129/1997, reglugerðum sem settar eru samkvæmt þeim og samþykktum sjóðsins og þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórn sjóðsins hefur gefið. Framkvæmdastjóri fer með atkvæði sjóðsins á fundum hlutafélaga sem sjóðurinn á hluti í, eða annar sá aðili sem hann veitir umboð til að fara með atkvæði. Ákvarðanir sem eru óvenjulegar eða mikils háttar skal framkvæmdastjóri aðeins taka með sérstakri ákvörðun stjórnar eða samkvæmt áætlun sem samþykkt hefur verið af stjórninni. Framkvæmdastjóri sjóðsins er Jón L. Árnason. Hann er fæddur 1960 og hefur verið framkvæmdastjóri sjóðsins frá 2015. Hann er viðskiptafræðingur frá HÍ (Can Oecon). Frá 2005 – 2015 starfaði hann í eignastýringu Kaupþings og síðar Arion banka, sem viðskiptastjóri í einkabankaþjónustu, forstöðumaður einkabankaþjónustu 2010-2013 og framkvæmdastjóri lífeyrissjóða í rekstri bankans 2013-2015. Jón tók sæti í stjórn Reiknistofu lífeyrissjóða 2022 og sem varamaður í stjórn Greiðslustofu lífeyrissjóða. Jón hefur setið í stjórn Krabbameinsfélags höfuðborgarsvæðisins frá 2015.

Stjórnarháttayfirlýsing, framhald:

Forstöðumaður eignastýringar er Guðrún Inga Ingólfsdóttir. Hún heyrir undir framkvæmdastjóra og ber ábyrgð á daglegum rekstri eignastýringar, tekur þátt í mótun fjárfestingarstefnu og kemur að framkvæmd einstakra þátta áhættustefnu. Hún er skilgreind sem lykilstarfsmaður.

Áhættustjóri er Þorbjörn Sigurðsson. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður. Hann ber ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu. Hann fylgir eftir að ársfjórðungslegar skýrslur um fjárhagslega áhættu séu gerðar og kynnir þær fyrir stjórn. Hann heyrir undir framkvæmdastjóra en hefur beinan aðgang að stjórn.

Fjármálastjóri er Árni Grétarsson. Hann sinnir skrifstofustjórn, ber ábyrgð á veitingu sjóðfélagalána, lífeyrisúrskurðum, upplýsingatæknimálum og innheimtu sjóðsins og sér um gerð árshlutauppgjörs og ársuppgjörs. Hann er skilgreindur sem lykilstarfsmaður.

Persónuverndarfulltrúi sjóðsins er Linda Hrönn Hermannsdóttir. Hún hefur umsjón með eftirfylgni persónuverndarstefnu, tekur við beiðnum einstaklinga um aðgang að eigin persónuupplýsingum og er tengiliður sjóðsins við Persónuvernd.

KPMG ehf. annast innri endurskoðun sjóðsins. Helga Harðardóttir, endurskoðandi, er þar í forsvari. Ytri endurskoðandi er Kristinn Freyr Kristinsson, PwC ehf. Tryggingastærðfræðingur sjóðsins er Bjarni Guðmundsson.

Í stjórn sjóðsins sitja 3 karlar og 2 konur en í varastjórn eru 2 karlar og 2 konur. Starfsmenn sjóðsins eru 10 og er kynjaskipting jöfn, 5 karlar og 5 konur.

Aðalfund sjóðsins skal halda fyrir lok maímánaðar ár hvert og eiga allir sjóðfélagar rétt til fundarsetu með tillögu- og atkvæðisrétti. Á aðalfundi skal taka fyrir skýrslu stjórnar; kynningu ársreiknings; gera grein fyrir tryggingafræðilegri úttekt; gera grein fyrir fjárfestingarstefnu; greina frá niðurstöðu stjórnarkjörs; kjósa varastjórnarmenn; kjósa endurskoðendur og tvo fulltrúa í endurskoðunarnefnd; leggja fram tillögur á breytingum á samþykktum sjóðsins þegar þær liggja fyrir; ákvarða laun stjórnarmanna og endurskoðunarnefndar; ræða önnur mál, löglega upp borin.

Þannig samþykkt á stjórnarfundi Lífsverks lífeyrissjóðs 22. mars 2024

Ófjárhagslegar upplýsingar

Lífsverk er aðili að reglum um ábyrgar fjárfestingar (Principles for Responsible Investment - PRI). Með aðild sinni skuldbindur Lífsverk sig til að leggja áherslu á samfélagsleg og umhverfisleg sjónarmið, auk góðra stjórnarhátta þeirra fyrirtækja sem fjárfest er í. Þá er Lífsverk einn af stofnaðilum IcelandSIF, sem er íslenskur umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar og hefur frá árinu 2020 verið aðili að Festu, miðstöð um samfélagsábyrgð og sjálfbærni. Lífsverk hefur ásamt 12 öðrum íslenskum lífeyrissjóðum skuldbundið sig á vettvangi Climate Investment Coalition til fjárfestinga í grænum verkefnum sem mun styðgja við markmið Parísarsamkomulagsins og Heimsmarkið Sameinuðu sjóðanna. Stefna Lífsverks er að gæta gangsæis gagnvart sjóðfélögum og öðrum hagaðilum um ábyrgar fjárfestingar sjóðsins.

Stefna Lífsverks um ábyrgar fjárfestingar var uppfærð í maí 2023. Í henni skilgreinir sjóðurinn sjálfbærniviðmið í fjárfestingum og áhættustýringu sjóðsins, m.a. í samræmi við 36. gr. laga nr. 129/1997 sem kveður á um að lífeyrissjóðir skuli setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Mat stjórnar er að fjárhagsleg og ábyrg markmið fari saman og stuðli í sameiningu að bættum hag sjóðfélaga. Við mat á sjálfbærni horfir sjóðurinn til viðmiða um umhverfismál, félagslega þætti og stjórnarhætti. Til að skerpa á eftirfylgni með sjálfbærniviðmiðum í fjárfestingum sjóðsins, þá hefur hluthafastefna sjóðsins verið sameinuð við stefnu um ábyrgar fjárfestingar.

Sérstök áhersla er lögð á tiltekin sjálfbærniviðmið út frá mikilvægi þeirra fyrir sjóðinn og því hvar sjóðurinn getur haft mest áhrif. Til að kanna hvaða sjálfbærniviðmið hagaðilar telja mikilvægust var framkvæmd mikilvægisgreining. Á grundvelli hennar hefur sjóðurinn ákveðið að leggja áherslu á eftirfarandi viðmið:

- Umhverfismál: Gagnsæi um kolefnisspor
- Félagslegir þættir: Velferð og öryggi starfsfólks
- Stjórnarhættir: Gagnsæi, ábyrgð og upplýsingagjöf.

Markmið sjóðsins í umhverfismálum til skamms tíma eru að ná utan um upplýsingar um kolefnislosun í innlendu og erlendu eignasafni sjóðsins og hafa sem áreiðanlegastar upplýsingar um kolefnislosun vegna fjárhagsársins 2023. Ennfremur að horfa til þess að setja mælanleg og tímasett markmið fyrir eignasafn sjóðsins um lækkun kolefnislosunar til langs tíma.

Varðandi félagslega þætti er áhersla lögð á að fyrirtæki sem fjárfest er í upplýsi á gagnsæjan hátt um hvernig þau stuðli að velferð starfsfólks. Horft verður til þess hvernig fyrirtæki vinna að fyrirbyggjandi aðgerðum, forvörnum og fræðslu til að lækka vinnuslysatíðni, sporna gegn mismunun og koma í veg fyrir einelti, kynbundna og kynferðislega áreitni og ofbeldi.

Lífsverk leitast við að sækja hluthafafundi þeirra fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Sjóðurinn leitast við að rýna tillögur með upplýstum hætti og tekur sjálfstæða afstöðu til þeirra út frá hagsmunum og stefnumörkun sjóðsins hverju sinni. Telji sjóðurinn ástæðu til þá kemur hann sjónarmiðum á framfæri við viðkomandi stjórn fyrir hluthafafund fyrirtækisins, til að gefa stjórn færi á að bregðast við eða rökstyðja tillögur sínar. Sé ekki komið til móts við sjónarmið sjóðsins eða skýringar eru ófullnægjandi þá greiðir sjóðurinn atkvæði til samræmis við það.

Markmið Lífsverks er að rekstur sjóðsins sé umhverfisvænn, að lágmarka sóun á vinnustað og hvetja starfsfólk til að láta gott af sér leiða til samfélagsins.

Stjórn sjóðsins er eingöngu skipuð sjóðfélögum og er aðalstjórn kjörin í rafrænum kosningum, þar sem allir sjóðfélagar hafa jafnan kosningarétt. Fimm sitja í aðalstjórn og eru tveir stjórnarmenn kosnir árlega til þriggja ára, karl og kona, og þriðja árið er einn stjórnarmaður kosinn. Stjórn nú er skipuð þremur körlum og tveimur konum. Í árslok voru 10 starfsmenn hjá sjóðnum, fimm karlar og fimm konur. Auk framkvæmdastjóra eru þrír starfsmenn skilgreindir sem lykilstarfsmenn, tveir karlar og ein kona.

Til að sporna gegn mögulegum spillingar- og mútumálum hefur stjórn Lífsverks sett sér starfsreglur og samskipta- og siðareglur. Þá eru í gildi verklagsreglur um verðbréfaviðskipti stjórnar og starfsmanna, sem uppfærðar voru á árinu 2023. Stjórn hefur jafnframt gert greiningu á mögulegum hagsmunaárekstrum í starfsemi sjóðsins. Sjóðurinn hefur sett reglur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og gerir áhættumat vegna peningaþvættis í samræmi við lög nr. 140/2018.

LÍFSVERK
LÍFEYRISSJÓÐUR

Laugavegur 182 – 105 Reykjavík
www.lifsverk.is